

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ННЦ «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ» УААН
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І
ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПЕРСПЕКТИВИ ВОЛИНІ»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВОЛИНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ»**

24-25 червня 2015 року, м. Луцьк

**СУЧАСНІ КРИЗОВІ ЯВИЩА В ЕКОНОМІЦІ І ПРОБЛЕМИ
ОБЛІКОВОГО, КОНТРОЛЬНОГО І АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Тези доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції

**MODERN ECONOMIC CRISIS AND PROBLEMS ACCOUNTING,
CONTROL AND ANALYTICAL SUPPORT ENTERPRISE
MANAGEMENT**

Abstracts of the VIII International Scientific Conference

**СОВРЕМЕННЫЕ КРИЗИСНЫЕ ЯВЛЕНИЯ В ЭКОНОМИКЕ И
ПРОБЛЕМЫ УЧЕТНОГО, КОНТРОЛЬНОГО И
АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ
ПРЕДПРИЯТИЕМ**

Тезисы докладов VIII Международной научно-практической
конференции

Випуск 7

Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ
Луцьк – 2016

УДК 657: 657.1
ББК 65.052
С 43

Рецензенти:

Малік М.Й., доктор економічних наук, академік УААН, ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ;

Гарасим П.М., доктор економічних наук, професор, Львівська державна фінансова академія, м. Львів.

*Рекомендовано Вченою радою Луцького національного технічного університету
(протокол № 12 від 24 травня 2016 р.)*

Редакційна колегія: к.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Луцького НТУ **Садовська І.Б. (голова організаційного комітету)**; к.е.н., доцент **Бабіч І.І. (відповідальний секретар)**; декан ФОФ Луцького НТУ, к.е.н., доцент **Московчук А.Т.**; д-р **Гжегож Зайонц** (Хелм, Польща); д-р **Дорота Казмерчак-Пец** (Вроцлав, Польща); д-р **Хенрік Федевіч** (Перемишль, Польща); к.е.н., доцент **Сєкачєва В.М.** (Кемерово, Росія); к.е.н., доцент **Шестакова І.М.** (Красноярськ, Росія); к.е.н., доцент **Петрова О.О.** (Горно-Алтайськ, Алтай); д.т.н., с.н.с. **Мокеєв В.В.** (Челябінськ, Росія); д.е.н., професор **Бессонова О.А.** (Курськ, Росія); д.е.н., доцент **Морозова Н.І.** (Волгоград, Росія); д.е.н., доцент **Макарова В.І.** (Тольятті, Росія); д.е.н., професор **Аверіна О.І.** (Саранськ, Мордовія); д.е.н., професор **Шешукова Т.Г.** (Пермь, Росія); д.е.н., доцент **Вегера С.Г.** (Новополюцьк, Білорусь); к.е.н., доцент **Мальцевич Н.В.** (Пінськ, Білорусь); к.е.н., доцент **Сушко Т.І.** (Могильов, Білорусь); д-р, професор **Стоян Димитров Стоянов** (Софія, Болгарія); д.юр.н., професор **Конабаєв Омралі Кажібаєвич** (Алмати, Казахстан); к.е.н., доцент **Шаріпов Довудио Гаєрович** (Душанбе, Таджикистан); к.е.н., доцент ПДАУ **Семенішена Н.В.**; зав. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки Луцького НТУ, к.е.н., доцент **Савощ Л.В.**; д.е.н., професор **Голян В.А.**; к.е.н., доцент **Нужна О.А.**; к.е.н., доцент **Писаренко Т.М.**; к.е.н., доцент **Талах Т.А.**; к.е.н., доцент **Голячук Н.В.**; к.е.н., доцент **Жураковська І.В.**; к.е.н., доцент **Ткачук І.М.**; к.е.н., доцент **Чудовець В.В.**; к.е.н., доцент **Тлущкевич Н.В.**; к.е.н., доцент **Нагірська К.Є.**; к.е.н., доцент **Зеленко С.В.**; к.е.н., доцент **Сидоренко Р.В.**

С 43 Сучасні кризові явища в економіці і проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (24-25 червня 2016 р.) / відп. ред. І.Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. – 268 с.

У збірнику подано матеріали досліджень, виголошених на VIII Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні кризові явища в економіці і проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством", що була проведена кафедрою обліку і аудиту факультету обліку та фінансів Луцького НТУ в червні 2016 року. У публікаціях висвітлено шляхи удосконалення теорії бухгалтерського обліку в умовах глобалізації економіки; теоретико-методичні передумови гармонізації системи фінансового обліку в Україні; особливості управлінського обліку і контролю як підсистеми сучасного менеджменту підприємства; аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів господарювання; перспективи розвитку аудиту в період світової фінансової кризи; науково-практичне обґрунтування впровадження інформаційних технологій в облік, аналізі та контролі; проблеми формування показників звітності підприємств; проблеми обліку і аналізу трансакційних витрат; регіональні і глобальні проблеми розвитку економіки.

Для науковців, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться актуальними проблемами і перспективами розвитку обліку, аналізу і контролю.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

© Луцький НТУ, 2016

ЗМІСТ

Бабіч Ірина, Дацюк Альона Інформаційне забезпечення системи управління сільськогосподарських підприємств	8
Бабіч Ірина, Ліпатова Наталія Сутність і види зовнішньоекономічної діяльності	9
Бродська Ірина Внутрішній контроль амортизаційних відрахувань	11
Бурко Катерина Реалізація функцій управлінського обліку в сучасних умовах управління	14
Голячук Наталія Програмне забезпечення економічного аналізу	18
Голячук Наталія, Ящук Юлія Тарифоутворення у сфері міського пасажирського транспорту	20
Довгалюк Віта, Журавський Дмитрій Особливості формування політики залучення іноземних інвестицій	25
Жураковська Ірина Класифікація зобов'язань згідно МСБО	27
Жураковська Ірина, Колбасюк Оксана Механізм формування забезпечень майбутніх витрат та платежів	29
Жураковська Ірина, Марчук Вадим Складові політики управління дебіторською заборгованістю на підприємстві	31
Зеленко Сергій, Гараджук Іванна Економічна суть поняття логістичні витрати	35
Зеленко Сергій, Невелич Тетяна Облікова політика: податковий аспект	38
Зеленко Сергій, Стельмашук Юлія Нормативно грошова оцінка землі, як основа регулювання земельних відносин	39
Зюкова Марія, Федоряка Віталій Сутність власного капіталу: економічний та обліковий аспекти	42

Іванова Людмила, Іванова Анастасія Методика виявлення фіктивного банкрутства	44
Іванова Людмила, Міщенко Альона Аналіз діяльності підприємства з метою виявлення нереального банкрутства	46
Коваль Любова, М'яковська Маріанна Аналіз ефективності використання трудових ресурсів	49
Ковачевич Милена Сбережения и инвестиции в Болгарии: причинность по грэнджеру	51
Макарович Вікторія Вплив облікової політики на показники фінансової звітності	53
Мартинюк Наталія Аутсорсингові послуги в будівництві: аспект якості	55
Мельник Алеся, Демьянович Алена Основные пути повышения эффективности использования фонда заработной платы	57
Мельник Алеся, Красота Марина Пути повышения мотивации и улучшения использования трудовых ресурсов	59
Мельник Алеся, Орлова Ирина Механизм управления эффективностью использования материальных ресурсов на предприятиях винодельческой промышленности	61
Михальчишина Лариса, Попик Тетяна Державний фінансовий контроль: шляхи розбудови та удосконалення	63
Московчук Алла, Ліщук Віра Сутність витрат як економічної та облікової категорії	65
Мохнюк Анна, Чибирак Анна Напрями зниження витрат на підприємстві	68
Мулик Тетяна, Мулик Ярославна Оцінка фінансових ризиків в системі аналізу та контролю	70
Мулик Тетяна, Олійник Марина Теоретичні основи та нормативна база обліку та аналізу розрахунків з працівниками	72
Нагірська Катерина, Духницька Інна Удосконалення класифікації білогічних активів	74

Нагірська Катерина, Куприянчик Аліна Управління інвестиційною привабливістю підприємства	77
Нужна Оксана Проблеми оптимізації структури основних засобів на підприємствах України	79
Нужна Оксана, Бідзюра Юлія Формування виробничої собівартості готової продукції	81
Нужна Оксана, Кравчак Віталій Економетричне моделювання та прогнозування обсягів реалізації деревини	83
Нужна Оксана, Шуляк Ольга Організація контролю виробничих запасів на підприємствах в сучасних умовах господарювання	86
Остапенко Тетяна Облік витрат і виходу продукції птахівництва	88
Педченко Наталія, Сидоренко Алла Трактування сутності оборотного капіталу торговельного підприємства	90
Petrova Diana Information requirements for transfer pricing in Bulgaria	92
Писаренко Тетяна Організація податкового планування на підприємстві: управлінський аспект	94
Писаренко Тетяна, Гайневич Людмила Економічний зміст і природа доходів, як об'єкта обліку	97
Писаренко Тетяна, Паланичка Ярослав Організація обліку виробничих запасів в інформаційному забезпеченні	99
Пономаренко Оксана Соціально спрямований аудит: можливість чи необхідність?	102
Рагуліна Ірина, Чуйко Дар'я Інтергація системи електронного документообігу в інформаційне середовище аграрних підприємств	104
Садовська Ірина Управлінський облік в 1 С бухгалтерії: проблеми і перспективи розвитку	106
Сажинець Степан Бюджетування непрямих витрат діяльності підприємства з капітального інвестування	108

Сажинець Степан, Долошицький Микола Поняття, склад та особливості обліку трансакційних витрат підприємств	110
Сидоренко Роман Економічна сутність поняття «податок» на сучасному етапі розвитку ринкової економіки	112
Сидоренко Роман, Дмитрук Юлія Економічна сутність поняття «дохід»	114
Слободянюк Наталія, Тузова Крістіна Бюджетний дефіцит та шляхи його подолання	117
Сорока Любомир Проблеми означення меж інформаційної безпеки економічного суб'єкта	119
Сушко Таиса, Таланова Ирина Особенности применения МСФО и национальных стандартов Республики Беларусь в бухгалтерском учете основных средств	121
Талах Тетяна Деякі підходи до проведення обліково-аналітичної роботи в галузі економічної безпеки підприємства	123
Талах Тетяна, Львова Ольга Рівень мінімальної заробітної плати в Україні	126
Талах Тетяна, Оксенчук Павло Особливості організаційно-методичного підходу фінансового аналізу при прийнятті інвестиційних рішень	128
Ткачук Ірина Роль податкового контролю у системі державного управління	131
Ткачук Ірина, Андрощук Інна Значення дефініції «людський капітал»	133
Ткачук Ірина, Бодячук Катерина Основні аспекти контролю соціальних витрат	134
Ткачук Ірина, Ліщук Тетяна Сутність біологічних активів тваринництва	135
Тлущкевич Наталія Галузеві аспекти обліку витрат	137
Тлущкевич Наталія, Балюк Наталія Особливості обліку фермерських господарств	139
Тлущкевич Наталія, Ковальчук Андрій Облікові аспекти якості продукції виробничих підприємств	144

Глучкевич Наталія, Сокол Олена Наукові підходи до класифікації екологічних витрат	146
Фролов Александр, Короткова Светлана Основные тенденции развития системы налогообложения субъектов малого бизнеса в России	149
Хомин Петро Шкіци до проблеми глобалізації “мови бізнесу” – бухгалтерського обліку	151
Черненко Ксенія Аудит: нерівні умови конкуренції	153
Чудовець Віталій, Слodziк Діана Проблеми облікового забезпечення управління продуктивністю в молочному тваринництві	155
Чудовець Віталій, Штогун Олена Удосконалення амортизаційної політики сільськогосподарських підприємств: обліковий аспект	158
Щирба Маркіян Контроль – функція системи менеджменту підприємства	160
Яремчук Наталія Оцінка нерухомості в обліковій політиці підприємства	163

УДК: 657

**Бабіч Ірина,
Дацюк Альона**
Луцький національний технічний університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах діяльність суб'єктів господарювання підпорядковується діючим стратегіям, які розробляються на різних рівнях управління. Формування таких стратегій з метою забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку сільськогосподарських підприємств можливе за наявності правильно організованої системи управлінського обліку, як основного джерела інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Інформаційне забезпечення – це система одержання, оцінки, зберігання, передавання та обробки даних, створена з метою прийняття відповідних управлінських рішень. Інформаційне забезпечення можна розглядати і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі.

Найбільшу частку в інформаційному забезпеченні системи управління підприємством займає інформація бухгалтерського і оперативного обліку, оперативної внутрішньогосподарської звітності, планові та проектні дані, норми і нормативи. Разом з тим, ефективне управління неможливе без налагодженої системи контролю. Контроль забезпечує перевірку поставлених завдань чи запланованих параметрів, дає можливість виявити фактичний стан об'єктів управління, недоліків в роботі та вплинути на процес прийняття управлінських рішень.

Завданням інформаційного забезпечення є інформування учасників контрольного процесу про стан об'єкта, який контролюється, про його функціонування відповідно до нормативно-правових актів.

Отже, інформаційною базою прийняття ефективних управлінських рішень сільськогосподарських виробників є налагоджена система обліку та контролю на підприємстві.

УДК 657

**Бабіч Ірина,
Ліпатова Наталія**
Луцький національний технічний університет

СУТНІСТЬ І ВИДИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Процес планування переходу України до ЄС і кардинальна зміна ролі держави в економічній сфері, скасування державної монополії на зовнішньоекономічну діяльність, породили цілий комплекс нових економічних і правових проблем. По суті в Україні створюється і вдосконалюється нова система бази регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Розвиток зовнішньоекономічної діяльності в Україні забезпечується визначальним принципом господарювання, закладеним до Конституції України, що надає право кожному без обмежень здійснювати діяльність, яка не заборонена законодавством і не суперечить йому [1]. У той же час, держава, захищаючи права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку.

Проведений аналіз наукової та довідкової економічної літератури дає можливість стверджувати, що дослідженням питань, пов'язаних з сутністю і видами ЗЕД займається значна кількість вітчизняних та іноземних вчених, зокрема Синицький Б.І, Балабанов І.Т, Прокушев Е.Ф, Леонтьєва Ж..Г.

Так, Синицький Б.І. визначає зовнішньоекономічну діяльність як обмін результатами виробництва між різними країнами [2].

Балабанов, І.Т. розглядає це поняття як діяльність підприємств, оснований на товарно-грошових, або товарообмінних відносинах.

Прокушев Е.Ф. зовнішньоекономічну діяльність розглядає як процес реалізації зовнішньоекономічних зв'язків, що включають торгівлю, спільне підприємництво, надання послуг і співробітництво.

Леонтьєва Ж.Г. розуміє під зовнішньоекономічною діяльністю спеціальну економічну категорію, що представляє собою відокремлену сферу суспільних відносин між господарюючими суб'єктами різних країн, здійснюваних в процесі розширеного відтворення на основі міжнародного поділу праці.

Практично всі автори визнають, що зовнішньоекономічна діяльність охоплює відносини суб'єктів між різними країнами, а не в межах політично замкнутих територій, і відображає дві ознаки: географічний (зовнішня діяльність) і громадський (економічна).

Основою зовнішньоекономічної діяльності є зовнішня торгівля. Таким чином, виділено п'ять видів зовнішньоторговельної діяльності (рис.1)

Рис. 1. Класифікація видів зовнішньої торгівлі

Отже подальші дослідження питань варто спрямувати на вивчення сутності зовнішньоекономічної діяльності країни в умовах розвитку інтеграційних процесів.

Література:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Синицький, Б.І. Зовнішньоекономічні операції : організація і техніка . - М .: Міжнародні відносини , 2007. -384 с.
3. Балабанов ; І. Т. Валютні операції . - М .: Фінанси і статистика , 1993; - 144 с.
4. Прокушев, Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность: Учеб.-практич. Пособие. - М.: ИВЦ Маркетинг, 2002. - 208 с.

5. Леонтьева, Ж.Г. Экономический контроль внешнеэкономической деятельности предприятий в новых условиях хозяйствования. - СПб.: УЭФ, 1996, 79 с.

УДК 657

Бродська Ірина

Луцький національний технічний університет

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ АМОРТИЗАЦІЙНИХ ВІДРАХУВАНЬ

Організація та здійснення належного внутрішнього контролю амортизаційних відрахувань має велике значення для фінансово-господарської діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки від правильного нарахування амортизації основних засобів залежить правильність відображення зносу і залишкової вартості необоротних активів на рахунках бухгалтерського обліку, та відповідно, і у фінансовій звітності, що безпосередньо впливає на величину витрат та на визначення фінансових результатів діяльності, а в податковому обліку – на правильність визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню.

Перед початком проведення внутрішнього контролю амортизації основних засобів необхідно сформулювати мету перевірки. На нашу думку, можна виділити 3 основних складових мети внутрішнього контролю основних засобів та їх амортизації, що наведено у таблиці 1.

Узагальнюючи вищевикладене, можна сформулювати мету внутрішнього контролю амортизації необоротних активів якою є встановлення достовірності, правильності та законності ведення бухгалтерського і податкового обліку амортизації необоротних активів, відображення у фінансовій та податковій звітності, відповідно до вимог П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та Податкового кодексу України.

При проведенні внутрішнього контролю амортизації необоротних активів необхідно вирішити широке коло завдань, яке, в свою чергу, включається та є складовою кола завдань контролю необоротних активів в цілому.

Таблиця 1

**Складові мети внутрішнього контролю
амортизації необоротних активів**

№ з/п	Мета внутрішнього контролю амортизації необоротних активів
1	Встановлення достовірності первинних даних відносно руху необоротних активів; повноти і своєчасності відображення первинних даних в зведених документах та облікових регістрах; правильності визначення первісної та ліквідаційної вартості необоротних активів а також терміну їх експлуатації, визначення методу нарахування амортизації, об'єктів, що підлягають та не підлягають нарахуванню амортизації; правильності ведення обліку необоротних активів та його відповідності прийнятій обліковій політиці; достовірності відображення стану необоротних активів у звітності господарюючого суб'єкта; відповідності методики обліку та оподаткування операцій з необоротними активами чинному законодавству.
2	Об'єктивний збір і оцінка свідчень про економічні дії і події з нарахування та списання амортизаційних відрахувань з метою встановлення ступеня відповідності цих тверджень прийнятим нормам обліку та надання результатів перевірки зацікавленим користувачам. Підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності: початкової вартості основних засобів; сум нарахованої амортизації; операцій, пов'язаних із рухом основних засобів у періоді, що перевіряється.
3	Висловлення ревизором професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо амортизації необоротних активів.

Основними методами, які використовуються при здійсненні внутрішнього контролю амортизаційних відрахувань, є опитування, фактична перевірка, порівняння, перерахунок, документальна перевірка, вибіркове дослідження.

Важливим питанням теорії і практики внутрішнього контролю є визначення об'єктів, які формують його предмет. Об'єктами внутрішнього контролю є окремі або взаємопов'язані економічні, організаційні та інші сторони функціонування системи, що вивчається, стан яких може бути оцінено кількісно та якісно: ресурси, господарські процеси, економічні результати діяльності, організаційні форми управління, методи управління, функції управління.

Об'єкти внутрішнього контролю формуються виходячи з цілей, які необхідно досягнути ревізору при проведенні дослідження операцій з амортизаційними відрахуваннями.

Вважаємо, що предметна область контрольного дослідження охоплює всю інформацію, що стосується необоротних активів, враховуючи і ту, яка виходить за межі бухгалтерського обліку і фінансової звітності (оперативний облік, оперативна звітність про використання необоротних активів, аналіз, пояснення персоналу).

На нашу думку, об'єктами внутрішнього контролю операцій з амортизацією є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням необоротних активів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами.

Так як внутрішній контроль амортизації необоротних активів є частиною загального аудиту обліку необоротних активів підприємств то перед проведенням внутрішнього контролю, безпосередньо, амортизаційних відрахувань контролеру необхідно перевірити всі аспекти обліку необоротних активів, що впливають на нарахування амортизації.

Методика проведення внутрішнього контролю амортизаційних відрахувань повинна відповідати певним етапам їх перевірки.

Документом організаційно-методологічного характеру є план проведення внутрішнього контролю амортизаційних відрахувань, який містить основні стадії процесу контролю, розміщені в логічній послідовності, із зазначенням конкретних завдань, переліку контрольних процедур, терміну їх проведення та відповідальних виконавців.

Запропоновано удосконалену програму контролю, яка на відміну від існуючих, містить наступні етапи перевірки:

- фактична перевірка наявності необоротних активів,
- контроль дотримання чинного законодавства щодо амортизації необоротних активів,
- контроль нарахування амортизаційних відрахувань,
- перевірка правильності відображення амортизаційних відрахувань в облікових регістрах та звітності.

Використання зазначених процедур суб'єктами господарювання надасть змогу підвищити якість та системність проведення внутрішнього контролю амортизаційних відрахувань.

Література:

1. Логвінова Г. Ю. Проблеми організації контролю амортизації основних засобів та шляхи їх вирішення/ К. Ю. Логвінова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Uproz/2015_7/u1107log.pdf
2. Нематеріальні активи: П(С)БО 8 [Електронний ресурс] : наказ Мінфіну України від 31 грудня 1999 р. № 242. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Основні засоби [Текст] // Все про бухгалтерський облік. Спецвипуск. - 2011. - № 31
4. Податковий кодекс України, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

УДК 657:658.5

Бурко Катерина

Вінницький національний аграрний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УПРАВЛІННЯ

Бухгалтерський облік формує основу інформаційного забезпечення управління підприємством.

Сучасні ринкові відносини висувають перед науковцями нові завдання щодо розв'язання проблем обліку. Вимагають розв'язання на національному рівні проблеми реформування бухгалтерського обліку згідно з міжнародними стандартами, створення відповідної нормативної бази бухгалтерського обліку, формування нової облікової політики держави, здатність своєчасно надавати вичерпну й неупереджену інформацію, необхідну для управління підприємством.

Нинішній етап економічного розвитку в загальносвітовому масштабі пов'язаний з інтернаціоналізацією економічних, фінансових, політичних і суспільних відносин, що є наслідком прояву глобалізаційних процесів. Ці процеси в економіці розширюють сферу облікової діяльності, що вимагає поєднання традиційного бухгалтерського обліку зі всіма елементами системи управління: плануванням, прогнозуванням, аналізу, контролю, регулюванням.

Для забезпечення сучасної системи управління необхідна ефективна інформаційна система, яка задовольнить потреби всіх рівнів управління підприємством в обґрунтованій, корисній, своєчасній інформації.

Управлінський облік є складовою процесу управління та надає інформацію, важливу для визначення стратегії та планування майбутніх операцій підприємства, а також контролю за ефективністю його поточної діяльності.

Мета й завдання системи управлінського обліку реалізуються через його функції, які повинні тісно взаємодіяти з функціями управління.

До основних функцій системи управлінського обліку належать:

- інформаційна - забезпечення менеджерів всіх рівнів інформацією, необхідною для ефективного планування, організації та контролю;

- комунікаційна – формування інформації, яка є засобом внутрішнього комунікаційного зв'язку між рівнями управління і структурними підрозділами. Сприяючи підвищенню якості процесу обміну інформацією, управлінський облік забезпечує ефективність функціонування всієї системи;

- контрольно-аналітична – здійснення контролю за виконанням планових показників та бюджетів, досягнення тактичних та стратегічних цілей підприємства, результатів діяльності структурних підрозділів та окремих виконавців, ефективності прийнятих рішень та їх впливу на результати діяльності підприємства; дослідження поведінки витрат та встановлення причин відхилень фактичних виробничих витрат від кошторисних;

- прогнозна – забезпечення перспективного планування та спрямування розвитку підприємства на досягнення його стратегічних цілей [1].

Через управлінський облік реалізується ряд функцій управління. Так, функції планування та комунікації підтримує система планування доходів і витрат. Аналіз відхилень (зіставлення планових і фактичних даних) дозволяє реалізовувати функцію контролю. Побудована на основі аналізу бюджету система винагород – функцію мотивації і стимулювання. Для прийняття рішень в управлінському обліку розроблені багато методів калькулювання витрат на основі прямих витрат (директ-костинг) і повних витрат (наприклад, АВС-аналіз), а також аналіз безбитковості – для прийняття рішень про величину цін на

продукцію або обсяги виробництва. Аналіз та облік діяльності підрозділів підприємства дає можливість приймати рішення про покращення організаційної структури [2].

Доцільність та можливість інтеграції завдань та функцій управлінського обліку і його аналітичного забезпечення у системі управління підприємством загалом є об'єктом широкої дискусії в сучасних наукових публікаціях.

У світовій практиці управлінський аналіз традиційно рахують складовою частиною управлінського обліку, яка займається інформаційно-аналітичним забезпеченням керівництва підприємства [3].

Ряд науковців вважають, що в період ринкових відносин актуальним є процес інтеграції фінансового та управлінського обліку й управлінського аналізу, які утворюють взаємодію двох концепцій:

- управлінського аналізу як способу коригування та прийняття управлінського рішення;
- управлінського обліку як концепції інформаційної бази управління.

Тобто, до функцій управлінського обліку крім облікової, планової та контрольної функції входить ще й аналітична.

Аналітична функція управлінського обліку – це дослідження всієї системи прийняття рішень з метою її удосконалення, а саме: результатів діяльності структурних підрозділів та окремих виконавців щодо виконання поставлених завдань з урахуванням методів аналізу та узагальненням результатів [4, с. 38]. Її реалізація покладена на управлінський аналіз, який є складовою частиною економічного аналізу і націлений на оцінку як минулих так і майбутніх результатів діяльності підприємства.

Окремі науковці стверджують, що управлінський аналіз це проміжний етап управління підприємством, об'єктом якого є минула і майбутня діяльність сегментів бізнесу, інформаційною базою – дані, зібрані в системі управлінського обліку, призначені для аналітичної підтримки управлінських рішень [5, с.285]. І, за їх твердженням, на даний час формуються дві позиції економістів щодо взаємозв'язку управлінського обліку та управлінського аналізу:

- управлінський аналіз – частина системи управлінського обліку (одна з функцій управлінського обліку);
- управлінський аналіз не є елементом управлінського обліку і, отже, утворює свою систему [5, с.284].

Нерідко до управлінського обліку також відносять функції:

- планування – складання кошторисів і підготовку бюджетів на оперативному, тактичному і стратегічному рівнях;
- організації – виділення центрів відповідальності, доходів і витрат, забезпечення координації та взаємодії між рівнями управління, структурними підрозділами та окремими виконавцями, організацію оперативного обліку й аналізу;
- мотивації – встановлюючи внесок кожного працівника у загальний результат діяльності підприємства, сприяє підвищенню мотивації праці.

Управлінський облік постійно розвивається: розширюються його функції, збільшується перелік вирішуваних ним завдань, різноманітнішими стають методи, активніше забезпечує інформацією прийняття не лише оперативних, але й стратегічних управлінських рішень.

На даний час в публікаціях простежується значний науковий інтерес до стратегічного обліку, та стратегічного аналізу, функціонування яких розглядають як необхідну вимогу сучасного управління підприємством на якісно новому рівні – стратегічному. Разом з цим виникає потреба подальшого вивчення розвитку та реалізації функцій управлінського обліку, як складової частини стратегічного управління.

В сучасних наукових виданнях поширені пропозиції вчених стосовно актуальності прогностичної функції управлінського обліку, яка за їхніми обґрунтуваннями ефективно реалізується завдяки використанню програмних продуктів та інформаційних технологій.

Прогнозна функція – інформаційне забезпечення перспективного планування та спрямування розвитку підприємства на досягнення його стратегічних цілей [6, с.178].

Таким чином, управлінський облік, в сучасних умовах, розвивається досить швидко, вдосконалюються функції обліку та їх застосування в управлінській діяльності. Проте найважливішою залишається інформаційна функція, яка реалізується шляхом забезпечення керівників структурних підрозділів і підприємства

необхідною інформацією для здійснення планування, контролю і всебічного аналізу з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Література:

1. Шило В.П. Роль контролінгу в системі управління підприємством / В.П. Шило, С.Б.Львіна, І.Ю. Меньша // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 45-50.
2. Щербина, О. С. Аналіз доцільності впровадження управлінського обліку / О. С. Щербина, С. М. Клименко // Кримський економічний вісник. - 2013. - № 1 (02), Ч. 2. - С. 183–185.
3. Санджарькова Е.Н. Управленческий учет как основа управленческого анализа // Экономический журнал . 2006. №12. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/upravlencheskiy-uchet-kak-osnova-upravlencheskogo-analiza>.
4. Бартош О. М. Управлінський облік, як основа ефективної системи управління банком / О. М. Бартош // Фінансовий простір . - 2014. - № 1. - С. 36-42.
5. Скрипник Н.В. Управлінський аналіз як функція обліково-аналітичної системи / Н. В. Скрипник, С. В. Рилєєв // Інноваційна економіка . - 2013. - № 6. - С. 283-288.
6. Нападівська Л.В. Базові принципи управлінського обліку / Л.В. Нападівська // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1(139). – С. 173–181.

УДК 657:004

Голячук Наталія

Луцький національний технічний університет

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Програмне забезпечення економічного аналізу - це сукупність комплексів програм, максимально орієнтованих на стандартні пакети прикладних програм, які забезпечують ефективну реалізацію всіх елементів процесу розв'язування аналітичних завдань.

Програмне забезпечення аналітичного процесу має свої особливості: комплексний характер дослідження процесу; максимальна оперативність представлення результатів; багатоваріантність форм і змісту результатних даних; висока значимість результатної інформації для прийняття управлінських рішень; різноманітні джерела інформації.

На сьогодні існує досить велике коло аналітичних програм для виробничих підприємств, комерційних банків, страхових та інших організацій. Серед них можна виділити такі:

«ИНЭК-Аналитик» - дає змогу проводити аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства; дозволяє формувати власні методики фінансового аналізу.

«ИНЭК-Инвестор» – призначена для розробки, аналізу і оцінки інвестиційних проектів.

«ИНЭК-АФСР» - призначена для проведення аналізу фінансового стану підприємств усіх видів діяльності на основі даних бухгалтерської звітності

«Audit Expert» - аналітична система діагностики, оцінки та моніторингу фінансового стану підприємств на основі даних фінансової і управлінської, в тому числі консолідованої звітності.

«Sales Expert» - дозволяє проводити маркетинговий аналіз (оцінювати стан підприємства на ринку, проводити порівняльний аналіз його збутової діяльності з конкурентами, формувати оптимальну структуру збуту продукції).

«Forecast Expert» – призначена для прогнозування економічних показників і аналізу тенденцій ринку.

«ФинЭксперт» - ця система спроектована як додаток до EXCEL і використовує в повному обсязі всі його можливості. Особливістю програми є можливість моделювання й прогнозування фінансового стану підприємства. Для цього на основі даних за ряд звітних періодів розраховуються в динаміці основні коефіцієнти. Зміни показників проводяться із застосуванням математично-статистичних методів аналізу часових рядів;

«БЭСТ-Ф» – призначена для проведення комплексного аналізу фінансового та майнового стану підприємств, детального аналізу товарних потоків, факторного аналізу прибутку і структурного аналізу витрат обігу.

Комп'ютеризація економічного аналізу також може здійснюватись за допомогою спеціалізованих статистичних та аналітичних пакетів «STATISTICA», «SPSS Statistics», «STATGRAPHICS», «STADIA».

При відсутності на підприємстві спеціалізованих аналітичних програм аналіз можна проводити з використанням можливостей електронних таблиць Microsoft Office Excel.

Використання програмних продуктів економічного аналізу дає змогу:

- своєчасно проводити аналіз діяльності підприємства;
- швидко д відповіді на аналітичні запити;
- отримати вихідну інформацію в табличній і графічній формах;
- вносити коригування у методику розрахунків;
- багаторазово використовувати отримані та збережені дані;
- роботи в мережі.

Література:

1.Гаркуша Н.М. Сучасні інформаційні системи аналізу діяльності підприємств/ Н.М.Гаркуша, О.О. Горошанська, О.В. Цуканова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2012. – Вип.2. – С.18-23.

2.Юрківська Л.Й. Можливості програмних продуктів комп'ютеризації економічного аналізу маркетингової діяльності підприємств - [Електронний ресурс] – Режим доступу: pbo.ztu.edu.ua/article/download/61649/57551

УДК 657

**Голячук Наталія,
Ящук Юлія**

Луцький національний технічний університет

ТАРИФОУТВОРЕННЯ У СФЕРІ МІСЬКОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Пасажи́рські перевезення займають чільне місце серед інших видів транспорту та мають суттєві особливості, які вносять свої корективи в організацію та методи ведення бухгалтерського і податкового обліку. В умовах конкуренції кожен перевізник прагне до мінімізації витрат та максимізації прибутків, що необхідно здійснювати зважено та обґрунтовано задля збереження високої якості надання послуг при доступній ціні. Саме тому зростає роль обліку як функції управління підприємством.

Теоретичні і методологічні основи проблеми організації пасажирських перевезень, формування тарифів та облікового забезпечення надання таких послуг вивчали М.Ф. Базась, А.В. Базилук, А.Г. Будрін, В.Б. Захожай, В.Г. Коба, Є.Г. Логачов,

М.М. Матюха, О.І. Малишкін, Я.Я. Назаренко, М.О. Турченко, М.Д. Швець та ін. Проте досі є багато спірних питань щодо формування тарифів на пасажирські перевезення, розподілу маршрутів між перевізниками, порядку та розміру компенсацій витрат з бюджету для АТП при наданні послуг для пільгових категорій, контролю надання послуг, відповідальності за порушення та інші проблеми. Саме тому актуально проводити дослідження з даної теми.

Організацію перевезень пасажирів на автобусних маршрутах загального користування здійснює урядовий орган — державне Управління автомобільного транспорту Мінінфраструктури України, а також органи Місцевого самоврядування в порядку, визначеному Постановою № 176 (Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту) [6], і в межах повноважень, делегованих Законом № 2344-14 (Про автомобільний транспорт) [1].

Розрахунок тарифу на послуги з перевезення пасажирів у звичайному режимі здійснюється кваліфікованими працівниками підприємств виходячи з Наказу Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту» №1175 від 17.11.2009р. (далі – Методика) [5]. Вона визначає механізм формування тарифів на послуги з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, автобусних маршрутах спеціальних перевезень та автобусних маршрутах нерегулярних перевезень, а також тарифів на послуги з перевезення пасажирів у таксі та легковими автомобілями на замовлення і застосовується органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та автомобільними перевізниками незалежно від їх відомчої підпорядкованості, форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

Можливі два варіанти ведення обліку витрат. За першого варіанту в системі бухгалтерського обліку, а точніше - в системі фінансового обліку, проводиться весь комплекс робіт, включаючи калькуляцію собівартості послуг. При другому варіанті в системі рахунків фінансового обліку ведеться лише узагальнюючий облік витрат на рахунках синтетичного обліку і вирішується лише завдання зі складання фінзвітності. Решта завдань (контроль,

аналіз, прогноз витрат, калькуляція собівартості одиниці перевезень) вирішується в системі управлінського обліку. Обраний варіант обліку зазначається в наказі про облікову політику АТП. Залежно від обраного варіанта ведення обліку бухгалтерія АТП задалегідь обирає методику відображення витрат на рахунках. [2]

Собівартість пасажирських перевезень – це грошове вираження сумарних витрат транспортного підприємства на підготовку і здійснення процесу перевезень пасажирів, виконанням робіт і послуг, що забезпечують перевезення.

Собівартість пасажирських перевезень виражається залежністю [4]:

$$S = (S_{I_{км}} * L_c) / (q * Y * \beta), \quad (1)$$

де $S_{I_{км}}$ - собівартість виконання 1 км пробігу;

L_c – середня відстань поїздки;

q – пасажиромісткість одиниці рухомого складу;

Y – коефіцієнт використання пасажиромісткості;

β – коефіцієнт використання пробігу.

У відповідності до Методики у виробничу собівартість перевезень включаються [5]:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- загальновиробничі витрати.

Державні пасажирські перевезення переважно є збитковими, оскільки встановлені тарифи не покривають витрати на перевезення пасажирів. На основі рівня собівартості на одиницю перевезень встановлюється рівень тарифу – оплати вартості проїзду одного пасажирів. Тарифи на послуги пасажирського транспорту визначаються на перевезення 1 пасажирів (для міських перевезень) та виконання 1 пасажиро-км транспортної роботи (приміські і міжміські перевезення).

Розрахунок тарифів здійснюється відповідно до запланованих на рік (на підставі фактичних) обсягів транспортної роботи, характерних для даного виду перевезень Перевізника в регіоні, та кількості перевезених пасажирів з використанням економічно обґрунтованих планових витрат, визначених з урахуванням вимог законодавства, на підставі галузевих норм, ставок податків і зборів

(обов'язкових платежів), прогнозного індексу цін виробників промислової продукції у плановому періоді. До розрахунку тарифу включається плановий прибуток, необхідний для розвитку Перевізника і сплати ним податкових зобов'язань.

Економічно обґрунтований тариф (T) на послуги пасажирського автомобільного транспорту, згідно з Методикою, визначено за формулою:

$$T = \frac{(S + \Pi) - \text{Ді}}{Q} \text{ грн. / пас.}, \quad (2)$$

де S - повна собівартість перевезень усіх категорій пасажирів, тис. грн.;

Π - плановий прибуток, тис. грн.;

Ді - доходи від іншої операційної діяльності без урахування цільового фінансування, пов'язаного з операційною діяльністю, тис. грн.;

Q - загальний обсяг перевезень пасажирів, прогнозований підприємством, тис. пас.

В Україні тарифи на пасажирські перевезення формуються на основі принципів планово-адміністративної економіки та базуються на витратних методах. Сьогодні перед підприємствами транспорту гостро постали проблеми зношеності рухомого складу та нестачі коштів на його оновлення, наявності великої кількості пільгових категорій пасажирів та відсутності механізму відшкодування коштів за їх перевезення. Така ситуація не дозволяє підприємствам-перевізникам утримувати автотранспортні засоби у належному стані та надавати пасажирам якісні послуги.

Перегляд рівня тарифів повинен здійснюватися органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування у зв'язку зі зміною умов виробничої діяльності та реалізації послуг, що не залежать від господарської діяльності перевізника, в тому числі в разі зміни вартості палива більш ніж на 10%. [5]

Аналіз тарифоутворення у сфері автомобільних пасажирських перевезень показав, що найбільшу питому вагу в ціні на проїзд займає виробнича собівартість, яка узагальнює всі витрати на матеріали, оплату праці, загальновиробничі та інші витрати. Також важливою складовою тарифу є запланований прибуток підприємства. Цінова політика підприємства повинна

проводитись зважено та обгрунтовано і з урахуванням принципу «ціна-якість».

Література:

1. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 17.07.2015 /Електронний ресурс – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2344-14
2. Базилук А. В., Малишкін О. І. Бухгалтерський і податковий облік автотранспорту та перевезень. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.
3. Босняк М.Г. Навч. посібник для студентів спеціальності: 6.100404 «Організація перевезень і управління на транспорті (автомобільний)» - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 272с.
4. Логаčov Є.Г., Гілевська К.Ю. Методика визначення собівартості перевезень на міському пасажирському маршруті з урахуванням якості перевезення // Вісник Національного транспортного університету: В 2-х ч. – Вип. 19. – К.: НТУ, 2009. – Ч. 2. – С. 68–72
5. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України №1175 «Про затвердження Методики розрахунку тарифів на послуги пасажирського автомобільного транспорту» від 17.11.2009 / Електронний ресурс – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1146-09
6. Постанова Кабінету Міністрів України №176 «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту» від 18.02.1997 / Електронний ресурс – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF)
7. Постанова Кабінету Міністрів України №1081 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування» від 3 грудня 2008 р. / Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1081-2008-%D0%BF/conv>
8. Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації пасажирських перевезень на міських автобусних маршрутах загального користування» №3151 від 18.09.2015 / Електронний ресурс – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56556
9. Швець М.Д., Турченко М.О. Методика визначення тарифу та собівартості перевезень пасажирів автомобільним транспортом за окремими статтями // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: Збірник наукових праць.– Серія: Економіка.– 2010.– Вип. 4. – С. 236–243.

УДК 336.332

**Довгалюк Віта,
Журавський Дмитрій**
Житомирський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Динамічний розвиток економіки України залежить від успішної реалізації інвестиційної стратегії, що створить передумови для структурних реформ в економічній, соціальній та політичній сферах. Ефективність інвестиційної політики в сучасних умовах залежить від правильно обраного інструментарію залучення та регулювання інвестицій.

Питання регулювання інвестиційної діяльності як на національному, так і на регіональному рівнях є предметом наукових досліджень таких вітчизняних науковців, як А. Пересада, В. Геєць, В. Мартиненко, В. Мікловда, В. Марцин, К. Танько та ін. [1-6]. Незважаючи на це, проблеми, пов'язані з формуванням ефективного механізму регулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні, які не знайшли достатнього висвітлення у науковій літературі, залишаються важливими та актуальними.

Методичні підходи до формування регіональної інвестиційної політики, що забезпечують проведення самостійної, власної політики на регіональному рівні можна представити системою формування й впровадження регіональної інвестиційної політики, яка являє собою конструкцію із трьох пов'язаних і залежних між собою блоків [3, с. 21]. Перший блок – це інвестиційний клімат у регіоні; показники формування інвестиційного потенціалу регіону; рівень інвестиційних ризиків; фактори внутрішнього й зовнішнього впливу на розвиток регіону. Другий блок – визначення цілей і головних пріоритетів інвестиційної політики; формування регіональної інвестиційної програми; розробка принципів механізму реалізації регіональної інвестиційної політики. Третій блок системи формування й впровадження регіональної інвестиційної політики повинен складатися з коштів, за допомогою яких передбачається досягнення мети такої політики.

У процесі реалізації інвестиційної діяльності всі її учасники використовують поєднання різних методів з відповідною розмаїтістю форм, стимулів і обмежень. Все це, безумовно, відображає складність, як самого інвестиційного процесу, так і механізмів реалізації інвестиційної політики розвитку регіону, сутність якого полягає в цілеспрямованому впливі регіональних органів влади й управління на розвиток інвестиційного процесу в напрямку, заданому стратегічними документами соціально-економічного розвитку регіону.

До головних цілей функціонування розглянутої системи формування й впровадження регіональної інвестиційної політики регіону відносять: мобілізацію інвестиційних ресурсів у регіоні; формування інвестиційних потоків і спрямування їх у сектори й галузі економіки, де забезпечується найбільша ефективність від вкладень; підвищення ефективності використання інвестицій; підвищення інвестиційної активності в регіоні.

Звертаючи увагу на наведене вище, при реалізації, розробці, аналізі та моделюванні економічної політики регіону необхідно звертати особливу увагу на стан та якість існуючої регіональної інвестиційної політики.

Література:

1. Геєць В. Чи має місце стабільне економічне зростання в Україні // Сприяння сталому економічному зростанню в Україні. – К. : Вид-во “Альфа-принт”, 2001. – С. 93-102.
2. Мартиненко В. Ф. Формування системи державного управління інвестиційним процесом в Україні : дис... д-ра наук з держ. управління: спец. 25.00.02 – механізми державного управління / Мартиненко Володимир Федорович; Національна академія держ. управління при Президенті України. – К., 2006. – 236 с.
3. Марцин В.С. Організаційно-економічний механізм залучення іноземних інвестицій в економіку України / В.С. Марцин // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2008. – № 3. – С. 52-57.
4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К. : Вид-во "Лібра", 2002. – С. 196-197.
5. Танько К. С. Особливості розвитку інвестиційних процесів на регіональному рівні / К. С. Танько // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 1. – С. 17 – 20.
6. Фінансовий механізм налагодження інноваційно-інвестиційної діяльності в регіонах / В. П. Мікловда, В. І. Попадинець, М. М. Тупиця, О. А. Хименко // Наука та інновації : наук.-практ. журнал НАН України. – 2008. – Вип. 4, № 1. – С. 96-106.

УДК 657

Жураковська Ірина
Луцький національний технічний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗГІДНО МСБО

У вітчизняній обліковій практиці, коли мова йде про класифікацію зобов'язань, мають на увазі поточні та непоточні, порядок визнання яких розкрито в МСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Однак є інший стандарт, який значно розширює цю класифікацію – МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи». Саме ця класифікація описана в Концептуальній основі фінансової звітності.

Згідно Концептуальної основи слід розрізняти: контрактні зобов'язання, зобов'язання згідно законодавчих вимог, існуючі зобов'язання, майбутні зобов'язання (табл. 1). Правильність їх обліку та класифікації впливає на відображення умовних зобов'язань та забезпечень у фінансовій звітності. З перерахованої класифікації тільки існуючі зобов'язання відповідають традиційному поділу на поточні та непоточні.

Таблиця 1

Класифікація зобов'язань згідно Концептуальної основи

№ з/п	Вид зобов'язань	Приклад
1	Контрактні зобов'язання	Кредиторська заборгованість за отримані товари та послуги
2	зобов'язання згідно законодавчих вимог	суб'єкт господарювання вирішує змінити політику і виправити недоліки своєї продукції, які виявилися після закінчення гарантійного строку, суми очікуваних витрат щодо вже реалізованих товарів вважатимуться зобов'язанням
3	існуючі (реальні) зобов'язання	виникають у результаті минулих операцій або інших минулих подій. Поділяються на поточні та непоточні.
4	майбутні зобов'язання	Рішення суб'єкта господарювання придбати активи в майбутньому коли суб'єкт господарювання укладає невідмовну угоду придбати актив

Ця ж класифікація продовжує розвиватися у МСБО 37. Її доповнено такими видами зобов'язань як конструктивне та умовне. Крім того одні і тіж зобов'язання називаються по іншому. Наприклад Контрактне з концептуальної основи стає юридичним.

Жоден нормативний акт в цивільному законодавстві не містить роз'яснення «конструктивного зобов'язання». В російському перекладі це ж зобов'язання має назву «конклюдентне», в англійському «constructive obligation». Попередні дослідження показують, що ці види зобов'язань, на які нараховуються забезпечення, стосуються тільки міжнародних стандартів і пов'язати їх з угодами (договорами) на підприємстві по термінології дуже складно на практиці. Тому дуже часто всі види зобов'язань, передбачені МСБО 37, на підприємстві не відображаються.

В МСБО 37 в українському перекладі під конструктивним зобов'язанням розуміють зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли: а) суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретною поточною заявою; б) як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання.

Не тільки бухгалтеру невеликого підприємства, а й спеціалісту з досвідом важко зрозуміти суть цього зобов'язання в такому поясненні. При зверненні до оригінального тексту стандартів стає зрозуміло, що конструктивне зобов'язання пов'язане в першу чергу не з вимогами діючих нормативних актів і господарських договорів, а зі специфікою звичайної діяльності організації, наприклад зобов'язання по здійсненню природоохоронних заходів або рекультивації земель і т.д.

Умовне зобов'язання це можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки: немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.

У визначенні умовного зобов'язання робиться посилання на новий вид – можливе зобов'язання, про сутність якого не йде мова ні в МСБО, ні в концептуальній основі. Теоретично зобов'язання можуть бути або реальними, або умовними, і в інших перекладах міжнародних стандартів про можливі зобов'язання мови не йде.

За результатами проведеного незначного дослідження можна зробити однозначний висновок: для якісної підготовки звітності за міжнародними стандартами використовувати МСФЗ в українському перекладі досить складно, необхідно звертатись до першоджерел. Для забезпечення належної якості звітності доцільно забезпечити якісніший переклад на державному рівні.

УДК 657

**Жураковська Ірина,
Колбасюк Оксана**

Луцький національний технічний університет

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ МАЙБУТНІХ ВИТРАТ ТА ПЛАТЕЖІВ

Згідно нормативних актів під забезпеченням слід розуміти зобов'язання з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу. За своїми властивостями воно може виступати як позичковий капітал підприємства з невизначеними строками та сумами погашення.

Як показують дослідження, механізм формування забезпечень в обліку включає в себе наступні елементи (рис. 1).

Частота відрахувань до резерву передбачає визначення кількості операцій в рік по його формуванню. Величина нормативу відрахування встановлюється у відсотках до певної суми, яка становить базу для розрахунку резерву. Період нарахування резерву передбачає встановлення часу в місяцях, роках, протягом якого буде формуватися забезпечення. Даний механізм може різнитися в залежності від характеру й особливостей витрат, для погашення яких нараховується забезпечення, а також строків їх фактичного виникнення.

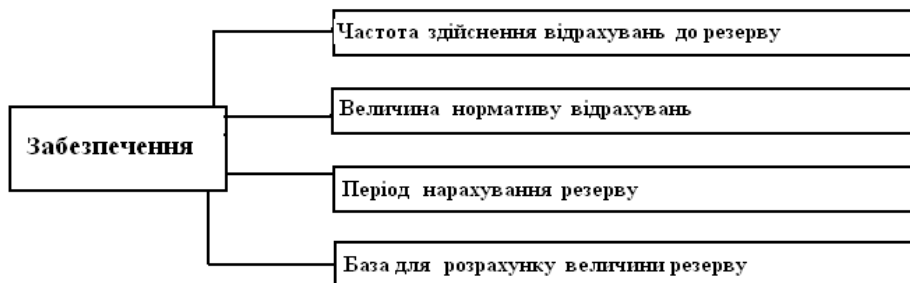

Рис. 1. Механізм формування забезпечень

Проаналізуємо механізм формування найтипівіших видів забезпечень:

1. Забезпечення виплат відпусток – (створюється з метою рівномірного включення майбутніх витрат на виплату відпусток до витрат звітного періоду) резерв визначається як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і процента, обчисленого як відношення річної прогнозованої суми на оплату відпусток до загального бюджету оплати праці.

2. Додаткове пенсійне забезпечення – (створюється для виплат грошових компенсацій у разі непрацездатності, інвалідності, смерті чи старості.) резерв визначається як добуток фактично нарахованої заробітної плати працівникам і визначеного підприємством відсотка відрахувань до фонду.

3. Забезпечення гарантійних зобов'язань – (створюється для виконання гарантійних зобов'язань у разі виявлення дефектів товарів протягом гарантійного терміну їх експлуатації.) резерв встановлюється, виходячи з рівня гарантійних замін, встановленого підприємством на основі прогнозних оцінок.

Сума забезпечення дуже рідко повністю відповідає об'єму фактично понесених підприємством витрат. Зазвичай виникає одна з двох операцій [4]:

- кошти резерву повністю покривають витрати, для яких він формувався і ще може лишитися певний запас;
- зарезервованих сум не вистачає на покриття витрат.

Отже, для кожного виду забезпечень тільки бухгалтер на підприємстві може визначити його суму, періодичність відрахувань і тривалість відрахувань. Сума резерву визначається як найкраща

оцінка витрат, необхідних для погашення зобов'язання станом на звітну дату. Якщо можливі кілька сценаріїв розвитку подій, то резерв оцінюється в сумі очікуваної вартості (це статистична величина, яка розраховується шляхом зважування всіх можливих результатів за коефіцієнтами ймовірності настання кожного з них).

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» із змінами і доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009 року № 1125.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи».
3. Терещенко В.С. Забезпечення майбутніх витрат і платежів [Електронний ресурс] – 2010. – Режим доступу < <http://intkonf.org/tereschenko/>>.
4. Терещенко В.С. Бухгалтерський облік забезпечень наступних витрат та платежів: теорія та методика: дис.. канд.. наук: 08.00.09 / В.С. Терещенко – К., 2008. – 166с.

УДК 657

**Жураковська Ірина,
Марчук Вадим**

Луцький національний технічний університет

**СКЛАДОВІ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ
ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

В результаті розрахунків з персоналом, покупцями продукції, власниками, бюджетом, позабюджетними фондами на підприємствах виникає дебіторська заборгованість, яка здатна активно впливати на обсяг і структуру грошової маси, платіжного обороту та швидкість обігу коштів. Залежно від впливу на дебіторів в цілях управління дебіторську заборгованість слід класифікувати на ту, яка підлягає управлінню і ту, яка не підлягає управлінню. Наприклад дебіторську заборгованість держави важко передбачити чи вплинути на її термінове погашення. Що ж до заборгованості покупців, то вона є основним об'єктом політики управління дебіторською заборгованістю на підприємстві.

Політика управління дебіторською заборгованістю покупців полягає в виборі методів оптимізації загального розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її інкасації.

Серед проаналізованих нами наукових праць, в яких зверталась увага на зниження ризику неплатежів та підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю на підприємствах можна виокремити низку наступних заходів щодо вдосконалення управління дебіторською заборгованістю, які наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Заходи вдосконалення політики управління дебіторською заборгованістю

№	Захід	Науковець
1	Застосування гнучких форм розрахунків	Чеснакова Л.С., Новицька Н.В., Чорнобривець М.М., Нижник О.О.
2	Використання системи взаєморозрахунків	Чеснакова Л.С., Новицька Н.В., Нижник О.О.
3	Побудова ефективної системи менеджменту на підприємстві на основі «центрів відповідальності»	Чеснакова Л.С., Новицька Н.В., Онисько С., Рибалко О.М., Букало Н.А., Бурова Т.А., Полякова Є. С., Нижник О. О.
4	Розробка методів та підходів щодо стягнення простроченої дебіторської заборгованості	Чеснакова Л.С., Новицька Н.В., Цибилук О.Ю., Бродська І.І., Нижник О.О.
5	Застосування сучасних форм рефінансування та реструктуризації	Чеснакова Л.С., Новицька Н.В., Цибилук О.Ю., Онисько С., Холод З.М., Рибалко О.М., Семенова С.М., Нестеренко Ж.К., Букало Н.А., Бурова Т.А., Нижник О.О.
6	Використання методик захисту дебіторської заборгованості від знецінення	Чеснакова Л.С., Чорнобривець М.М., Нижник О.О.
7	Підтримка і розвиток ділової репутації	Чеснакова Л.С., Бродська І.І., Нижник О.О.

Застосування гнучких форм розрахунків дозволяє прискорити оборот дебіторської заборгованості, грошових коштів, запасів і зобов'язань підприємства, а отже покращити його фінансовий стан.

Використання системи взаєморозрахунків дозволяє прискорити обіг дебіторської заборгованості та спростити розрахунки між контрагентами. Система взаєморозрахунків є інструментом погашення взаємних вимог підприємств, тобто це

спосіб виконання зобов'язань, при якому погашаються зустрічні вимоги контрагентів [1].

Побудова ефективної системи менеджменту на підприємстві на основі «центрів відповідальності» є невід'ємною складовою частиною загальної системи управління підприємством. Таке поєднання дозволяє забезпечити координацію дій системи фінансового менеджменту з іншими управлінськими системами підприємств і підвищити ефективність контролю за реалізацією прийнятих рішень по фінансових аспектах [2, 3].

Розробка методів та підходів щодо стягнення простроченої дебіторської заборгованості проводиться підприємством з метою побудови чіткого алгоритму роботи у разі виникнення заборгованості по контрагентах. Застосування сучасних форм рефінансування та реструктуризації є одним із головних етапів в політиці управління дебіторською заборгованістю [4]. Реструктуризація дебіторської заборгованості передбачає розробку заходів направлених на зміну структури зобов'язань підприємства, і може розглядатися як сукупність заходів, спрямованих на підвищення рівня її ліквідності та прибутковості [1, 5]. Головним в реструктуризації дебіторської заборгованості є її рефінансування (переведення дебіторської заборгованості в інші, ліквідні, форми оборотних активів: грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції тощо), основними формами якого можуть бути: факторинг, облік векселів, форфейтинг, продаж продукції з відстрочкою платежу [5].

Використання методик захисту дебіторської заборгованості від знецінення актуальні в умовах інфляційної економіки. Потреба в цьому обумовлена тим, що погашення дебіторської заборгованості відбувається через певний проміжок часу з урахуванням фактору інфляції за номінальною вартістю її виникнення. Таким чином справжня вартість погашеної дебіторської заборгованості менша за обсягом виникнення на розмір втрат підприємства [6].

Підтримка і розвиток ділової репутації, як одного з важливих нематеріальних ресурсів підприємства, сприяє встановленню позитивних зв'язків з партнерами, постачальниками, клієнтами та іншими учасниками ринку. Позитивна репутація підприємства надає йому довгострокові конкурентні переваги, полегшує доступ

до фінансових ресурсів та забезпечує надійний захист інтересів організації в зовнішньому середовищі, а отже значно полегшує роботу з дебіторською заборгованістю.

Найоптимальнішим для підприємства є варіант не лише використання методів управління дебіторською заборгованістю покупців на практиці, а документальне оформлення кредитної політики, її врахування під час укладення договорів, що дозволить проводити аналіз використовуваних методів, оцінювати їх ефективність.

Ми пропонуємо розробляти політику управління дебіторською заборгованістю покупців в окремому документі, який становитиме комерційну таємницю, адже її ефективність забезпечить додаткові конкурентні переваги на ринку.

Література:

1. Классификация методов и инструментов управления дебиторской задолженностью предприятия [Електронний ресурс] / – Режим доступу: http://economicinnovations.com/article/classification_methods_tools_receivables_management_company
2. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: конспект лекцій (КНЕУ) [Електронний ресурс] / А.М. Поддєрьогін. – Режим доступу: http://www.vuzlib.net/fm_P/2-1.htm
3. Мочаліна З.М. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення модуля дисципліни «Фінансовий менеджмент» (для магістрів спец. 8050106 „Облік і аудит”) [Електронний ресурс] / З.М. Мочаліна. – Харків: ХНАМГ, 2006. – 157 с. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/1461/>
4. Блашак Л.М. Шляхи до раціонального управління дебіторською заборгованістю підприємства [Електронний ресурс] / Л.М. Блашак. – Режим доступу до журн.: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6761/1/58.pdf>
5. Маглаперідзе А.С. Реструктуризація як важливий чинник управління дебіторською заборгованістю [Електронний ресурс] / А.С. Маглаперідзе, В.В. Храпкіна. // Економіка Крима – 2006. – №18. – С. 56–58. – Режим доступу до журн.: http://science.crimea.edu/zapiski/djvu_econom/2006/econ_18_2006/014_maglaperidze.pdf
6. Рогозян С.М. Напрями підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства [Електронний ресурс] / С.М. Рогозян. – Режим доступу до журн.: http://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Economics/25257.doc.htm

УДК 657

**Зеленко Сергій,
Гаражджук Іванна**
Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ПОНЯТТЯ ЛОГІСТИЧНІ ВИТРАТИ

В умовах посиленої конкуренції, та складного економічного становища країни, підприємствам все частіше доводиться шукати шляхи оптимізації своєї діяльності. Раціональне управління матеріальними потоками на сьогодні є одним із напрямків зниження витрат підприємств.

Н.М. Помірко [7] зазначає, що в Україні логістичні витрати складають близько 15 % ВВП.

Проблемам сутності логістичних витрат підприємства присвячено ряд робіт вчених, серед яких треба виділити праці Є.В. Крикавський, Б.К. Плоткин, М.В. Рета, Т.Г. Дудар, Н.В. Хвищун, О.М. Сумець, А.М.Ткаченко, С.М. Нікшич та інші.

Першим етапом ефективного управління логістичними витратами є їх ідентифікація. Поняття логістика не нове, воно існувала ще з давніх часів. Так у Стародавній Греції слово «логістика» означало мистецтво міркування, виконання розрахунків. У Римській імперії це слово означало «правила розподілу продуктів» [1]. Проте, найвідомішим є значення, яке отримала логістика за часів правління візантійського імператора Лева VI (889-912 рр.), згідно із яким вона означала військову науку, яка займалася в основному здійсненням чіткої, злагодженої роботи тилу по забезпеченню військ всім необхідним задля отримання перемоги у військовій кампанії [3].

Значний внесок у розвиток військової логістики зробив військовий теоретик та історик Антуан Анрі Джоміні який вважав, що у сферу інтересів логістики входить широке коло питань, у тому числі планування діяльності, технічне та продовольче забезпечення дій збройних сил [4]. Концепція логістики у військовій сфері отримала поширення у роки Другої світової війни, коли організовувалася активна взаємодія оборонно-промислового комплексу, транспортної системи, баз постачання. Саме за допомогою військової логістики здійснювалося своєчасне, у

заданий термін, в необхідне місце постачання військового спорядження та продовольства, транспорту та військ [12].

В своєму розвитку логістика пройшла довгий шлях від військової науки до економічної, і на сьогодні вивчає такі важливі питання як:

- забезпечення виробничого процесу;
- розподіл товарно-матеріальних цінностей;
- операції з фізичним переміщенням матеріальних цінностей;
- операції пов'язані із оформленням замовлення;
- операції пов'язані із транспортно-експедиційним обслуговуванням;
- визначення оптимальних транспортних маршрутів, місць зберігання матеріальних цінностей, розміру запасів тощо.

Застосування логістичних підходів в управлінні відкриває перед підприємством нові резерви зниження собівартості, зменшення витрат на зберігання та транспортування продукції, скорочення терміну оборотності.

З проведеного аналізу літературних джерел бачимо, що більшість науковців розглядають логістичні витрати як витрати пов'язані з логістичними операціями, Л.В Сачинська подає конкретний перелік таких операцій, Л.М. Гусак до логістичних операцій відносить складування, транспортування, збір, збереження і передача даних про замовлення, запаси, поставки і т.д., а на думку Г. Яценко логістичними операціями потрібно вважати такі, як організація закупівлі, доставка, організація зберігання, доставка споживачеві. О. М. Сумець зазначає що логістичні витрати виникають в межах логістичних систем чи ланцюгів поставок. Н.К. Моїсєєва та Ч. Сковронек вважають, що логістичними витратами є грошове вираження використаних ресурсів у процесі просування матеріальних цінностей.

З огляду на вище викладене можемо зробити висновок, що логістичні витрати – це витрати, які виникають в процесі фізичного переміщення товарно-матеріальних цінностей, пов'язані з процесом виконання замовлень, а також витати що виникають у зв'язку управлінням логістичними операціями.

Література:

1. Горяїнов О.М. Логістика / О.М. Горяїнов – Конспект лекцій – Харків:ХНАМГ, 2009. – 105 с.
2. Гусак Л.В. Бухгалтерський облік і контроль виробничих запасів: логістичний підхід [Електронний ресурс] / Л.В. Гусак Автореферат Житомир – 2011. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/82/1/Gusak.pdf>
3. Дудар Т. Г., Волошин Р. В. Основи логістики / Т.Г. Дудар, Р.В. Волошин – Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 176 с
4. Колодійчук В. А. Ідентифікація логістичних витрат у зернопродуктовому підомплексі АПК / В.А. Колодійчук – Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 2 (12), 2014
5. Крикавський Є.В. Логістичне управління: підручник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 684 с.
6. Моисеева Н. К. Экономическая логистика : Учебник / Н. К. Моисеева. – М. : Инфра-М, 2008. – 528 с.
7. Помірко Н.М. Класифікація логістичних витрат у формуванні системи управління ними на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] / Н.М. Помірко – 2010 . – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7815/1/14.pdf>
8. Сачинська Л.В. Місце логістичних витрат в операційній діяльності машинобудівних підприємств / Л. В. Сачинська – Вісник Хмельницького національного університету 2009, № 3, Т. 1
9. Сковронек Ч. Логістика на підприємстві / навч. посіб / Ч. Сковронек. – М.: 2004. – 400 с.
10. Сумець О. М. Рекомендації щодо запровадження синтетичного обліку логістичних витрат на підприємстві / О. М. Сумець // Логистика: проблемы и решения. – 2011. – № 4(35). – С. 42 – 47.
11. Ткаченко А.М. Облік логістичних витрат: проблеми та шляхи їх вирішення / А.М.Ткаченко – Вісник НТУ «ХПІ». 2012. № 51 (957) 22-30
12. Хвищун Н.В. Сутність поняття «логістика»: ретроспективний аналіз [Електронний ресурс] /Н. В. Хвищун – Ефективна економіка 11, 2012 . – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1567>
13. Яценко Г. Не совсем очевидные нюансы порождают большие проблемы с толкованием термина «логистические затраты» / Г. Яценко - Логистика: проблемы и решения. – 2011. – № 3. – С. 66 – 67.

УДК 657

Зеленко Сергій,

Невелич Тетяна

Луцький національний технічний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ

Невід'ємною складовою організації бухгалтерського обліку на підприємстві є формування його облікової політики, що сприяє оперативному отриманню достовірної інформації для потреб управління та контролю. Окрім загальних положень в обліковій політиці підприємства повинні знайти відображення також особливості оподаткування підприємств, зокрема сільськогосподарських.

Наявність податкового фактора при формуванні облікової політики досліджується сучасними науковцями як в Україні, так і за кордоном, зокрема в країнах пострадянського простору.

Теоретичні та практичні аспекти формування облікової політики підприємств розглянуті в працях багатьох вітчизняних вчених: В.В. Сопка, В.М. Пархоменка, В.М. Костюченко, О.В. Пальчук, І.В. Рузмайкіної, Ф.Ф. Бутинця, Барановської Т.В. Проте, на нашу думку, недостатньо дослідженим є податковий аспект облікової політики взагалі та особливості облікового забезпечення формування оборотів до оподаткування та аудиту податкової звітності у сільському господарстві зокрема.

Кожне підприємство самостійно обирає варіанти закріплення обраного способу обчислення податків: як складову частину облікової політики або як самостійну податкову політику у вигляді окремого документа. На сьогодні не існує єдиної точки зору щодо сутності облікової політики підприємства в частині податкового обліку.

При дослідженні податкового аспекту облікової політики однією з проблем є відсутність чіткої термінології. Так, науковці застосовують подібні на перший погляд терміни «податкова облікова політика», «облікова політика для цілей оподаткування», «облікова політика в частині податкового обліку» тощо. При цьому варто зауважити, що поняття «податкова облікова політика» доцільно застосовувати за умови виокремлення податкового обліку як організаційно, так і технічно.

Під «обліковою політикою в частині податкового обліку» розуміється прийнята підприємством сукупність способів організації і ведення податкового обліку. Термін «облікова політика для цілей оподаткування» є, напевно, найбільш прийнятним, оскільки передбачає адаптацію облікової політики підприємств для цілей оподаткування. Варто також відмітити, що відповідно до змін чинного податкового законодавства після впровадження Податкового кодексу, зокрема стосовно податку на прибуток не є можливим розмежувати облікову політику в частині фінансового обліку та облікову політику в частині забезпечення формування прибутку з метою оподаткування.

Отже, враховуючи те, що податкові розрахунки є складовою єдиної системи бухгалтерського обліку, доцільніше виділяти положення податкової облікової політики як складову (один із розділів) наказу про облікову політику, а не як окремий документ. Облікова політика повинна бути єдиною та враховувати вимоги різних користувачів облікової інформації.

Література:

1. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Тетяна Василівна Барановська. – Київ, 2005. – 234 с.
2. Облікова політика. Навчальний посібник / За ред. проф. Давидова Г.М. – К.: Т-во «Знання», 2008. – 423 с.

УДК 657

**Зеленко Сергій,
Стельмашук Юлія**
Луцький національний технічний університет

НОРМАТИВНО ГРОШОВА ОЦІНКА ЗЕМЛІ, ЯК ОСНОВА РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Практичне здійснення земельної реформи, впровадження приватної власності на земельні ділянки та платного використання землі потребують економічного механізму регулювання земельних відносин, основою якого є оцінка землі.

За останні роки проблемі оцінки земель присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних вчених. Найбільш вагомий внесок у наукову теорію оцінки земель зробили Д. Добряк, Л. Новаковський, П. Пасхавер.

Слід відзначити, що суттєвий внесок у розробку та формування грошової оцінки земель внесли ряд вчених України: І. Бистряков, В.В'юн, П.Гайдуцький, П. Саблук, В.Трегобчук, А.Третьяк, О.Шпичак, В.Юрчишин, та інші. Вони обґрунтували концептуальні напрямки перетворень у земельних відносинах, розробили методiku грошової оцінки землі, визначили ставлення до власності на землю.

Нормативна грошова оцінка здійснюється з метою регулювання земельних відносин при передачі землі у власність, спадщину, під заставу, при даруванні, купівлі - продажу земельної ділянки та оренди, визначення ставок ціноутворення, облік сукупної вартості основних засобів виробництва, визначення розміру внеску до статутних фондів акціонерних товариств, об'єднань, кооперативів [1].

В основу нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення покладено рентний дохід, який створюється при виробництві зернових культур і визначається за даними економічної оцінки земель. Об'єктивна оцінка землі повинна включати в себе показники якісного стану земельної ділянки, які корелюють з урожайністю, враховувати екологічні зміни та їх наслідки від неадекватного використання земель за їх структурою, культурами та використанням врожаю [2].

В межах населеного пункту нормативно - грошова оцінка земельної ділянки розраховується на 1 кв. м. Розрахунок залежить від багатьох факторів серед яких:

- функціональне використання земельної ділянки;
- місцезнаходження земельної ділянки;
- якість ґрунту;
- екологічна ситуація;
- інші фактори.

Нормативно - грошова оцінка зазвичай необхідна в наступних випадках:

- для розрахунку земельного податку;

- для розрахунку розміру орендної плати при оренді земельної ділянки;
- для розрахунку втрат лісогосподарського та сільськогосподарського виробництва;
- для розрахунку оплати державного мита під час оформлення договорів купівлі-продажу, міни, дарування земельної ділянки;
- при спадкуванні земельної ділянки [3].

Питання визначення вартості землі є одним із ключових у господарській діяльності, так як, саме грошова оцінка забезпечує встановлення обґрунтованих платежів за землю. Вона є економічним механізмом земельних відносин, приватизації земельних ділянок, оподаткування та становлення ринку землі.

Отже, актуальність грошової оцінки земель останнім часом зростає, а сфери застосування розширюються. Також вона необхідна для забезпечення необхідною інформацією органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зацікавлених підприємств, установ, організацій та громадян з метою регулювання земельних відносин, раціонального використання й охорони землі.

Література:

1. Яшук О.О., Грошова оцінка землі і напрями її використання / О.О. Яшук, Г.В. Станко- Чернівці: Буковинська державна фінансова академія
2. Тархов П.В. Сучасні еколого - економічні проблеми визначення адекватної оцінки земель сільськогосподарського призначення / П.В. Тархов, О.О. Хворост // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка, 2004. — №9 (68). — С. 222-229.
3. Дмитерко І. Аналізуємо пропозицію держгеокадастру щодо збільшення орендної плати [Текст] / І. Дмитерко // Баланс Агро. – 2016. - № 9 (477). - С. 25 – 27.

УДК 657

**Зюкова Марія,
Федоряка Віталій**

**ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»**

СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ: ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТИ

Питання обліку та відображення в звітності власного капіталу на сучасному етапі є найбільш актуальними через необхідність забезпечення користувачів звітності інформацією, яка б дозволила визначити фінансові можливості підприємства та їх прогнозування. Ця проблема може бути вирішена лише за умови чіткого розуміння сутності власного капіталу та його ключового значення у функціонуванні підприємства.

Власний капітал відіграє одну з ключових функцій у створенні та розвитку підприємства.

Сутність капіталу є багатограним поняттям, тому, концепція його обліку повинна включати різні підходи до інформаційного забезпечення обліку його наявності і збереження.

Дослідження природи та сутності капіталу триває не одне століття. Проте, незважаючи на це економічна сутність капіталу належить до однієї з найбільш дискусійних та складних категорій.

Термін капітал походить від латинського слова *capitalis* – головний.

Представники класичної політичної економії (А. Сміт, Д. Рікардо та інші) визначали капітал сукупністю матеріальних благ, що задовольняють потреби в зростанні вартості. Тобто, капітал ототожнювався із засобами виробництва.

Дж.С.Мілль під капіталом розумів попередньо нагромаджений запас продуктів минулої праці.

К.Марксом здійснено системне дослідження капіталу на основі вчення про додаткову вартість.

Спробу виокремити види капіталу робить Ф. Енгельс: «капитал делится на первоначальный капитал и на прибыль, прирост капитала, хотя практика тотчас же снова присоединяет эту прибыль к капиталу и вместе с ним пускает в оборот».

Дж.Р. Хікс розглядає капітал як сукупність засобів виробництва або грошову суму, використану в господарських операціях з метою одержання доходу.

Таким чином, у представників різних шкіл політичної економії існує тісний зв'язок між поняттями «майно», «власність» та «капітал».

На думку І.О. Бланка, власний капітал визначає ринкову вартість підприємства.

У сучасній політичній економії під капіталом розуміє засоби виробництва, створені людиною, які полегшують здійснення процесу праці, в багато разів збільшуючи її продуктивність.

В момент створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками), і являє собою вартість майна підприємства.

Відповідно до НПСБО 1 власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Активи - ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Тобто, активи це власне майно підприємства, яке воно використовує або використає потім для отримання прибутку у майбутньому.

Якщо підприємство придбало майно за рахунок лише коштів власників, то фундаментальна облікова модель балансу такого підприємства буде мати наступний вигляд: Активи (Assets) = Власний капітал (Equity).

Коли ж підприємство залучає кошти із зовнішніх джерел, фундаментальна облікова модель балансу набуває наступного вигляду: Активи (Assets) = Власний капітал (Equity) + Зобов'язання (Liabilities).

Залежно від джерела формування власний капітал підприємства можна поділити на дві групи: вкладений капітал та накопичений капітал.

У системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності використовуються коригуючі показники, а саме: неоплачений капітал та вилучений капітал, які є технічними, регулюючими і показують реальну суми сплаченого капіталу.

Інформація про складові власного капіталу розкривається таких формах фінансової звітності з різним ступенем деталізації, а саме: Баланс (Звіт про фінансовий стан), «Звіт про власний капітал», Примітки до річної фінансової звітності.

Дослідження еволюції поглядів на економічну суть власного капіталу дозволило виявити його багатогранність та неоднозначність трактування. Обґрунтовано доцільність виділити в структурі власного капіталу вкладений та накопичений капітал, що дає змогу систематизувати інформацію з формування, накопичення та використання капіталу, забезпечуючи внутрішніх та зовнішніх користувачів необхідною інформацією для прийняття рішень щодо управління власним капіталом.

УДК 657.62

**Іванова Людмила,
Іванова Анастасія**

Чернігівський Національний Технологічний Університет

МЕТОДИКА ВИЯВЛЕННЯ ФІКТИВНОГО БАНКРУТСТВА

Банкрутство є природним явищем в економіці, в процесі чого виживають тільки платоспроможні підприємства. Згідно з законодавством України процедури фінансового оздоровлення превалюють в порівнянні з процедурами ліквідації. У звичайному порядку ініціатором процедури банкрутства виступають кредитори, вимоги яких непогашені в строк. Також можливий порядок ініціювання справи боржником. У такому випадку обов'язковою є економічна діагностика щодо перевірки фінансового стану боржника з метою виключити можливість фіктивного банкрутства. Фіктивне банкрутство - один із видів нереального банкрутства, коли боржник намагається уникнути погашення кредиторської заборгованості.

Питання діагностики банкрутства представлено у роботах: О. Барановського, І. Бланка, В. Ковальова, В. Гейця, Л.Костирко, О. Терещенка, В. Ковалева, А. Шеремета, Н. Проскуриної, Л. Іванової.

Економічна діагностика виконується за допомогою Методичних рекомендацій 14[1], де вказано, що банкрутство вважається фіктивним у разі, якщо коефіцієнт покриття зобов'язань боржника всіма його активами перевищує одиницю при нульовій або позитивній рентабельності. На наш погляд, така методика не є досконалою. Рівень таких показників означає, що підприємство однозначно буде ліквідоване. Навіть при більш високих показниках підприємство може знаходитись у кризовому стані. Наведемо приклад, припустимо підприємство має активів 1000 од, власного капіталу – 300 од. (250 од. – статутний капітал, 50 од. – прибуток), запозиченого капіталу – 700 од. Як бачимо, активи перевищують запозичений капітал (коефіцієнт покриття > 1) і рентабельність буде більше нуля. Проте підприємство знаходиться у тяжкому фінансовому стані. Підприємству бракує власного оборотного капіталу для покриття запасів, отже, фінансовий ризик значно вищий допустимо критичного рівня і складає – 2,3.

Вважаємо доцільним спиратися на величину робочого капіталу (власних оборотних коштів) та ввести у методику фіктивного банкрутства показники, пов'язані з робочим капіталом (табл. 1).

Таблиця 1

Ознаки фіктивного банкрутства*

Мета	Ознаки	Найменування	Показники
Уникнення погашення боргів.	Якщо показник забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами перевищує одиницю при нульовій або позитивній рентабельності, це означає наявність ознак фіктивного банкрутства на підприємстві.	Формула	
		1. Коефіцієнт покриття; 2. Рентабельність продукції; 3. Забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами **6. Коефіцієнт автономії **7. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. **8. Коефіцієнт покриття запасів власним оборотним капіталом.	1. Оборотні активи / Поточні Зобов'язання 2. (Валовий прибуток (збиток)/собівартість реалізованої продукції)*100 3. Активи/зобов'язання **4. Термін погашення кредиторської заборгованості. **5. Дослідження грошових потоків підприємства (на що спрямовуються вільні кошти) **6. Власний капітал /валюта балансу **7. Власні оборотні кошти/ власний капітал **8. (Власний капітал – Необоротні активи) / Запаси

*Складено автором. ** Запропоновані автором показники

За думкою багатьох авторів (наприклад, В. Ковальова) мінімально допустиме значення покриття власними оборотними коштами запасів складає 0,1. Саме ця границя є однією із важливих ознак кризового стану підприємства. Також доцільним розглядати коефіцієнт автономії, величина якого значно нижче за норматив (< 0.3) вказує на те, що підприємство є реальним банкрутом, при цьому показник фінансового ризику становить значно вище допустимого рівня ($> 2,3$).

Література:

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 №2343-XII [Електронний ресурс] // Сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені наказом Міністерства економіки України 26.10.2010 № 14 [Електронний ресурс]: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=f4ee33c9-6c3b->
3. Проскуріна Н.М., Домашенко Ю. В. Фіктивне банкрутство як загроза економічній безпеці підприємства/ Н. М. Проскуріна, Ю.В. Домашенко// Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011 - №2.

УДК.657.62

**Іванова Людмила,
Міщенко Альона**

Чернігівський національний технологічний університет

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ВІЯВНЕННЯ НЕРЕАЛЬНОГО БАНКРУТСТВА

У ринковій економіці досить часто можна зустріти такі поняття як: приховане банкрутство, умисне доведення до банкрутства та фіктивне банкрутство (загалом нереальне). Але єдиного терміну в науковому обігу немає, як і єдиної методики аналізу такої діяльності.

Значний внесок у розв'язання даної проблеми внесли такі вчені як: І.О. Бланк, Г.В. Савицька, А.Н. Гаврилов та інші.

В світі спостерігається стійка тенденція збільшення неплатоспроможних підприємств, що є наслідками світової кризи.

Але є досить багато підприємств, які приховують банкрутство. Типи нереального банкрутства наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Типи схем протиправних дій при банкрутстві

Протиправне банкрутство	Ініціатори банкрутства	
	Зовнішні	Внутрішні
Навмисне доведення до банкрутства	Зацікавлені особами з метою захоплення майна підприємства та перерозподілу власності	Власниками підприємства з метою уникнути погашення боргів і сплати податків
Фіктивне банкрутство		Власниками підприємств з метою уникнути погашення боргів і сплати податків
Приховування банкрутства		Власники підприємств з метою отримання окремих вигод відображають фінансовий стан краще, чим він є за фактом.

В Україні критерії визнання підприємства банкрутом наведені в ст. 53 Цивільного кодексу України та Законі України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 року. Аналіз, щодо виявлення ознак банкрутства затверджено Методичними рекомендаціями №14 [2, табл. 27 п. 3.3].

Власники підприємств з метою отримання окремої користі створюють (намагаються створювати) оманливе враження про нормальний фінансовий стан, приховуючи стійку фінансову неспроможність. До суб'єктів господарювання, яких намагаються ввести в оману, можуть відноситись: комерційні банки, які можуть надати позики; покупці, замовники, з вимогами до них сплати 100% авансових платежів, постачальники в умовах оплати після відвантаження сировини. Зробимо перевірку підприємства, яке за останні два роки приховувало від контрагентів свій реальний стан. Скористуємось Методичними рекомендаціями 14, п.п.3.3 (табл. 2).

Крім того, на підприємстві дуже великі строки погашення дебіторської заборгованості з пов'язаними особами, (при цьому штрафи за прострочені платежі не нараховуються). Це може свідчити про скрите фінансування таких осіб, що є ознакою навмисного або доведення до банкрутства власного підприємства. Таким чином, аналіз показує, що на даному підприємстві приховування інформації стосується контрагентів, у яких власники зацікавлені, як в кредиторах.

Таблиця 2

Показники виявлення ознак прихованого банкрутства

№ з/п	Показник та його нормативне значення	На початок попереднього періоду	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Ознаки стійкої фінансової неспроможності
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06	0,81	0,11	Різне коливання та відхилення показників ліквідності від граничного значення на дві перші дати
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	5,03	10,62	1,94	
4	Строк погашення кредиторської заборгованості, днів		25	43	Зупинення платежів, що триває понад один місяць
5	Строк погашення дебіторської заборгованості, днів		139	108	Термін погашення дебіторської заборгованості більш ніж 3 місяці
6	Збитки , тис грн	-133,00		-36,10	Збитковість діяльності протягом двох років

Напівжирним шрифтом виділені показники, що є ознаками прихованого банкрутства.

З пов'язаними сторонами операції відбуваються як некорисні, що може привести до банкрутства. Вважаємо, що вищеназвана методика у частині прихованого або навмисного банкрутства надає змогу з'ясувати неправомірні дії підприємства та слугувати доказом у господарському суді.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджена наказом Міністерства економіки України від 19. 01.2010 р. № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua

УДК 657

**Коваль Любов,
М'яковська Маріанна**
Вінницький національний аграрний університет

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

В умовах економічної нестабільності особливої актуальності набуває питання ефективності використання трудових ресурсів. Аналіз дослідження забезпеченості підприємства у необхідному освітньому рівні персоналу, забезпечення збалансованості кількості робочих місць, збільшення вартості людського капіталу та використання коштів на оплату праці мають велике значення для підвищення ефективності функціонування будь-якого підприємства.

Значний внесок в дослідження проблем формування, використання трудових ресурсів внесли і вносять такі відомі вчені як Д. Богиня, М. Болюх, М. Горбатов, О. Грішнова, А. Линенко, Н. Шульга, Л. Чернелевський, В. Колот, С. Пилипенко, Т. Мельник, А. Амосов, Ю. Куценко, М. Армстронг, М. Спенс та ін.

Аналіз ефективності використання трудових ресурсів передбачає вивчення рівня, структури та динаміки витрат робочої сили. Вихідними даними для надання такої оцінки є аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами й ефективності їх використання [1].

Складовими аналізу використання трудових ресурсів виступають чисельність працівників, рівень забезпеченості ними підприємства, їх склад і структура, показники руху робочої сили, продуктивності праці, використання робочого часу тощо. Система трудових показників дає можливість поєднати та пов'язати окремі показники між собою, а їх аналіз дозволяє оцінити вплив кожного окремого й усієї сукупності показників на загальну результативність праці [2].

Для аналізу трудових ресурсів використовується інформація оперативної і бухгалтерської звітностей, дані табельного обліку, первинних документів, матеріали хронометражу і фотографій робочого дня, поза облікові матеріали (протоколи виробничих нарад, документи бюро економічного аналізу тощо) [1].

Згідно напрацьованих вченими методик аналізу ефективності використання трудових ресурсів аналіз здійснюється за такими етапами: 1) аналіз чисельності, складу та руху робочої сили; 2) аналіз фонду використання робочого часу; 3) аналіз продуктивності часу; 4) визначення резервів та пошук напрямів поліпшення формування і використання трудових ресурсів [3].

Аналіз використання трудових ресурсів дозволяє виявити недоліки у роботі, їх причини та внутрішні резерви економії трудовитрат і підвищення ефективності використання кадрів завдяки їх раціонального розміщення, повнішого завантаження і використання відповідно з набутою професією, спеціальністю і кваліфікацією [2].

Отже, важливим питанням визначення працездатності підприємства є аналіз ефективності використання та забезпечення трудовими ресурсами. Необхідно розробляти стратегії управління персоналом з урахуванням сучасного світового досвіду, створювати нові системи навчання і розвитку персоналу підприємства, створювати реальні передумови підвищення оплати праці таким чином, щоб темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання її оплати.

Література:

1. Замчевська Н.В. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві / Н.В. Замчевська, А.П. Пушка, І.П. Паславський. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Economics/10_97894.doc.htm.
2. Кравченко М.А. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=219>
3. Мельник Т.Г. Ефективність праці: методи вимірювання продуктивності праці та її оплати // Теоретичні та прикладні питання економіки: Збірник наукових праць. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». – 2009. – Вип.7. – С.291-296.

УДК 657

Ковачевич Милена

Університет національного і мирового господарства

СБЕРЕЖЕНИЯ И ИНВЕСТИЦИИ В БОЛГАРИИ: ПРИЧИННОСТЬ ПО ГРЭНДЖЕРУ

Сбережения и инвестиции являются одними из наиболее важных факторов, не только для отдельных экономических агентов, но и для достижения макроэкономического равновесия. Поэтому важно изучить связаны ли они в долгосрочном плане и если связаны, то в каком направлении. В этом заключается и суть теста Грэнджера на причинность. В анализе использованы данные для сбережениях и инвестициях как процент от валового внутреннего продукта с 2000 по 2015 года с официальной статистики, опубликованной на сайте Международного Валютного Фонда.

Как правило, перед построением и оценкой моделей и чтобы осуществить теста Грэнджера на причинность, необходимо определить являются ли данные сбережениях и инвестициях стационарными или они нестационарны. Поэтому временные ряды сбережениях и инвестициях проверены двумя тестами на единичные корни – расширенный тест Dickey-Fuller и тест Phillips-Perron и результаты показывают, что временные ряды сбережениях и инвестициях являются нестационарными, однако их первые разности уже стационарны, т.е. данные являются интегрированными порядка 1 ($I(1)$). Данные являются интегрированными того же самого порядка, что означает что анализ коинтеграции может быть осуществлен. Для этого используется программное обеспечение Eviews 5 и тест Йохансена. Брой лагов в модели выбран с помощью информационного критерия Акайке. Результаты анализа коинтеграции показывают наличие по крайней мере одного коинтеграционного уравнения (вектора), так как Trace-статистика и Eigenvalue-статистика, подтверждают наличие долговременной связи временных рядах сбережениях и инвестициях, что означает и наличие коинтеграции между данными. В долгосрочном плане сбережения и инвестиции Болгарии связаны и это может быть основой для анализа причинности по Грэнджеру. Присутствие коинтеграции означает,

что, вероятно, существует также значительное взаимное влияние между переменными, по крайней мере в одном направлении. Так как данные и сбережения, и инвестициях Болгарии являются нестационарными, а для анализа причинности по Грэнджеру необходимы стационарные данные, то чтобы применить тест и получить корректные результаты, использована техника Toda-Yamamoto. Результаты анализа причинности по Грэнджеру показаны в Таблице 1.

Таблица 1

Результаты теста Грэнджера на причинность

<i>Нулевая гипотеза</i>	<i>Chi-статистика</i>	<i>Вероятность</i>
Сбережения не влияют на инвестициях.	8.2266	0.0164*
Инвестиции не влияют на сбережениях.	1.5974	0.4499**

* Если вероятность меньше 0.05, то нулевая гипотеза не подтверждается и сбережения влияют на инвестициях.

** Если вероятность меньше 0.05, то нулевая гипотеза не подтверждается и инвестиции влияют на сбережениях.

Результаты анализа причинности по Грэнджеру показывают влияние между переменными, по крайней мере в одном направлении. Так как вероятность на подтверждение нулевой гипотезы о сбережениях меньше риска ошибки (0.05), то тест Грэнджера на причинность показывает, что сбережения влияют на инвестициях в Болгарии. Однако тест показывает что инвестиции не влияют на сбережениях, так как вероятность подтверждения этой нулевой гипотезы (0.4499) больше риска ошибки (0.05).

Литература:

1. Веб-страница техники Toda-Yamamoto. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://davegiles.blogspot.bg/2011/04/testing-for-granger-causality.html>
2. Веб-страница Международного Валютного Фонда. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.imf.org/en/data>

УДК 657

Макарович Вікторія
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Багатоваріантність методики бухгалтерського обліку, визначених Національними положеннями (стандартами), що його регламентують, реалізується в обліковій політиці підприємства. Остання, враховуючи норми чинного законодавства, дозволяє здійснити підбір альтернативних методів обліку відповідно до типу (групи) господарських операцій.

Проблеми формування облікової політики розглядались в працях Г.В. Барановської, С.І. Дерев'янка, П.Є. Житного, Б.В. Засадного, В.А. Кулик, О.А. Логовської, Н.В. Овсяк, М.С. Пушкаря, Л. Пантелійчука та інших. Однак, питання її впливу на показники фінансової звітності потребують поглибленого дослідження.

Облікова політика підприємства має на меті встановлення чітких вимог до суб'єктів введення бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей господарської діяльності підприємства, що, у свою чергу, надає можливість завчасно виявити відхилення та передбачити порушення в системі облікового відображення операцій.

Як зазначає О.А. Лаговська розробка облікової політики забезпечує реалізацію інтересів власників шляхом вибору оптимальних варіантів ведення обліку через відповідне економічне їх обґрунтування, з одного боку, та надає можливість представлення облікової інформації у найбільш прийнятній формі для зовнішніх користувачів, з іншого [1, С. 11]. Таким чином, за рахунок вибору методологічних прийомів облікова політика дає можливість відобразити в певному ракурсі фінансовий стан господарюючого суб'єкта і його фінансовий результат. У багатьох випадках національні положення бухгалтерського обліку передбачають не один, а декілька альтернатив відображення у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності тих або інших активів, зобов'язань, доходів і витрат. При формуванні облікової

політики обираються з методологічних прийомів, дозволених нормативними документами, ті, які вважаються корисними для суб'єкта господарювання. При цьому враховується фінансова політика, податкова політика, договірна політика підприємства.

Облікова політика фактично дає можливість, в залежності від обраних методологічних прийомів, впливати на величину прибутку, оцінку активів, зокрема на оцінку оборотних активів і пов'язані з нею істотні моменти: - визнання доходу і (чи) витрат; оцінку факту здійснення господарської операції; утворення резервів. Утворення резервів - це, по суті, не що інше як оцінка ризиків, які несе підприємство [2, С. 106]. Від того, який метод обліку фактів господарського життя обраний в обліковій політиці, безпосередньо залежить фінансовий стан підприємства, що представлений у бухгалтерській звітності.

Вважаємо, що суттєве значення має не тільки те, який саме метод обліку був обраний, а наскільки проінформований користувач звітності щодо обраної методики обліку об'єктів бухгалтерського обліку. Вплив облікової політики на сприйняття користувачами інформації наведеної в фінансовій звітності важко оцінити, оскільки її наслідки впливають на ухвалення управлінських рішень.

Таким чином, управлінські рішення, що формують реальні грошові потоки та визначають успішність діяльності підприємства, залежать багато в чому не тільки від фактів господарського життя самих по собі, а від їх бухгалтерської (інформаційної) інтерпретації відповідно до обраної облікової політики. А облікова політика, у свою чергу, встановлює взаємозв'язок між тим, який метод обліку факту господарського життя обраний, і тим, який фінансовий стан підприємства, відповідно, відображений у бухгалтерській звітності.

Література:

1. Лаговська, О. А. (Олена Адамівна) Бухгалтерський облік розподілу доходів в умовах соціально орієнтованої економіки : організація та методика : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук / Олена Адамівна Лаговська. - К. : [б.в.], 2007. - 20 с.
2. Лобковская О.З. Влияние учетной политики организации на оценку показателей финансовой отчетности / О.З. Лобковская, Е.В. Дрокова // Успехи в химии и химической технологии. – Том. XXII. – 2008.- №11 (91). – С. 105-107.

УДК 334

Мартинюк Наталія
Луцький національний технічний університет

АУТСОРСИНГОВІ ПОСЛУГИ В БУДІВНИЦТВІ: АСПЕКТ ЯКОСТІ

На сучасному етапі розвитку ідей управління якістю на підприємстві явище аутсорсингу можна вважати одним з механізмів її покращення.

Під аутсорсингом розуміють залучення підприємством сторонніх організацій із вузькою спеціалізацією для виконання деяких функцій або обслуговування цілих бізнес-процесів. Аутсорсингові фірми концентруються на своїх ключових компетенціях і тим самим здобувають конкурентну перевагу за рахунок надання послуг вищої якості.

Аутсорсинг є альтернативною формою організації бізнесу, коли підприємства власними силами виконують повний спектр робіт, в тому числі супутні, обслуговуючі бізнес-процеси, що не належать безпосередньо до основного виду діяльності та не додають вартості при створенні продукції.

Явище аутсорсингу та його розвиток в будівельному секторі України досліджувались у роботах Бондаренко Є.В., Гавриленка К., Скакуна В.А., Тищенко О.М. та Хаустова В.Є., тощо. Будівництво належить до секторів економіки, де природнім є високий рівень вузької спеціалізації суб'єктів господарювання та їх кооперації під час будівельного процесу. Це значно розширює коло видів робіт та послуг аутсорсингу у порівнянні з іншими економічними секторами.

В будівельній практиці на договірних засадах надаються специфічні для сектора послуги в сфері архітектури, інжинірингу та проектування, а також, ті, що не належать до будівельної діяльності. Це послуги в царині обліку, права, інформаційних технологій, маркетингу, консультування щодо питань управління.

Результати проведених досліджень Тищенком О.М., Хаустовою В.Є. та Бондаренком Є. В. виявили, що на аутсорсинг можуть віддаватися окремі функції та бізнес-процеси будівельних підприємств з оформлення дозвільних документів, обґрунтування

технічного завдання проекту та його узгодження, придбання будівельних матеріалів і управління поставками, логістика, управління персоналом, контроль ходу виконання робіт, тестування готової продукції, прибирання, тощо.

Розвиток нових будівельних технологій дозволяє споживачам кінцевої будівельної продукції висувати вищі вимоги щодо рівня комфорту, екологічності, безпеки, ощадності експлуатації, тощо. Для будівельних підприємств перехід на нові технології переважно пов'язаний з інвестиціями у основні засоби та нематеріальні активи. Відповідно до статистичних даних за 2014 рік середній показник зносу основних засобів та нематеріальних активів будівельних компаній України дорівнював 47.9 % від первісної вартості активів. Це свідчить про значну застарілість основних фондів та повільний темп їх оновлення, що може призводити до будівництва об'єктів порівняно нижчої якості при вищій собівартості виконання монтажно-будівельних робіт. В цьому випадку підприємства використовують практику «повного аутсорсингу», коли відбувається передача цілого виробничого процесу, заснованого на потрібній будівельній технології.

Явище аутсорсингу набуло визнання і поширення завдяки значним перевагам, які може отримати будівельне підприємство. В контексті управління якістю будівельного виробництва, аутсорсинг може забезпечити вищу якість виконання непрофільних послуг та розподіляє ризики при неякісному наданні послуг, дозволяє отримати доступ до нових технологій. Будівельне підприємство здобуває можливості оптимізувати контроль якості наданої послуги, а також, усувається невизначеність щодо вартості послуги у порівнянні з ситуацією її виконання власними силами.

Набуття переваг від використання механізму аутсорсингу будівельними підприємствами залежить від готовності управлінської системи вирішувати завдання щодо обґрунтування вибору бізнес-процесів для передачі на аутсорсинг, організації процесу прийняття рішення типу «купувати чи виробляти» на основі аналізу ризиків і можливостей, оцінка ефекту та ефективності прийнятого рішення, а також, вибір адекватних критеріїв оцінки. Наразі, ці питання є не вирішеними та формують напрямки подальших досліджень.

УДК 331.21

**Мельник Алеся,
Демьянович Алена**
УО «Могилевский государственный университет
продовольствия»

ОСНОВНЫЕ ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФОНДА ЗАРАБОТНОЙ ПЛАТЫ

Каковы бы ни были взгляды на трудовую мотивацию, невозможно отрицать, что оплата труда играет исключительно важную роль в привлечении, мотивировании и сохранении в адекватности рабочей силы на предприятии.

Оплата труда – важнейший из факторов, влияющих на готовность сотрудников к результативной работе и одновременно существенный фактор издержек. При этом центральная роль в структуре доходов работника принадлежит заработной плате. Заработная плата всех сотрудников предприятия в сумме дает показатель фонда заработной платы, который занимает немалую долю в расходах предприятия.

В настоящее время многообразие форм собственности, а также действующее законодательство предоставляют предприятиям и организациям право самостоятельно выбирать и устанавливать системы оплаты труда, которые являются наиболее целесообразными в конкретных условиях работы. Законодательно устанавливается только минимальный размер оплаты труда работников предприятий всех организационно-правовых форм и сфер деятельности.

Трудовые доходы каждого работника определяются его личным вкладом, с учетом конечных результатов работы предприятия, регулируется налогами и максимальными размерами не ограничиваются.

От формирования и использования фонда оплаты труда зависит производительность труда и эффективность деятельности предприятия. Производительность труда является одним из ключевых показателей эффективности работы предприятия. Средства на оплату труда нужно использовать так, чтобы темпы роста производительности труда превышали темпы

роста его оплаты. Именно так создаются возможности для того, чтобы темпов роста расширенного производства увеличивался. Вместе с тем для работодателя, фонд оплаты труда является одним из факторов производства и одним из элементов издержек производства.

Исходя, из сказанного выше анализ трудовых ресурсов предприятия и фонда заработной платы остаётся одним из самых важных участков в аналитической работе предприятия, и должен обеспечивать оперативный контроль над количеством и качеством труда, за использованием средств, включаемых в фонд заработной платы и выплат социального характера.

Для того, чтобы повысить эффективность использования фонда оплаты труда работников необходимо:

- улучшить состояние рабочих мест непосредственно для работников;
- повысить уровень механизации и автоматизации труда работников;
- увеличить качественное содержание в общем числе работников специалистов и служащих с высшим образованием;
- направлять работников на переподготовку и переквалификацию с целью углубления знаний и навыков по надлежащему осуществлению своей деятельности.

Рекомендуется заключать контракты на 2 или 3 года с руководящими работниками и главными специалистами с установлением высокого уровня оплаты труда и ответственности за хозяйственную стратегию организации, но при этом гарантированная часть оплаты труда не должна превышать 60 - 70% заработка, а переменная её часть должна быть увязана с результатами деятельности.

Руководителям организации рекомендуется улучшить работу по осуществлению мер закрепления кадров, создания им надлежащих условий, а также расширение виды выплат работникам за счёт средств, находящихся в распоряжении организации (чистая прибыль, различные фонды).

И последнее, что следует отметить – это профессиональное и экономическое обучение работников. Оно должно носить непрерывный характер в течение трудовой деятельности.

Таким образом, на основании предложенных выше путей и при их реализации на практике любого из предприятий бюджетвозможным достижение максимального эффекта при использовании фонда оплаты труда работников.

УДК 331.101.3

**Мельник Алеся,
Красота Марина**

**УО «Могилевский государственный университет
продовольствия»**

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ МОТИВАЦИИ И УЛУЧШЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ

Кризисная ситуация грозит организациям не только финансовыми проблемами и утратой своих позиций на рынке, но и потерей квалифицированных кадров, без которых преодолеть кризис невозможно. Удержание ключевых сотрудников – одна из основных задач менеджмента на этапе кризиса, и достигнуть этой цели можно, если своевременно информировать персонал и реализовать адекватную систему мотивации.

Программа вывода компании из кризиса, как правило, предполагает проведение радикальных преобразований в условиях крайней ограниченности ресурсов, в первую очередь финансовых и временных. При проведении антикризисной программы в области управления персоналом необходимо решить две основные задачи: удержание и вовлечение в реализацию мероприятий антикризисной программы одних сотрудников; минимизация рисков возникновения конфликтных ситуаций при увольнении других.

Высокое качество рабочей силы – лишь предпосылка к высокой эффективности производства. Для ее реализации необходимо, чтобы труд работника был хорошо организован, чтобы у него не было перерывов в работе по организационно – техническим причинам, чтобы поручаемая ему работа соответствовала профессиональной подготовке, чтобы работник не отвлекался на выполнение не свойственных ему функций, чтобы ему были созданы санитарно – гигиенические условия,

обеспечивающие нормальный уровень интенсивности труда и т. д. Большую роль играет и социально – психологическая обстановка, способствующая взаимодействию исполнителей в процессе работы, появлению стимулов к высоко производительной и эффективной работе.

Основной задачей для повышения мотивации труда предприятия является разработка системы материального и нематериального стимулирования.

Говоря об использовании немонетарных методов стимулирования персонала, необходимо отметить, что очень важным условием успешности такой стратегии стимулирования служит открытость и доверительность в отношениях между руководством и работниками: постоянное и точное информирование о производственно-экономической ситуации, складывающейся на предприятии, об ожидаемых перспективах, намечаемых действиях, успешности их реализации. Кроме того, менеджменту необходимо больше внимания уделять информированию работников о том, какие преимущества, помимо заработной платы, они могут получать. Неожиданные, непредсказуемые и нерегулярные поощрения мотивируют лучше, чем прогнозируемые, когда они практически становятся неизменной частью заработной платы.

Как правило, крупные награды, редко кому достающиеся, вызывают зависть, а небольшие и частые – удовлетворение. Люди склонны к сравнительной оценке своих достижений не по абсолютным показателям, а преимущественно путем сравнения с результатами других. Поэтому без серьезных оснований не следует постоянно выделять кого-либо из сотрудников, иной раз этого не следует делать ради сохранения коллектива, даже если он того и заслуживает.

Стимулирование и удержание персонала могут осуществляться и за счет предоставления различного рода социальных благ и услуг (льгот). Полезно организовать внутреннее соревнование, быть может, даже конкуренцию между сотрудниками с целью побуждать их к работе с большей отдачей.

Улучшение условий труда является не только потребностью, но и мотивом, побуждающим трудиться с определенной отдачей.

Эмоциональный подъем подчиненных – это самая лучшая нематериальная мотивация в организации для качественных

результатов. В современных условиях, когда часто приходится экономить и снижать затраты, нематериальная мотивация сотрудников в компании возможна и необходима, это повышает лояльность, укрепляет командный дух, это недорого и быстро приносит плоды – сотрудники получают удовольствие от труда. А это значит, что они будут снова и снова стремиться в компанию и работать лучше.

УДК 338.242

**Мельник Алеся,
Орлова Ирина**
УО «Могилевский государственный университет
продовольствия»

МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МАТЕРИАЛЬНЫХ РЕСУРСОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ВИНОДЕЛЬЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

На сегодняшний день винодельческая отрасль Республики Беларусь ориентирована на национальное виноделие, основанное на применении богатого ассортимента местного сырья и в основном, специализируется на массовом производстве плодовых крепленых вин. Именно поэтому эффективность использования материальных ресурсов – это одна из составляющих деятельности любого промышленного предприятия винодельческой отрасли.

Представим механизм управления эффективностью использования материальных ресурсов. Механизм включает в себя четыре взаимосвязанных уровня. При достижении каждого уровня возможен переход на новый уровень или достижение определённого эффекта.

Первый уровень направлен на проведение технической и технологической модернизации. Данный уровень является важным, поскольку именно от проведения модернизации зависит достижение последующих уровней и снижение расхода материальных ресурсов.

Второй уровень направленна комплексное воздействие всех производственных элементов, а также на совершенствование технологии производства вин. При достижении уровня появляется возможность повысить рациональность использования материальных ресурсов, а также переход на следующий уровень.

Третий уровень направлен на проведении системы оценки средств труда, благодаря которым возможно повышение полезности расхода материальных ресурсов и переход на последний уровень.

Последний уровень направлен на разработку комплекса действий для того, чтобы повысить производственные и хозяйственные направления в деятельности предприятия.

Кроме того, для реализации механизма и достижения максимального эффекта необходимо выявить недостатки в производстве, повысить уровень профессионализма работников для того, чтобы решить проблему правильного использования материальных ресурсов для того, чтобы максимально достичь безотходности производства для того и снизить количество ресурсных отходов в производстве.

Однако, при реализации механизма возможно возникновение непредвиденных ситуаций таких как, сбои с поставками материальных ресурсов, порча материальных ресурсов и снижение конкурентоспособности выпускаемой продукции.

Для решения проблем с поставками рекомендуется найти другого и надёжного поставщика материальных ресурсов. Несмотря на то, что придётся затратить дополнительное время на поиск нового поставщика, однако при достижении договорённости удастся сократить время на поставку каждой из партий материальных ресурсов.

При снижении конкурентоспособности выпускаемой продукции рекомендуется как снижение выпуска, так и разработка нового вида продукции. Кроме того, возможно сэкономить материальные ресурсы, которые были изначально предназначены для выпуска неконкурентоспособной продукции.

В случае того, если произойдёт порча материальных ресурсов, необходим пересмотр складских помещений, а именно температуры хранения, условий содержания (ёмкости и др.)

В заключение следует отметить, что при разработке стратегий и последующего внедрения механизма управления эффективностью использования материальных ресурсов возможно решение следующих проблем: устранение сбоев в поставках материальных ресурсов, сокращение производства неконкурентоспособной продукции, а также снижение уровня порчи материальных ресурсов в складских помещениях. Таким образом, предложение о внедрении механизма управления эффективностью использования материальных ресурсов является экономически целесообразным. Однако, применение стратегий и механизма управления эффективностью использования материальных ресурсов – это выбор руководства всех промышленных предприятий.

УДК 657.6

**Михальчишина Лариса,
Попик Тетяна**

Вінницький національний аграрний університет

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ: ШЛЯХИ РОЗБУДОВИ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ

Сьогодні доволі важливим і актуальним є питання розбудови і становлення цілісної системи державного фінансового контролю в Україні. Вирішення проблем державного управління обумовлює необхідність подальшого удосконалення системи державного фінансового контролю як важливої умови забезпечення стійкого економічного зростання країни й зміцнення державності.

Перспективи удосконалення фінансового контролю залежать від його якості на всіх його етапах і своєчасності адекватного реагування фінансових органів, головних розпорядників кредитів та органів влади на результати подальшого контролю, тобто на виявлені факти нецільового і неефективного використання бюджетних коштів шляхом запровадження заходів для відшкодування незаконних витрат, регулювання обсягів фінансування і приведення у відповідність із нормативно-правовими актами, що регулюють бюджетний процес.

У 2015 році, порівняно з 2013 роком, зменшилася кількість проведення контрольних заходів, а отже і усунуто менше фінансових порушень. Таким чином, наведена кількість порушень свідчить не тільки про необхідність посилення контролю, а також вказує на те, що економічний механізм господарювання є недосконалим та містить дуже багато слабких позицій, що сприяє скоєнню таких злочинів [1].

Значне зростання обсягів виявлених бюджетних правопорушень зумовлено як загальним підвищенням ефективності контрольно-аналітичної діяльності системи державного фінансового контролю в Україні, так і процесами вкрай незадовільної, неефективної та, в багатьох випадках, просто незаконної управлінської діяльності, в першу чергу у сфері державних фінансів.

Можна виділити такі основні напрями удосконалення організаційно-правового механізму державного управління сферою державного фінансового контролю:

- формування єдиних концептуальних засад створення єдиної системи державного фінансового контролю з урахуванням сучасних умов розвитку українського суспільства;
- створення єдиного правового поля розвитку системи державного фінансового контролю та законодавче закріплення за його суб'єктами відповідних функцій;
- оптимізація організаційної структури державного фінансового контролю;
- стандартизація та кодифікація державного фінансового контролю;
- формування нових і вдосконалення діючих методик та процедур державного фінансового контролю;
- забезпечення координації діяльності органів внутрішнього та зовнішнього державного фінансового контролю через запровадження єдиної інформаційної бази;
- удосконалення кадрового забезпечення системи державного фінансового контролю;
- поліпшення матеріально-технічного і фінансового забезпечення функціонування системи державного фінансового контролю.

- розробка єдиного законодавчого акту в сфері державного фінансового контролю;
- активне впровадження внутрішнього контролю в систему державного фінансового контролю
- узгодження процедур внутрішнього та зовнішнього державного фінансового контролю в Україні
- закріплення повноважень Рахункової Палати України як єдиного органу зовнішнього фінансового контролю в Україні
- розробка єдиного Кодексу відповідальності розпорядників коштів за скоєні правопорушення.

Розглядаючи дані напрями, можна сказати, що для їх реалізації потрібно подолати недоліки законодавчого характеру, плутанину в повноваженнях суб'єктів державного фінансового контролю та здійснити вдосконалення механізмів відповідальності за правопорушення.

Вирішити проблеми організації та функціонування державного фінансового контролю можливо шляхом вдосконалення діяльності органів фінансового контролю, підвищення рівня державного управління, спрямованого на підвищення ефективності використання державних фінансів, яке має вирішальне значення для економічного розвитку України та суспільного добробуту.

УДК 657.471:657.6

Московчук Алла

Луцький національний технічний університет

Ліщук Віра

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

СУТНІСТЬ ВИТРАТ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВОЇ КАТЕГОРІЇ

Діяльність виробничих підприємств пов'язана з використанням матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів. Обсяг спожитих ресурсів залежить від виду діяльності підприємства; характеру виробництва і продукції, що

виготовляється; структури управління і розміру підприємства; особливостей технології та організації виробництва і формує витрати підприємства.

Науковці і практики зробили вагомий внесок у дослідження сутності і поведінки витрат, підходів щодо їх формування, проте є ще і досі чимало неузгоджених і недостатньо досліджених питань.

Погоджуємось з думкою багатьох вчених, що витрати в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні.

Під економічними витратами розуміють «...суму грошей, яку можна отримати при найбільш вигідному з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів» [1, с. 351]. Таким чином, економічні витрати будь-якого ресурсу, обраного для виробництва продукції, дорівнюють його вартості за найкращого з усіх можливих варіантів використання. Поняття економічних витрат обумовлене обмеженістю ресурсів порівняно з кількістю варіантів їх використання.

Костирко Р.О. зазначає, що економічні витрати – це всі види виплат постачальникам за сировину та матеріальні ресурси

Нападовська Л.В. трактує витрати як процес споживання або використання матеріалів, товарів, робіт і послуг у процесі одержання доходу. Здійснення витрат прямо або опосередковано пов'язується з процесами виробництва та реалізації продукції.

Витрати виробництва – це спжиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у себе минулу працю (сировину, матеріали, амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва) з відповідними нарахуваннями на неї та інші [2, с. 264].

На думку Безруких С.П. витратами виробництва прийнято називати витрати живої та уречевленої праці на виготовлення продукції, виконання робіт і послуг та її реалізацію. Подібною є думка теоретиків ринкової економіки, які розуміють під витратами використані ресурси або кошти, які необхідно заплатити за товари і послуги.

Покропивний С.Ф. зазначає, що витрати – це грошове вираження виробничих факторів, необхідних для здійснення виробничої діяльності.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» - під витратами розуміють « зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період» [3]. Витрати визнаються за наступних умов:

- зменшення активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу підприємства;
- на підставі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечує актив протягом декількох звітних періодів (наприклад, нарахування амортизації основних засобів, нематеріальних активів, тощо);
- негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають критеріям активів підприємства (наприклад, уцінка товарів, створення резерву сумнівних боргів);
- можлива достовірна оцінка суми витрат.

Отже, до економічних витрат включають не тільки спожиті й використані ресурси, але й всі кошти та їх еквіваленти, сплачені постачальникам та стороннім організаціям, тобто можна сказати, що розмір економічних витрат буде перевищувати їх розмір в бухгалтерському обліку.

Література:

1. Болюх М.А. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх, В.З.Бурчевський, М.І. Горбатов; за ред. М.Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2011. — С. 540.
2. Блонська В.І. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами /В.І. Блонська, В.М. Костюченко // навчальний посібник – К. : Лібра, 2004. – С. 880.
3. П(С)БО16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 19.01.2000. №27/4044.

УДК 657

**Мохнюк Анна,
Чибирак Анна**

**Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки**

НАПРЯМИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Діяльність будь-якого суб'єкта господарювання обов'язково супроводжується понесенням витрат, які є необхідною умовою його функціонування. Питання зниження витрат та пошуку шляхів їх вирішення є доволі складними, проте актуальним. Адже ефективне використання ресурсів дозволяє кожному підприємству підвищити рівень ефективності ведення бізнесу та не просто вижити в умовах жорсткої ринкової конкуренції, а постійно збільшувати прибутковість власної діяльності.

Актуальність теми полягає в тому, що витрати є однією із головних категорій визначення ефективності діяльності підприємства, оскільки саме вони впливають на кінцевий результат його діяльності, тобто прибуток.

Дослідження напрямів зниження витрат на підприємстві в різні часові періоди здійснювало багато зарубіжних та вітчизняних вчених, серед них: О. Віханський, А. Градов, Б. Карлоф, Г. Мінцберг, М. Портер, А. Томпсон, Р. Фатхутдінов, В. Герасимчук, М. Данилюк, Л. Дікань, О. Ковтун, Л. Костирко та ін. Однак, на нашу думку, питання зниження витрат потребує постійних досліджень, так як сучасний ринок динамічно розвивається та вимагає неодмінних змін у підходах до аналізу структури витрат та пошуку шляхів їх зниження.

Дж. Шанк і В. Говіндараджан зазначають, що лідерства у зниженні витрат можна досягнути за допомогою таких підходів: економії на масштабах виробництва, відповідно до кривої досвіду, жорсткого контролю витрат [4, с. 56].

В свою чергу вітчизняний вчений В. Герасимчук для досягнення переваг за допомогою низьких витрат пропонує у комплексі використати вартісний ланцюг, масштаб, досвід і контроль. Він вважає, що зниження витрат можна забезпечити при удосконаленні та контролі усіх етапів створення продукції

(проектування, матеріально-технічного постачання, виробництва), а також економії на масштабах і на підставі накопиченого досвіду.

З вище наведеного можемо зробити висновок, що тільки комплексно аналізуючи витрати на виробництво, правильно визначаючи резерви їх зниження, підприємство зможе досягти своєї мети і не програти своїм конкурентам.

В сучасних ринкових умовах з поширеними кризовими явищами актуальною проблемою є задача прийняття рішень з підвищення рівня прибутковості підприємствами – суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. І тут, крім чинників збільшення обсягів виробництва продукції, просування її на незаповнені ринки висувається проблема зниження витрат на виробництво і реалізацію цієї продукції.

До основних джерел зниження витрат виробництва і реалізації продукції підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності можна віднести:

- зниження витрат сировини, матеріалів, палива і енергії на одиницю продукції;
- зменшення розміру амортизаційних відрахувань, що припадають на одиницю продукції ;
- зниження витрат заробітної плати на одиницю продукції ;
- скорочення адміністративних витрат та накладних витрат при експорті та імпорті товарів;
- ліквідація непродуктивних витрат і втрат.

На економію ресурсів значно впливає кількість техніко-економічних чинників. Найбільший вплив мають такі групи внутрішньовиробничих чинників:

- підвищення технічного рівня виробництва;
- удосконалювання організації виробництва і праці;
- зміна обсягу виробництва.

Таким чином, науково обґрунтована стратегія зниження витрат підприємства повинна враховувати ситуацію, що склалася на ринку, визначати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, оцінювати позиції підприємства на ринку та його конкурентні переваги. У процесі формування стратегії зниження витрат необхідно визначати мету та завдання стратегії, найраціональніше розподіляти ресурси, конкретизувати прийняті рішення, визначати відповідальних за їхню реалізацію [4, с. 140].

Дослідивши дане питання глибше,можемо зробити висновок, що у діяльності будь-якого підприємства питання економії витрат займає важливе місце. І кожне підприємство індивідуально обирає для себе методи зниження витрат на підприємстві.Тому в підсумку відзначимо, що лише комплексний підхід до управління витратами дозволить знизити їх розмір, підвищити ефективність як зовнішньоекономічної так і господарської діяльності підприємства в цілому.

Література:

1. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посіб. / В.Г. Герасимчук. — К. : КНЕУ, 2000. — 360 с.
2. Костецька Н.І. Методичні аспекти формування стратегії зниження витрат підприємства / Костецька Н.І. // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. -Дніпропетровськ : ДНУ, 2010. - С. 443-450.
3. Давидович І.Є. Управління витратами: навчальний посібник. / І.Є. Давидович – К.: Центр учбової літератури, 2008.
4. Вічевич А.М., Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2004. – 140 с.

УДК 658.1:658.511:658.5:005.584.1

Мулик Тетяна,

Мулик Ярославна

Вінницький національний аграрний університет

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ

У сучасному світі інформаційні системи аналізу та контролю ускладнюються, а залежність користувачів від інформації, що генерується у цих системах, зростає. Питання, пов'язані з організацією, документуванням і функціонуванням систем і процедур аналізу та контролю, повинні постійно перебувати в центрі уваги. Це має винятково важливе значення для забезпечення коректності та своєчасності подання інформації, що використовується для фінансової безпеки підприємств та прийняття управлінських рішень.

Оцінка ризиків є складовою системи внутрішнього аналізу та контролю і застосовується з метою мінімізації ризиків і

забезпечення такого порядку проведення фінансових операцій на підприємствах, який сприяє досягненню поставлених цілей їх діяльності та виконанню всіх вимог, норм і правил. Оцінка ризиків визначає необхідність виявляти, аналізувати й оцінювати фінансові ризики, які можуть негативно позначатися на виконанні підприємством поставлених цілей.

Таран О.В. зазначає, що фінансовий ризик – це невід’ємна складова будь-якої фінансової діяльності, яка являє собою неминучі фінансові відносини, що мають різні напрями прояву через виникнення об’єктивно наявної недостатності, неточності або надмірності економічної інформації щодо здійснення певних подій або їхньої випадковості, та обчислюється на підставі оцінки ймовірності втрат унаслідок здійснення під час таких подій деякої господарської діяльності [1].

Дослідження сутності поняття «фінансовий ризик» в літературі, дає підстави виділити наступні ознаки, які притаманні фінансовим ризикам:

- небажана ймовірність втрат фінансових ресурсів;
- вид ризику, який виникає у сфері відносин підприємства з іншими суб’єктами господарювання;
- обумовлені негативним впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів;
- сприяють ситуації невизначеності умов здійснення діяльності суб’єктом господарювання;
- сукупність незапланованих подій в житті підприємства, що призводить до невиконання суб’єктом господарювання боргових зобов’язань.

Таким чином, зазначені ознаки характеризують сутність фінансових ризиків суб’єкта господарювання, а тому їх розглядати варто в сукупності, адже кожна з них є відповідною складовою ризику, без якої він втрачає свої риси, характерні власне даному економічному явищу. Зазначені риси вказують на багатоаспектність фінансових ризиків.

Якщо на підприємствах створюється служба внутрішнього аналізу чи контролю, то на нашу думку, вона має займатись:

- аналізом та оцінкою фінансових і операційних контрольних процедур в інформаційних системах і бізнес-процесах;

- аналізом та оцінкою контрольних процедур, що забезпечують безпеку баз даних;
- аналізом та оцінкою загальних контрольних процедур в галузі інформаційних технологій;
- оптимізацією системи внутрішнього контролю та оцінкою готовності компанії до проходження сертифікації;
- аналізом та оцінкою інформаційних систем до та після їх впровадження;
- аналізом та оцінкою управління проектами до та після їх впровадження;
- аналізом та оцінкою внутрішніх та зовнішніх загроз фінансової безпеки підприємства;
- аналізом та оцінкою рівня фінансової безпеки підприємств за системою показників.

Література:

1. Таран О.В. Сучасні питання проблематики ризиків фінансової сфери діяльності підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз / О. В. Таран. – Х. : Константа, 2004. – 108 с.

УДК 657.001.8.:331

**Мулик Тетяна,
Олійник Марина**

Вінницький національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА НОРМАТИВНА БАЗА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПРАЦІВНИКАМИ

Теоретичні основи обліку та аналізу розрахунків з працівниками, займають одне з центральних місць у системі обліку та аналізу, тому що є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. Виплати працівникам є основним джерелом доходів і при їх допомозі здійснюється контроль за мірою праці та споживання, вони використовуються як надійний важіль управління економікою.

Питання обліку та аналізу розрахунків з працівниками розглядалися рядом вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Івахненко В.М., Малюга Н.М., Мних Є.В., Тарасенко Н.В., Череп А.В., Чумаченко М.Г. та інші.

В Україні на основі Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» [1] розроблене Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 [2] з аналогічною назвою. Вітчизняний стандарт містить лише поверхневу інформацію в порівнянні з зарубіжним аналогом. В П(С)БО 26 [2] можна знайти поділ виплат працівникам на певні категорії, але щодо правил визнання, оцінки та відображення в обліку, то ці питання освітлені досить поверхнево, завуальовано і незрозуміло для пересічного бухгалтера. Слід зазначити, що деякі виплати, а саме виплати по закінченню трудової діяльності та компенсаційні виплати інструментами власного капіталу, в Україні надаються лише на одиницях підприємств, які засновані на іноземному капіталі. Саме тому П(С)БО 26 [2] є складним для використання в бухгалтерській практиці.

Відповідно до МСБО 19, [1] виплати працівникам – це всі форми компенсації, які працедавець надає працівникам в обмін на їхні послуги підприємству. МСБО 19 поділяє виплати працівникам на чотири категорії: короткострокові виплати; виплати по закінченні трудової діяльності; інші довгострокові виплати працівникам; виплати при звільненні. [1]

Першим літературним джерелом, в якому знаходимо згадку про облік виплат працівникам є робота Луки Пачолі «Трактат про рахунки та записи» (1494р.), де глава 22 містить інформацію про облік витрат на жалування помічників та службовців. В своєму трактаті італійський математик розкриває необхідність ведення окремого рахунку для відображення витрат на оплату праці [3].

У вітчизняній практиці для оцінки розміру виплат працівникам, згідно Інструкції зі статистики заробітної плати № 5, застосовується показник фонду оплати праці, що складається з: фонду основної заробітної плати; фонду додаткової заробітної плати; інших заохочувальних та компенсаційних виплат [4].

Фонд основної заробітної плати включає нарахування винагороди за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадових обов'язків) [4].

Фонд додаткової заробітної плати включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством [4].

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати включають винагороди та премії, які мають одноразовий характер, компенсаційні та інші грошові й матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми [4].

Таким чином, облік виплат працівникам є дуже багатограним процесом, що зародився ще в давні часи і знаходиться весь час у процесі розвитку.

Література:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 (МСБО 19). Виплати працівникам IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 Електронний доступ: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_011.
2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам": Наказ Мініну від 28.10.2003 № 601. Електронний доступ: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.
3. Пачоли Л. Трактат о счетах и записях [Текст] / ред. проф. Я.В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 1974. – 160 с.
4. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ Держкомстат України від 13.01.2004 № 5.

УДК 657

**Нагірська Катерина,
Духницька Інна**

Луцький національний технічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ БІЛОГОЧНИХ АКТИВІВ

Одним із методів пізнання, дослідження, вивчення об'єктів чи явищ є класифікація, тобто поділ на класи на основі визначених загальних ознак об'єктів і закономірностей зв'язків між ними.

Більшість науковців біологічні активи класифікують за періодом надання економічних вигід, тобто поділяють на довгострокові, поточні та додаткові. Відповідно, до поточних відносять біологічні активи, які здатні давати сільськогосподарську продукцію та / або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Довгострокові біологічні активи – це всі інші активи, що не увійшли до поточних біологічних активів. До додаткових біологічних активів відносять біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень [1, с. 57].

В.М. Жук запропонував відобразити довгострокові біологічні активи: за видом господарської діяльності (сільськогосподарські й інші); за методом оцінки (оцінені за справедливою вартістю та первісною вартістю) [2].

Більш розгорнуту класифікацію біологічних активів наведено в праці Н.В. Перевозник [3]. Автором виділено види біологічних активів за наступними ознаками: за галуззю виробництва (тваринництва, рослинництва); за здатністю приносити економічну користь (зрілі, незрілі); за правом власності (власні, орендовані); за методом оцінки (оцінені за справедливою вартістю, оцінені за первісною вартістю); за способом використання у виробничому процесі (споживані, плодоносні). Така класифікація найбільшою мірою характеризує біологічні активи як економічну категорію і всебічно розкриває її, враховуючи потреби сільськогосподарських підприємств щодо формування інформації про них для потреб управління та контролю.

Проаналізовані класифікації найбільшою мірою характеризують сутність біологічних активів як важливу економіко-аналітичну категорію. Але з метою всебічного розгляду біологічних активів як самостійної економічної категорії, слід ввести додаткові класифікаційні ознаки, що відображено на рис. 1.

Отже, за видом господарської діяльності довгострокові біологічні активи поділяються на сільськогосподарські й інші, непов'язані з сільськогосподарською діяльністю. До сільськогосподарських відносяться довгострокові біологічні активи, які здатні давати сільськогосподарську продукцію та / або додаткові біологічні активи, які призначені для продажу, або використання у сільськогосподарській діяльності. Інші довгострокові біологічні активи, непов'язані з сільськогосподарською діяльністю, визнаються основними засобами, якщо вони використовуються в іншій діяльності ніж сільськогосподарська, та очікуваний строк їх використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

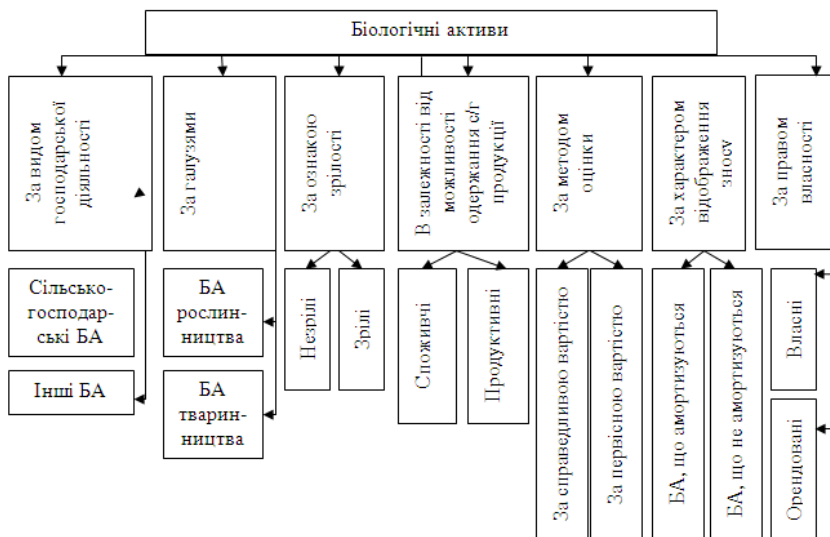

Рис. 1. - Класифікація біологічних активів (власна розробка)

У залежності від галузі сільськогосподарської біологічні активи поділяються на: БА рослинництва; БА тваринництва. Біологічні активи рослинництва включають види сільськогосподарських рослин (плодові рослини, виноград тощо); до довгострокових біологічних активів тваринництва можуть бути віднесені види тварин (велика рогата худоба, свині, вівці тощо). За ознакою зрілості розрізняють зрілі і незрілі довгострокові біологічні активи. Зрілими довгостроковими біологічними активами є довгострокові біологічні активи, здатні регулярно давати сільськогосподарську продукцію і додаткові біологічні активи. До них відносяться сади і виноградники, які досягли плодоношення; тварини основного стада (корови, вівці, кози, свиноматки) – після отримання першого приплоду, відлучення приплоду від маток і т.д. Незрілі довгострокові біологічні активи включають багаторічні насадження (сади, виноградники, ягідники), які не досягли пори плодоношення; ремонтний молодняк – для поповнення основного стада тощо. Залежно від можливості багаторазового одержання сільськогосподарської продукції і

додаткових біологічних активів розрізняють споживчі довгострокові біологічні активи і біологічні активи-носії (продуктивні).

Таким чином, чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання об'єкта. Від того, наскільки правильно обрано класифікаційні ознаки об'єкта, може залежати якість управління на підприємстві.

Література:

1. Циган Р.М. Удосконалення класифікації біологічних активів з метою підвищення ефективності обліково-аналітичної роботи підприємства / Р.М. Циган, О.С. Костюк, Є.А. Тимченко // Ефективна економіка. – 2012. – №1. – С. 55–62.

2. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: [монографія] / В.М. Жук. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 648 с.

Перевозник Н.В. Біологічні активи як обліково-аналітична та економічна категорія / Н.В.Перевозник // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – №6 (73). – С.115–118.

УДК 657

**Нагірська Катерина,
Куприянчик Аліна**

Луцький національний технічний університет

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Збільшення обсягів залучення інвестицій є засобом забезпечення умов виходу підприємств з економічної кризи, сприяє процесу їх економічного зростання, стимулює впровадження новітніх технологій, зростання продуктивності праці та в цілому підвищення життєвого рівня населення. Для отримання залучених інвестиційних ресурсів підприємство повинно бути інвестиційно привабливим.

Інвестування відіграє ключову роль у фундаментальних економічних процесах, що відбуваються на підприємствах. Від якісних і кількісних характеристик інвестиційних рішень залежить виробничий потенціал підприємства, ефективність його функціонування, галузева і відтворювальна структура суспільного виробництва. В теорії не існує загальноприйнятого розуміння

терміну «інвестиційна привабливість підприємства». Підприємство повинно максимально підвищувати свою інвестиційну привабливість для того, щоб інвестор вклав гроші саме в його проект, тому дефініція поняття „інвестиційна привабливість” має суттєве значення при активізації інвестиційного процесу, а більш повне його розуміння дозволить прискорити процес залучення іноземних інвестицій в українські підприємства.

При управлінні інвестиційною привабливістю варто враховувати те, що інвестор при виборі об'єкта капіталовкладення проводить оцінку інвестиційної привабливості на таких рівнях (рис. 1.) — рівні держави, регіону, галузі та безпосередньо самого підприємства.

Рис. 1. – Рівні інвестиційної привабливості

Оскільки склад факторів, що впливають на формування кожного рівня є недостатньо чітко визначеним, необхідно здійснити їх уточнення. Який з визначених рівнів з точки зору впливу на інвестиційну привабливість є домінантним, а який є менш важливим — встановити вкрай важко. З ієрархічної точки зору найвищими є фактори, що формують державну компоненту інвестиційної привабливості. За нею слідують чинники, що обумовлюють привабливість регіону та галузі, яка ієрархічно знаходиться на тому ж рівні, що й регіон. Нижній щабель формують фактори інвестиційної привабливості підприємства.

З метою забезпечення ефективного управління інвестиційною привабливістю необхідно здійснити комплексний вплив на сукупність чинників (економічних, соціальних, екологічних, політичних) на всіх рівнях ієрархії: державному, галузевому та рівні підприємства.

Таким чином, управління на нижньому рівні ієрархії «держава – галузь-підприємство» пов'язане з прийняттям конкретних управлінських рішень в конкретних умовах і потребує впровадження комплексу заходів з метою:

- аналізу стану інвестиційної привабливості на базі первинних даних (статистичних кількісних та якісних, експертних);
- діагностування рівня інвестиційної привабливості і виявлення проблемних ситуацій;
- моделювання рівня інвестиційної привабливості з метою складання прогнозу, який лежить в основі вибору стратегії подальшого розвитку.

УДК 625.7

Нужна Оксана

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Стан основних засобів оцінюється двома характеристиками: ступенем відповідності сучасним вимогам технологічності і ступенем їх зносу. На сьогоднішній день стан основних засобів багатьох підприємств України можна охарактеризувати як незадовільний, адже понад 80% основних виробничих засобів на більшості підприємств є застарілими і зношеними як морально, так і фізично.

Таким чином, у даний час найважливішим завданням стає покращення, удосконалення структури та підвищення ефективності використання основних засобів, формування механізму державного регулювання інвестицій і відтворення основних засобів.

Співвідношення різних груп основних засобів у їх загальній вартості характеризує їх виробничу структуру. Виробнича структура, її оптимізація мають значний вплив на ефективність використання основних засобів.

Оскільки елементи основних засобів відіграють неоднакову роль у процесі виробництва, неабияке значення має поділ їх на дві частини:

- активну, яка безпосередньо бере участь у виробничому процесі і завдяки цьому забезпечує належний обсяг та якість продукції;

- пасивну, що створює умови для здійснення процесу виробництва.

До активної частини основних засобів відносять:

- робочі машини та устаткування;
- інструмент;
- вимірювальні та регулюючі прилади і пристрої;
- використовувану в автоматизованих системах управління технологічними процесами обчислювальну техніку;
- деякі технічні споруди – гірничі виробки шахт, газові і нафтові свердловини.

Співвідношення окремих видів (груп) основних засобів, виражене у відсотках до їхньої загальної вартості на підприємстві, визначає видову (технологічну) структуру використовуваних засобів праці. За інших однакових умов технологічна структура основних засобів є прогресивнішою та ефективнішою, що більшою є в їхньому складі питома вага активної частини.

Зазначимо, що питома вага активної частини основних засобів змінюється під впливом багатьох факторів:

- виробничо-технологічних особливостей підприємства;
- науково-технічного прогресу і зумовленого ним технічного рівня виробництва;
- ступеня розвитку різних форм організації виробництва;
- відтворюваної структури капітальних вкладень у створенні нових основних фондів; вартості будівництва виробничих об'єктів і рівня цін на технологічне устаткування;
- територіального розміщення підприємства та ін.

Щодо всієї сукупності промислових підприємств України, то в загальному обсязі основних засобів питома вага окремих їх видів протягом останніх років коливалась в таких межах:

- будівель і споруд – 45-47%;
- машин і устаткування – 40-42%, у тому числі робочих – 30-32%;
- транспортних засобів – 2,5-3%.

На підприємствах і в організаціях аграрного сектора частка в загальній вартості сільськогосподарських виробничих основних засобів приблизно становила:

- будівель, споруд і передавальних пристроїв – 64-65%;
- силових і робочих машин, устаткування – 14-16%;
- робочої та продуктивної худоби – 10-12%;
- багаторічних насаджень – 5-6%;
- транспортних засобів – 3-4%.

Таким чином, основні засоби є найважливішою частиною національного багатства суспільства і мають вирішальне значення в економіці будь-якої країни. Проблема удосконалення структури і підвищення ефективності використання основних засобів і виробничих потужностей займає центральне місце в ринковій економіці України. Від вирішення цієї проблеми залежить місце підприємства в промисловому виробництві, його фінансовий стан, конкурентоздатність на ринку.

УДК 657

**Нужна Оксана,
Бідзюра Юлія**

Луцький національний технічний університет

ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Будь-яка виробнича діяльність у ринкових умовах ефективна лише в тому випадку, коли вартість виробленого кінцевого продукту буде більше вартості вихідних ресурсів або факторів, витрачених на виробництво і збут. І основна мета підприємства полягає в максимізації цієї різниці. Зниження витрат виробництва та собівартості продукції є однією з основних умов збільшення прибутку підприємства, підвищення рентабельності та ефективності його діяльності.

Вивченням даних питань займалися вітчизняні та зарубіжні вчені: Брю С., Бутинець Ф.Ф., Валуєв Б.І., Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Задорожній З.В., Карпенко О.В., Крупка Я.Д., Макконелл К.,

Мацкевічус Й.С., Мельник Р.О., Нідлз Б., Петришина Н.С., Радзіонова О.О., Соболев Г.О., Стуков С.А. та інші.

Витрати виробництва відображаються на рахунку 23 «Виробництво», де узагальнюється інформація про виробничі витрати підприємства. За дебетом рахунку 23 відображаються прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також розподілені загальновиробничі витрати і втрати від браку продукції (робіт, послуг) з технологічних причин, за кредитом – вартість фактичної виробничої собівартості завершені виробництвом готової продукції (у дебет рахунку 26 «Готова продукція»), вартість виконаних робіт, послуг (у дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації»), собівартість виготовлених у допоміжних (підсобних) виробництвах виробів, робіт, послуг (інструменту, енергії, ремонтно-транспортних послуг тощо). Сальдо за рахунком 23 означає незавершене виробництво і відображується в активі балансу, саме тому цей рахунок включено до 2-го класу рахунків «Запаси». Подальша ж деталізація даних про витрати та вихід продукції основних та інших галузей виробництва здійснюється в розрізі цілої системи субрахунків та об'єктів аналітичного обліку, які відкриваються до рахунка.

Для визначення фактичної собівартості випущеної із виробництва готової продукції до затрат у незавершене виробництво на початок місяця (дебетове сальдо рахунку 23 «Виробництво») додають затрати за місяць (оборот по дебету рахунку «Виробництво») і віднімають затрати у незавершене виробництво на кінець місяця (дебетове сальдо рахунку 23 «Виробництво» на кінець місяця).

Оскільки фактичну собівартість продукції визначають тільки наприкінці місяця (після відображення всіх прямих затрат і розподілу непрямих витрат), то протягом місяця одержану із виробництва готову продукцію оприбутковують, як правило, за плановою собівартістю. Це дає змогу відображати рух готової продукції в міру здійснення господарських операцій. Після складання звітної калькуляції планову собівартість продукції коригують до фактичної собівартості: на суму економії роблять від'ємний запис (способом «сторно»), на суму перевитрат – доповнюючий запис.

Виробнича собівартість – це витрати підприємства на виробництво випущеної продукції. Повна виробнича собівартість (фабрично-заводська) формується зі всіх витрат підприємства, пов'язаних з процесом виробництва й управління підприємством. Неповна виробнича собівартість продукції (цехова) складається з витрат підрозділів підприємства (цехів, ділянок).

Згідно П(С)БО 16 «Витрати» до складу виробничої собівартості продукції входять: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати. Для визначення собівартості конкретного виду продукції важливо згрупувати витрати за статтями калькуляції, тому що саме ці статті показують куди пішли витрати.

Калькулювання – це визначення розміру затрат у вартісному вираженні, які припадають на калькуляційну одиницю. Метою калькулювання фактичної собівартості у виробництві є собівартість продукції. Для того, щоб калькулювати фактичну собівартість готової продукції, потрібно обліковувати її випуск. Продукція може бути виробом, роботою, послугою. Варто зазначити що, витрати за окремими статтями калькуляції визначаються в такому порядку: нормативний розрахунок прямих витрат на виготовлення виробів; розподіл непрямих витрат на собівартість окремих виробів

Отже, виробничий облік забезпечує узагальнення інформації про собівартість запасів, реалізованої продукції (робіт та послуг) та визначення фінансових результатів, що необхідно для складання фінансової звітності.

УДК 658.1:338.3(075.8)

**Нужна Оксана,
Кравчак Віталій**

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЕВИНИ

Обсяг реалізованої продукції є одним із основних показників діяльності підприємства, оскільки саме від нього залежить

величина отриманого прибутку та подальша перспектива розвитку та успішного функціонування підприємства.

Економетрична модель – це функція чи система функцій, що описує кореляційно-регресійний зв'язок між економічними показниками, причому залежно від причинних зв'язків між ними один чи кілька із цих показників розглядаються як залежні змінні, а інші – як незалежні.

Значний внесок у дослідження діяльності підприємств різних галузей за допомогою економетричного моделювання зробили такі закордонні та вітчизняні науковці, як І.А. Бланк, Н.М. Бондар, О.Ю. Вінничук, О.О. Гетьман, С.Ф. Гече, В.С. Григорків, В. Здрок, В.І. Єлейко, К.К. Креньова, К.А. Мамонов, С.Ф. Покропивний, А.М. Поддєрьогін, С.С. Слава-Продан, В.В. Турко, І.Б. Хома, К.Ф. Черкашина, В.М. Шаповал та інші.

Прогнозування майбутніх подій є досить поширеним та має широке коло застосування. Зокрема, ми здійснили прогнозування обсягу чистого доходу від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) на 2016 рік для ДП «Любешівське лісомисливське господарство».

Для побудови економетричної моделі ми використовували парну регресію і досліджували залежність між собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та чистим доходом від її реалізації на основі статистичних даних ДП «Любешівське лісомисливське господарство» за 2004-2015 роки.

На основі статистичних даних було побудоване кореляційне поле, і різні лінії тренду: лінійна, експоненціальна, степенева, логарифмічна, поліноміальна 2-го степеня.

Аналіз показав, що оптимальна форма залежності отримана у випадку поліноміальної лінії тренду 2-го степеня, оскільки коефіцієнт детермінації набуває найбільшого значення із розглянутих варіантів залежностей ($R^2 = 0,996$).

Оскільки $F_{розр.} > F_{табл.}$, то побудовану економетричну модель з ймовірністю $p = 0,95$ ми вважаємо адекватною статистичним даним і придатною для подальшого аналізу та прогнозування.

Результати аналізу економетричної моделі:

а) коефіцієнт детермінації – для характеристики ступеня варіації показника під впливом варіації фактора:

$R^2 \rightarrow 1$, тому варіація показника сильно спричинена варіацією фактора; $R^2=0,996$, тому зміна показника на 99,6% спричинена зміною фактора і на 0,4% зміною інших факторів;

б) індекс кореляції – для характеристики якості зв'язку між фактором і показником:

$R=0,998 \rightarrow 1$, тому спостережувані точки достатньо близько лежать до лінії регресії;

в) коефіцієнт еластичності – для характеристики відсоткової зміни показника при зміні фактора на 1%:

$K_{ел.}=0,983$, тому при збільшенні фактора на 1% показник збільшується на 0,983%.

Було здійснено прогнозування на основі побудованої економетричної моделі. Ми припустили, що у наступному періоді підприємство планує собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) $X_{прогн.} = 18760$ тис. грн.

Було розраховано прогнозне значення показника (чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)) $Y_{прогн.} = 24418$ тис. грн. Однак ці результати носять не достовірний, а ймовірнісний характер. Тому було визначено довірчий інтервал прогнозного значення показника. Розрахунки показали, що відхилення прогнозного значення показника становить $\Delta Y_{прогн.} = 998$ тис. грн. Було визначено нижню і верхню межі довірчого інтервалу прогнозного значення показника:

$$Y_{прогн.} - \Delta Y_{прогн.} = 23421 \text{ тис. грн.}$$

$$Y_{прогн.} + \Delta Y_{прогн.} = 25417 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, якщо собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) планується на 2016 рік в обсязі 18760 тис. грн., то з ймовірністю $p=0,95$ чистий дохід від реалізації продукції згідно побудованої економетричної моделі потрапляє в проміжок [23421; 25417] тис. грн.

Отже, з вище наведеного можна зробити висновок, що для отримання точних та достовірних даних про підприємства в майбутньому необхідно проводити аналіз його діяльності з використанням економетричного моделювання.

УДК 657

**Нужна Оксана,
Шуляк Ольга**

Луцький національний технічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Становлення і розвиток ринкової економіки в Україні нерозривно пов'язані з пошуком принципово нових методів організації і управління виробництвом для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Необхідною передумовою здійснення виробничого процесу є наявність та використання значної кількості виробничих запасів, які становлять основу готових виробів на підприємствах лісової промисловості.

Виробничі запаси є об'єктивною необхідністю на підприємствах лісової галузі. Вона зумовлена закономірностями руху матеріалів з джерел їх надходження. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, з іншого – виробничі запаси потребують великих капіталовкладень.

Внутрішньогосподарський контроль є системою безперервного спостереження за ефективністю використання виробничих запасів на підприємстві, законністю і доцільністю господарських операцій і процесів, збереженням матеріальних цінностей.

Проблема обліку та внутрішньогосподарського контролю за використанням виробничих запасів розглядалася в працях таких вчених, як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, З.В. Гуцайлюк, В.П. Завгородній та ін.

Дослідженню питань внутрішнього контролю запасів підприємств у своїх працях приділяли увагу такі зарубіжні вчені: Велш Глен А., Ентоні Р., Ріс Дж., Керімов В.Е., Міддлтон Д.

Роботи цих науковців ще раз доводять важливість обраної теми дослідження та необхідність її подальшого розгляду.

Внутрішній контроль – це незалежна експертна діяльність контрольної служби підприємства для перевірки й оцінки адекватності та ефективності системи внутрішнього контролю та якості виконання призначених обов'язків співробітниками.

Необхідність розробки нової або вдосконалення існуючої системи внутрішнього контролю на підприємствах лісового господарства нині зумовлена вимогами ринків збуту та необхідністю забезпечення достовірною інформацією про активи і зобов'язання підприємства.

Система внутрішнього контролю повинна стати частиною діяльності підприємства, інакше виникає можливість того, що дана система буде або дуже витратною, або неефективною.

Основними напрямками внутрішнього контролю операцій над виробничими запасами на підприємствах лісового господарства є облік виробничих запасів та їх збереження; достовірність ведення обліку; документування господарських операцій.

Основними завданнями внутрішнього контролю операцій над виробничими запасами на підприємствах лісового господарства є перевірка організації складського обліку, перевірка нормативів виробничих запасів, перевірка ефективності використання запасів та стан їх збереження.

Під час внутрішнього контролю виконується суцільна чи вибіркова інвентаризація наявності запасів та перевіряється їх відповідність даним бухгалтерського обліку за кожним складським приміщенням.

До найбільш характерних помилок щодо відображення виробничих запасів можна віднести: порушення обов'язковості інвентаризації при зміні матеріально-відповідальних осіб, виявленні фактів розкрадання, зловживання або псування майна, у разі стихійного лиха, пожежі або інших надзвичайних ситуацій, при реорганізації або ліквідації організації; нерегулярне проведення перевірки даних щодо руху запасів у бухгалтерії і на складах підприємства; на складах зберігається велика кількість невживаних запасів; при списанні у виробництво запасів спосіб визначення фактичної собівартості відрізняється від встановленого в обліковій політиці тощо.

Таким чином, одним з найперспективніших і найважливіших напрямів контролю за діяльністю підприємств лісової галузі є

незалежний контроль, здійснюваний або зовнішніми, або внутрішніми аудиторами за умови організованої відповідним чином системи внутрішнього контролю.

УДК 657

Остапенко Тетяна

Полтавська державна аграрна академія

ОБЛІК ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Відповідно до робочого Плану рахунків сільськогосподарські підприємства облік витрат виробництва і виходу продукції птахівництва ведуть на субрахунку 232 (окремих аналітичних рахунках). Наприклад, 2321 «Вирощування молодняку курей м'ясного напрямку», 2322 «Вирощування молодняку курей яєчного напрямку», 2323 «Вирощування основного стада гусей», 2324 «Вирощування молодняку гусей» та ін. Можуть також відкриватися такі аналітичні рахунки: «Батьківське стадо», «Промислове стадо», «Вирощування і відгодівля», «Інкубація». Якщо на підприємстві утримують різні види птиці, то їх облік ведуть за видами – кури, гуси, індики тощо. Якщо на підприємстві утримують різні породи птиці, то їх облік ведуть за породами (по гусям: великі сірі, горьківські, кубанські, італійські, Легарт, роменські, холмогорські, Адлерський, переяславські тощо).

За дебетом субрахунку 232 відображаються прямі та загальновиробничі витрати, пов'язані з вирощуванням птиці, а також втрати від падежу птиці, не відшкодовані винуватцями (п. 9.1 Методрекомендацій № 132). Вартість птиці, яка загинула внаслідок стихійного лиха, відносять на інші витрати (субрахунок 977 «Інші витрати діяльності»). За кредитом субрахунку 232 відображають: вихід основної продукції птахівництва (яйця, приріст, добовий молодняк), яка оприбутковується у дебет рахунку 27, субрахунків 212 та 213; вихід побічної продукції (пташиний послід, яйця молодняку, биті яйця і т.і.), яка оприбутковується у дебет рахунку 27.

Основна продукція протягом року оцінюється за виробничою собівартістю (протягом року за плановою з коригуванням в кінці

року до рівня фактичної собівартості) або справедливою вартістю, побічна продукція – за цінами можливого використання чи реалізації, нормативно-розрахунковими витратами (ці витрати включають витрати на видалення посліду з приміщень із приміщень, витрати з сушіння і зберігання, вартість тари).

Розрахунок фактичної виробничої собівартості, як правило, проводиться в кінці року, хоча цілорічне та рівномірне виробництво продукції та біологічні строки вирощування птиці дозволяють визначати собівартість основної продукції птахівництва щомісячно.

Якщо підприємство оцінює продукцію за справедливою вартістю, то в кінці року субрахунок 232 закривається наступним чином: порівнюють суму обороту по кредиту рахунку 232 (вартість оприбуткованої основної продукції) з сумою обороту по дебету рахунку 232 (фактичні витрати). У випадку перевищення суми дебетового обороту над сумою кредитового обороту підприємство на виявлену різницю складає запис: по дебету рахунку 940 та кредиту 232. А у випадку перевищення суми кредитового обороту над сумою дебетового обороту, підприємство на виявлену різницю складає запис: по дебету 232 та кредиту 710.

Якщо підприємство оцінює продукцію за плановою собівартістю, то в кінці року субрахунок 232 закривається наступним чином: на суму перевищення фактичної собівартості над плановою собівартістю дебетують рахунки 27, 21, 901 (на залишок продукції на кінець року, по вартості приплоду, по реалізованій продукції тощо) і кредитують субрахунок 232 (звичайним записом). Якщо фактичні витрати з виробництва продукції птахівництва менші суми вартості основної продукції птахівництва (в оцінці за плановою собівартістю), то на суму економії дебетують рахунок 27, 21, 901 і кредитують субрахунок 232 (методом «червоне сторно»).

Тож, якщо врахувати обраний спосіб (метод) оцінки, то за дебетом рахунку 232 можуть відображатися також суми доходу від первісного визнання продукції, яка обліковуються за справедливою вартістю (кореспондуючий рахунок 710). Якщо врахувати, що планова собівартість продукції підлягає коригуванню, то за кредитом рахунку 232 можуть відображатися також суми коригування (додатні та/або від'ємні калькуляційні різниці). За кредитом субрахунку 232 можуть відображатися суми витрат від

первісного визнання продукції, яка обліковуються за справедливою вартістю (кореспондуючий рахунок 940). З метою недопущення паралельного застосування існуючих способів (методів) оцінки основної продукції птахівництва та методик закриття рахунку 232, пропонуємо підприємствам у наказі про облікову політику прописати зазначені елементи обліку.

УДК 330.142.26:339

**Педченко Наталія,
Сидоренко Алла**

Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Для прийняття раціональних і ефективних управлінських рішень необхідно спиратися на теоретичне підґрунтя економічних процесів та явищ. Проведення дослідження сутності категорії оборотного капіталу дозволить підвищити ефективність його використання на підприємстві.

Навколо сутності категорії оборотного капіталу існує багато суперечностей між науковцями, оскільки вони дане поняття ототожнюють із поняттями «оборотні кошти» та «оборотні активи». У зв'язку з цим, існують різні визначення понять, що зумовлює потребу у систематизації.

З розвитком суспільства властивості капіталу змінюються, оскільки він є складною багатоаспектною категорією. Провідна роль категорії «капітал» підкреслюється змістовим значенням цього поняття, що походить від латинського слова «capitalis» і означає основний, ґрунтовний, дуже важливий. На думку більшості вчених першими дослідниками капіталу є Арістотель, Авіцена, Фома Аквінський та ін. давньогрецькі, давньоримські та середньовічні діячі. Підкреслимо, що ні меркантилісти, ні пізніші фізіократи не вживали термін «капітал», а в його сучасному значенні використовували терміни «гроші», «багатство», «аванси» [4].

Провівши аналіз літературних джерел щодо трактування сутності поняття «оборотний капітал торговельного підприємства», ми бачимо, що не має єдиного погляду серед провідних науковців щодо цього поняття.

Проте, перш ніж досліджувати поняття «оборотний капітал торговельного підприємства» необхідно з'ясувати сутність оборотного капіталу.

Так, Кулішов В.В. зазначає, що оборотний капітал (оборотні засоби) – частина продуктивного капіталу, вартість якого в процесі споживання цілком переноситься на продукт і повертається до підприємця в грошовій формі протягом кожного кругообігу капіталу» [3].

Пархоменко О.П. під оборотним капіталом розглядає авансовану вартість в елементи оборотних виробничих фондів і фондів обігу на рік чи операційний цикл для забезпечення безперервного процесу виробництва та реалізації продукції з метою досягнення достатнього рівня прибутковості підприємства [5].

На думку Ю.А. Арутюнова, оборотний капітал – це інвестиції в поточні активи, які називають також оборотними коштами. Особливістю оборотного капіталу є те, що він не витрачається, не споживається, а авансується, що припускає повернення коштів після кожного виробничого циклу або кругообігу, що включає виробництво продукції, її реалізацію, одержання виручки [1].

Що стосується поняття оборотного капіталу торговельного підприємства, то на думку Васильцева Т.Г. він є сукупністю матеріальних та грошових цінностей (економічних ресурсів) підприємства, що знаходяться в постійному кругообігу, змінюють свою матеріальну форму протягом одного операційного циклу та в повному обсязі переносять свою вартість на товари, що реалізує підприємство [2].

Р.С. Сорока під оборотним капіталом пропонує розуміти фінансові ресурси торговельних підприємств, які інвестуються ними на формування оборотних активів з метою отримання прибутку, перебуваючи в постійному кругообороті, переходять з однієї функціональної форми в іншу і можуть бути перетворені в кошти протягом одного року або одного операційного циклу, забезпечуючи тим самим безперервність процесу господарської діяльності [6].

Дослідивши підходи до трактування оборотного капіталу, можна зробити висновок, що вони є неоднозначними і різноманітними. Щодо трактування сутності оборотного капіталу торговельного підприємства, то підходи до нього, визначені Сорокою Р.С. та Васильців Т.Г. є тотожними.

Література:

1. Арутюнов Ю.А. Финансовый менеджмент / Ю.А. Арутюнов. – М.: КНОРУС, 2007. – 312 с.
2. Васильців Т.Г. Теоретико-прикладні основи удосконалення управління оборотним капіталом торговельного підприємства [Електронний ресурс] / Т.Г. Васильців, О.О. Якимів // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.14. – С. 210-215. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2012_22.
3. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика. Навч. посіб. – 3-тє вид. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2004. – 216 с.
4. Лебідь О.В. Еволюція поглядів на сутність категорії «капітал» / О. В. Лебідь // Коммунальное хозяйство городов:[наук.-техн. зб.]. – Серія: Економічні науки. – 2006. – Вип. 73. – С. 362-373.
5. Пархоменко О.П. Уточнення визначення сутності поняття оборотний капітал / О.П. Пархоменко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля – 2008. – №1Е. – С. 51-54.
6. Сорока Р.С. Обіговий капітал : генезис, сутність та функції / Р.С. Сорока // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.2. – С. 213-220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nvunfu.esy.es/Archive/2007/17_2/17_2_tyt.pdf.

UDC 657

Petrova Diana

University of National and World Economy

INFORMATION REQUIREMENTS FOR TRANSFER PRICING IN BULGARIA

The rapid development of globalization determines the growth of the meaning and application of transfer pricing in international operations of modern companies. This pricing raises a number of issues and challenges for companies operating transfer operations and for the tax administrations of the countries in which they operate. In today's globalized world, more and more perceivable is the need for application

of uniform, internationally recognized requirements and approaches to documentation and control of transfer prices.

Various international organizations have long been involved in issues related to the approaches to determine transfer prices for tax purposes, methodology for control over the same, creation and adoption of uniform international guidelines on transfer pricing. Among them a very important role plays the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD).

Bulgaria, as a member state of the European Union, follows the global trends in international transfer pricing and observes the uniform Community requirements in this area, which are effective within the Union. The guidelines and requirements for documentation and control of transfer prices, which are applicable in the country, are based on the OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations and on the Code of Conduct on transfer pricing documentation for associated enterprises in the European Union.

The Code of Conduct on transfer pricing documentation requirements for associated enterprises in the European Union defines the requirements for the amount and type of documentation that member states shall accept for the purposes of their internal rules on transfer pricing. It standardizes the documentation that companies must provide to tax authorities on pricing in international transactions between related parties. The introduction of uniform rules on the amount and type of documentation related to the application of transfer pricing in the European Union aims at:

- reducing the tax complications that companies face when conducting transactions with related parties in other EU member states;
- allowing related parties to comply with the requirements in advance before tax audits are commenced and thus avoid possible penalties and lengthy and costly disputes with the tax authorities;
- facilitating the work of the tax authorities exercising control over the prices applied between related parties.

The application of the uniform guidelines and requirements in the field of transfer pricing within the European Union in the contemporary conditions provides important advantages and benefits both for enterprises-tax subjects engaged in transactions between related parties and for the tax administrations of the relevant countries. From the perspective of the enterprises it is important that through the uniform

requirements the burden, difficulties and costs in preparing the documentation on pricing in international transactions between related parties are significantly reduced. It is of utmost importance for the enterprises that have branches in a number of countries, carry out a variety of international operations on a global scale and have to incur significant costs for preparation and presentation of documentation conforming to various specific requirements in the various countries. The standardizing and improving of the documentation and procedures for prevention and resolution of disputes relating to transfer pricing overcome the disadvantages in relation to double taxation and provide guarantees for the tax interpretation of the transactions concluded between related parties and a possibility for advance compliance with the requirements and hence for avoidance of associated penalties and disputes with tax authorities.

In terms of tax authorities, the adoption by the individual member states of uniform Community requirements aimed at improving the methodology of transfer pricing and tax control in this area achieves:

- improvement of the quality of information provided by enterprises for control over transactions between related parties;
- higher degree of transparency, reliability and comparability of this information;
- better results in the prevention of tax evasion;
- facilitation of control operations and increasing their efficiency;
- establishment of effective mechanisms for prevention and resolution of disputes.

УДК 657.1

Писаренко Тетяна

Луцький національний технічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Для здійснення ефективного контролю податкових розрахунків будь-якого підприємства необхідно здійснювати податкове планування.

Податкове планування на рівні підприємства – це вибір між різними варіантами здійснення фінансово-господарської діяльності та розміщення активів з метою досягнення максимально низького рівня податкових зобов'язань, які при цьому виникають.

Податкове планування при його належній організації дає підприємству можливість: дотримуватися податкового законодавства шляхом достовірних розрахунків податків, зборів та інших податкових платежів; звести до мінімуму податкові зобов'язання; максимально збільшити прибуток; розробити структуру взаємовигідних угод з постачальниками і замовниками; ефективно управляти грошовими потоками; уникати штрафних санкцій.

Залежно від організаційної структури суб'єкта господарської діяльності податкове планування може бути індивідуальним і корпоративним. Особливістю корпоративного податкового планування є можливість застосування гнучкої структури корпорації для перерозподілу прибутку між відповідними структурними одиницями, які входять до складу корпорації. Індивідуальне податкове планування реалізується суб'єктами господарювання, які не мають корпоративної структури, або здійснюють діяльність без створення юридичної особи.

Залежно від характеру управлінських рішень податкове планування може здійснюватися за такими етапами:

- поточний податковий контроль: передбачає заходи щоденного моніторингу зміни законодавчої бази;
- контроль правильності обчислення поточних податкових зобов'язань, дослідження причин зміни середньостатистичних показників підприємства;
- поточне податкове планування: передбачає заходи по поточній оптимізації податкових платежів, складання типових схем господарських операцій;
- стратегічне податкове планування: здійснюється шляхом складання прогнозів податкових зобов'язань підприємства, а також схем реалізації заходів щодо зниження податкового навантаження на підприємство.

Організація податкового планування на підприємстві залежить від специфіки його діяльності, організаційної та виробничої структури, обсягів діяльності й інших факторів.

Приймаючи рішення про організацію податкового планування необхідно чітко розуміти, що таке планування не може залежати від рівня податкового навантаження на підприємство.

Функції податкового планування можуть бути делеговані окремий посадовій особі, окремому структурному відділу, аудиторській фірмі. У будь-якому випадку підприємство повинно врахувати свої фінансові можливості.

Якщо у підприємства немає коштів на організацію служби податкового планування, то навіть при високому податковому навантаженні воно не зможе її організувати. Тому кожне підприємство, формуючи службу податкового планування, має виходити, по-перше, з того, які кошти воно може направити на організацію такої діяльності, і, по-друге, чи зможуть ці витрати окупитися, а якщо окупляться, то за який час. Звичайно, на невеликих підприємствах, де, крім робочих, є тільки керівник і бухгалтер, ні про яку спеціальну службу не може йти мова, а функції податкового планування повинні на себе взяти вони самостійно. На великих підприємствах, де організована бухгалтерія і планово-фінансовий відділ, обов'язки з виконання таких функцій доцільно покласти на одного з працівників цього відділу або сформувати групу податкового планування.

Що стосується великих підприємницьких структур, то в їх організаційній структурі потрібно формувати спеціальні відділи податкового планування.

Таким чином, податкове планування є важливою ділянкою обліково-аналітичного процесу підприємства, а обґрунтована система податкового планування підприємства здатна достатньою мірою мінімізувати ризики, що виникають у зв'язку з оподаткуванням господарської діяльності.

УДК 657

**Писаренко Тетяна,
Гайневич Людмила**
Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИРОДА ДОХОДІВ, ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКУ

Дохідність підприємства є одним із найголовніших показників, що відображають фінансовий стан підприємства. Такий показник визначає мету підприємницької діяльності, адже кожне підприємство прагне отримати максимальний дохід. Даний показник є важливим не тільки керівнику фірми та колективу, але він цікавить і вкладників капіталу, державні органи, і передусім – податкову службу.

Отримання доходу свідчить про те, що продукція підприємства знайшла свого споживача, що вона відповідає вимогам і попиту ринку за ціною, якістю, іншими характеристиками і властивостями. Дохід створює основу для самофінансування підприємства за умови, що їх розмір достатній для покриття витрат, виконання зобов'язань перед бюджетом та утворення чистого прибутку.

Тлумачення поняття «дохід» з точки зору деяких зарубіжних і вітчизняних вчених подано у таблиці 1.

Наведені визначення доходу підприємства в більшості трактують його як позитивну різницю між тим, що воно отримало, та витратами, що здійснювалися для цього. Також «дохід» визначають тільки як суму коштів, що надійшли до суб'єкта господарювання від його діяльності.

Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Доходи відображаються в обліку згідно принципу нарахування та відповідності доходів і витрат. Принцип нарахування передбачає відображення в обліку і фінансовій

звітності доходів і витрат у момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Таблиця 1

Тлумачення поняття «дохід» в економічній літературі

№ п/п	Автор, джерело	Визначення
1.	ПсБО 15 «Дохід»	Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.
2.	Податковий кодекс України	Дохід – це загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формі як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами.
3.	Гордієнко К. Д.	Сума всіх видів доходів підприємства, включаючи виручку від реалізації продукції, послуг, непотрібного та вибулого майна, доходів непромислових господарств, позареалізаційних доходів.
4.	Осовська Г.В., Юшкевич О.О., Завадський І.С.	Частина вартості виробленої валової продукції та наданих послуг за вирахуванням вартості матеріальних витрат, тобто знову створена вартість, в яку входять заробітна плата та прибуток.

Принцип відповідності полягає в порівнянні доходів і витрат звітного періоду, тобто витрати, понесені для отримання доходу повинні бути погоджені з цим доходом.

Отже, економічна суть доходів полягає у відшкодуванні витрат на ведення діяльності й отримання відповідної суми

прибутку, яка забезпечує досягнення стратегічної мети підприємства – приріст власного капіталу, а логічна та структурована класифікація доходів дає можливість ефективно ними управляти та бути складовою сучасної системи управління.

УДК 657

**Писаренко Тетяна,
Паланичка Ярослав**
Луцький національний технічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

Комп'ютеризація суттєво змінює процес організації роботи облікового апарату. Єдиним способом ефективної організації діяльності підприємства в сучасних умовах є закладення правил побудови організаційної структури в комп'ютерну систему організаційного управління, адже під час швидкого розвитку підприємства внутрішні документи підприємства доводиться часто змінювати, а висока плінність персоналу може звести нанівець всю роботу. Таким чином, комп'ютеризація управління підприємством є головним фактором, що визначає організацію роботи підприємства та бухгалтерії.

На тих підприємствах, де організація управління та обліку перебуває у незадовільному стані, створення й використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку здатні не лише прискорити процес обробки інформації, а й істотно впорядкувати та покращити його. Така можливість зумовлена тим, що комп'ютерний спосіб обробки облікової інформації вимагає формального та чіткого опису облікових процедур у вигляді алгоритмів, що впорядковує виконання обов'язків обліковими працівниками.

Рациональне управління виробничими запасами потребує своєчасного оперативного обліку за їх надходженням і використанням, а це не можливо без застосування в обліку комп'ютерних технологій.

Дані проблеми, значною мірою, допомагають вирішити інформаційні технології (система методів і способів пошуку, збору, накопичення, зберігання і обробки інформації на основі застосування обчислювальної техніки) [1, с. 54].

Використання обчислювальної (комп'ютерної) техніки та створення на цій основі автоматизованих робочих місць складських працівників, та працівників обліку забезпечить: зменшення обсягу робіт з одноманітними операціями; прискорення опрацювання даних первинних документів; автоматизацію формування звітних форм; деталізацію аналітичного рівня обліку запасів; відмову від користування типографськими бланками первинних документів і звітності і т. д.

Необхідно враховувати, що впровадження бухгалтерської програми буде вважатись удосконаленням обліку лише тоді, коли в результаті такого впровадження підвищиться ефективність і поліпшиться якість ведення бухгалтерського обліку на підприємстві [2, с. 12].

Така можливість пов'язана з тим, що автоматизований спосіб обробки облікових даних потребує формального і чіткого опису облікових процедур у формі алгоритмів, що налагоджує порядок виконання своїх повноважень обліковцями.

Автоматизація обліку вносить позитивні зміни до технології роботи бухгалтерії. Так, один виконавець поєднує функції декількох суміжних ділянок обліку, наприклад, касир не тільки обробляє прибуткові та видаткові касові ордери, але й розносить їх суми по облікових регістрах. Те ж саме відбувається при обробці одного первинного документу, який стосується декількох ділянок обліку. При проведенні оплати послуг постачальнику платіжним дорученням одночасно можна обробити і рахунок постачальника, дані якого розносяться по об'єктах та шифрах аналітичного обліку. При цьому одразу ж формуються відомості про витрати на виробництво. Всі названі вище операції може виконати одна людина, до того ж, тільки вона відповідає за результати своєї роботи [3, с. 28].

Автоматизована обробка даних з обліку виробничих запасів на практиці забезпечується різними способами:

- розробленням спеціальною формою на замовлення управлінської інформаційної системи підприємства (у тому числі й інформаційної системи обліку);
- придбання універсального програмного комплексу (або окремого його модуля) на ринку програмного забезпечення;
- автоматизацією облікового процесу силами фахівців підрозділу з автоматизованого оброблення даних підприємства;
- використанням табличних процесорів обліковими працівниками для забезпечення автоматизованого розв'язання окремих задач конкретної ділянки обліку [3, с. 27].

Сучасні автори-практики називають кілька передумов, специфічних для організації саме комп'ютерного бухгалтерського обліку. С.П. Проскурін вважає, що фірма готова до комп'ютеризації тоді, «...коли діяльність окремих елементів у її «живій» системі починає стабілізуватися: напрямок визначений, склад менеджерів оптимальний і функціонально повний, показники діяльності фірми стабільно зростають». В.М. Давидов використовує термін «підготовлений замовник». Це замовник, який знає, що таке обчислювальна техніка і не тільки встановив її на підприємстві, а й використовує у виробництві та управлінні [2, с. 78].

Застосування бухгалтерської програми дає можливість отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій. Це позитивно впливає на роботу всього підприємства, яке працює в ринкових умовах, що значно підвищує рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Поліпшується організація і знижується трудомісткість ведення обліку, підвищується продуктивність праці облікового персоналу, знижуються витрати на ведення обліку. У майбутньому з розвитком і масовим впровадженням автоматизованих інформаційних технологій можлива повна автоматизація роботи й інших сфер людської діяльності, що потребує подальших досліджень у галузі застосування таких технологій для потреб облікової практики.

Література:

1. Рапинець В.І. Облік виробничих запасів з використанням інформаційних технологій / В.І. Рапинець // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України». – Тернопіль, 2007. – С. 502-504.
2. Карпенко О.В. Нові підходи до контролю матеріальних запасів / О.В. Карпенко // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 15 – С. 103.

3. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту. Навчальний посібник / С.В. Івахненко. – К: Знання-Прес, 2012. – 349 с.

УДК 657.6:63

Пономаренко Оксана

Полтавська державна аграрна академія

СОЦІАЛЬНО СПРЯМОВАНИЙ АУДИТ: МОЖЛИВІСТЬ ЧИ НЕОБХІДНІСТЬ?

Вивчення практики господарювання аграрних підприємств із колективною формою власності та тих, що орендують землю та майно, зумовлює дискусію про розширення щодо них сфери діяльності незалежного аудиту з метою створення дієвого, чесного механізму концентрації власності в руках лише ефективних господарів. Особливістю аудиторської діяльності в галузі є те, що обов'язковий аудит підтвердження достовірності і повноти фінансової звітності за виключенням публічних акціонерних товариств не проводиться [2]. Ініціативний аудит перебуває під впливом загальноекономічної ситуації, стадії циклу, на якому перебуває економіка України: середньорічний індекс зростання цін у промисловості майже вдвічі перевищує рівень зростання цін у сільському господарстві, диспаритет негативно впливає на платоспроможний попит на аудиторські послуги агроформувань.

Це обґрунтовує факт, що послуги аудиторських структур, що необхідні для ефективної реалізації державної аграрної політики та виконання яких передбачає досягнення у перспективі значного соціального та економічного ефекту доцільно визнати соціально спрямованими послугами [3].

Надання соціально спрямованих аудиторських послуг може здійснюватися на підставі програмно-цільового фінансування за рахунок бюджетних коштів, порядок використання яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Перелік соціально спрямованих аудиторських послуг може бути визначений програмою розвитку аграрного сектору національної економіки, яка затверджується центральним органом

виконавчої влади з питань аграрної політики (Міністерством аграрної політики та продовольства України).

До соціально спрямованих послуг, на нашу думку, відносяться аудиторські дослідження, що відповідають визначенню аудиту за спецзавданнями (МСА 800 «Аудит за спецзавданнями»): аудит земельних відносин за визначеними напрямками (у першу чергу в частині контролю реалізації економічних інтересів власників земель); аудит майнових відносин за визначеними напрямками (у першу чергу в частині контролю реалізації права спільної часткової власності).

Органи місцевого самоврядування можуть визначити додаткові соціально спрямовані аудиторські послуги, які надаються за рахунок коштів місцевих бюджетів відповідно до регіональних програм соціально-економічного розвитку. Для збільшення ефективності використання бюджетних коштів без одночасного збільшення бюджетних видатків аудиторську діяльність у частині надання соціально спрямованих послуг пропонується визнати неприбутковою діяльністю. Надання соціально спрямованих послуг відбувається на конкурсній основі за результатами проведення тендеру. Участь у конкурсі щодо надання соціально спрямованих послуг беруть тільки суб'єкти аудиторської діяльності внесені в Реєстр. аудиторських фірм та аудиторів, що одноособово надають аудиторські послуги підприємствам АПК. Переможець тендера визначається відповідно до прозорої процедури (яку необхідно розробити) та отримує дозвіл на надання визначених конкурсним завданням послуг.

Фінансування аудиторської діяльності у частині надання соціально-спрямованих послуг може здійснюватися за рахунок грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів міжнародних програм і проектів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел не заборонених законом.

Надання аудиторських послуг, що не включені в перелік соціально спрямованих здійснюється за рахунок їх замовників. Для підвищення рівня платоспроможного попиту агроформувань на аудиторські послуги пропонується також пом'якшити режим оподаткування доходів від надання послуг податком на додану вартість.

Література:

1. Дудка К. П. Становлення ринку аудиторської діяльності в АПК / К. П. Дудка // Економіка АПК. – 1997. – № 7. – С. 52–57.
2. Жук В. М. Аудиторська діяльність в процесі приватизації / Жук В. М., Сидоренко О. М., Януль В. П. // Економіка АПК. – 1995. – № 3. – С. 47–53.
3. Пономаренко О. Г. Аудит в АПК: обов'язковий чи ініціативний? / О. Г. Пономаренко // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 11. – С. 82–86.

УДК 651.4.9

Рагуліна Ірина,

Чуйко Дар'я

**Харківський національний аграрний університет
імені В.В. Докучаєва**

**ІНТЕРГАЦІЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО
ДОКУМЕНТООБІГУ В ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Організація руху документів, пов'язаних з веденням бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах є важливою складовою його діяльності. Від ефективності зазначеного процесу залежить якість управління підприємством, швидкість і точність прийняття управлінських рішень.

Зручність запровадження технологій електронного документообігу очевидна. Але найголовніша перевага цієї системи не стільки в ефективному використанні часу і економії витратних матеріалів, скільки в чіткій організації бізнес-процесів підприємства. Перш за все, автоматизація документообігу пов'язана з побудовою єдиного інформаційного середовища підприємства. Це означає, як можливість одночасної роботи в системі працівників бухгалтерії, так і зберігання всіх документів в єдиній базі. Це надає можливість в будь-який момент проаналізувати дії, що здійснюються над документами в який-небудь проміжок часу. Крім того, впровадження електронного документообігу часто є причиною серйозних змін в ІТ-структурі підприємства в кращу сторону за рахунок оптимізації в процесі побудови єдиного інформаційного середовища.

Зараз багато великих і середніх підприємств вже прийшли до розуміння того, що електронний документообіг є дуже потужним засобом управління і здатний підвищити ефективність всього підприємства. Головна мета інтеграції системи електронного документообігу в інформаційне середовище аграрних підприємств це – поліпшення доступу до інформації та контролю бізнес-процесів.

Якщо більш детально розглянути переваги, які дає організація електронного документообігу, то можна виділити два види: тактичні і стратегічні переваги.

Тактичні переваги мають на увазі під собою скорочення витрат. Їх досить легко визначити і прорахувати. Як приклад можна привести такі тактичні переваги, як фізичне звільнення місця, яке раніше використовувалося для зберігання паперових документів, зменшення витрат на копіювання документів, економія на доставці документів в паперовому вигляді, зменшення витрат на папір, економія часу і сил персоналу.

Стратегічні переваги пов'язані з поліпшеннями в згаданих вище ключових бізнес-процесах підприємства. Це має на увазі зростання обороту і прибутку, якщо мова йде про підприємства, які виробляють продукцію або надають послуги, а так само в поліпшенні організації робочого процесу і в ефективності прийнятих рішень.

Автоматизація документообігу сьогодні так само необхідна, як і автоматизація бухгалтерського обліку. Цьому багато причин. Від необхідності швидко і якісно обробляти інформацію до вимог до забезпечення високої інформаційної безпеки. Можна навести приклади проблем, з якими стикаються підприємства, які ще не впровадили у себе електронний документообіг: втрата документів, накопичення документів з неясним джерелом і призначенням, витік інформації, втрата часу на пошук документів, їх узгодження, відсутність контролю виконання і багато інших.

Отже впровадження електронного документообігу принесе підприємствам безумовну вигоду і підвищення ефективності в роботі та знаходить все більшого поширення. Ефективність від цього вимірюється не лише прямою економією матеріальних ресурсів а й підвищенням якості роботи працівників підприємства на всіх рівнях.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] / Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про інформацію [Електронний ресурс] / Закон України від 2.10.1992 р. №2657-12 (редакція від 02.03.2014р.) – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] / Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

УДК 657

Садовська Ірина

Луцький національний технічний університет

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В 1 С БУХГАЛТЕРІЇ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В практиці бухгалтерського обліку розповсюджена хибна думка щодо універсальності професії програміста стосовно налаштування і обслуговування однієї з найактуальніших комп'ютерних програм сьогодення 1 С Бухгалтерія. Не заперечуючи провідну роль програмістів, розглянемо низку проблем і ймовірних шляхів їх вирішення.

Практика бухгалтерської діяльності доводить пріоритетність управлінського обліку порівняно з фінансовим і податковим. Без заперечень на унікальність завжди буде бухгалтерський облік – який є уособленням первинного і зведеного документування всіх без винятку господарських операцій. Фінансовий є актуальним для великих акціонерних підприємств і затребуваний при формуванні фінансової звітності. Податковий облік має неофіційну назву, і його популярність зникла з моменту набрання чинності у квітні 2011 року Податкового кодексу України.

Нова восьма версія 1 С Бухгалтерії передбачає поряд з бухгалтерським ведення управлінського обліку. Проте, таке інноваційне наповнення програми не вирішує всіх багатогранних управлінських проблем. Питання не в недосконалості програми, а у змінності задач бізнесу, які щоразу ускладнюються поряд зі стрімкими змінами нормативно-правового поля, міжнародними

правилами економічних ігор, введених глобальними гравцями світових масштабів.

Таким чином, поряд з посадою програміста 1 С Бухгалтерії на сучасному етапі зазвичай актуалізуються наступні: аналітик 1 С, консультант 1 С, керівник проекту 1 С, постановник задач 1 С. Такі посади можуть обіймати професіонали в галузі бухгалтерського обліку з глибоким володінням самих тонких аспектів галузевих технологій. Основні функціональні обов'язки таких професіоналів – прописувати алгоритми управлінських і бухгалтерських задач для програміста. На жаль, поки не сприймається керівниками підприємств описаний нами підхід щодо нових професій. Вони все ще всі можливі функції з впровадження і супроводу 1 С Бухгалтерії на підприємстві приписують до виконання програмістам, які часто не задовольняють вимоги облікових кадрів і системи управління загалом. Практика доводить безліч прикладів, коли задачі переробляються з нуля із-за нерозуміння чи неповного розуміння поставлених задач бухгалтером. Відсутність комунікацій – головна причина непорозумінь між такими вагомими професіоналами як програмісти і головні бухгалтери!

Маємо замкнуте коло: проблема не визнається, а тому пропонувані здебільшого науковцями-теоретиками шляхи її вирішення просто ігноруються практиками. Нонсенс очевидний – програму купили, програмістам за встановлення оплатили, а результат мінімальний. І це не безпідставні факти. Керівники окремих підприємств і не відають про потенційні потужні можливості 1С Бухгалтерія в сфері управлінського обліку, і про те, що саме на їх підприємствах ці потужності працюють частково і дуже примітивно. Бухгалтери зазвичай використовують програму як калькулятор, який дозволяє робити менше механічних помилок із-за скорочення кількості переписувань цифрових даних з документа в документ. З таким підходом ми не удосконалимо облікову систему суб'єктів господарювання України до відповідного рівня, який досягли зарубіжні компанії і фірми.

Тому, вважаємо за актуальне дослідити можливість підготовки фахівців з напряму бухгалтерський облік за спеціалізаціями: аналітик 1 С, консультант 1 С, керівник проекту 1 С, постановник задач 1 С. це означає, що при підготовці навчальних планів у вищих навчальних закладах є потреба вводити

вибіркові дисципліни, орієнтовані на надання студенту компетенції по вище визначених напрямках. Фахівець з бухгалтерського обліку, який бажає свою професійну діяльність присвятити управлінському обліку, зобов'язаний володіти змінами і навичками з питань аналітика і постановника задач в програмі 1 С Бухгалтерія. Це підвищить його професійний рівень і принесе додаткову вартість для економічного суб'єкта.

УДК 657

Сажинець Степан

Національний університет «Львівська політехніка»

БЮДЖЕТУВАННЯ НЕПРЯМИХ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З КАПІТАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Діяльність підприємства з капітального інвестування – це окремий самостійний вид звичайної діяльності, яка здійснюється з метою забезпечення підприємства необоротними активами. В управлінні цими процесами можуть бути задіяні різні економічні важелі, зокрема, – бюджетування інвестиційних проєктів.

Серед бюджетів діяльності підприємства з капітального інвестування виділяють, насамперед, пооб'єкті та зведені бюджети інвестиційних проєктів. Формуючи їхні витратні статті, з метою визначення загального обсягу капітальних інвестицій підприємства, крім статей прямих інвестиційних витрат, необхідно виділяти й статті непрямих (накладних) витрат, а саме – загальновиrobничих (загальноінвестиційних) та загальногосподарських.

Загальноінвестиційні витрати – це непрямі витрати підрозділів підприємства, основною спеціалізацією яких є створення (будівництво, виготовлення, модернізація, вирощування тощо) необоротних активів.

Видатки на утримання управлінського персоналу (апарату заступника керівника підприємства з капітального інвестування, відділу капітальних інвестицій тощо) та загальногосподарських служб (складів, бюро проектування і ін.), які обслуговують діяльність з капітального інвестування, необхідно формувати у складі загальногосподарських інвестиційних витрат.

Процес управління непрямыми інвестиційними витратами, насамперед, передбачає визначення їхніх обсягів для кожного із підрозділів і в цілому для діяльності підприємства з капітального інвестування. Результати розрахунків доцільно зводити у вигляді бюджетів, форми яких встановлюють на підприємстві.

У структурі бюджетів загальноінвестиційних витрат потрібно виділяти самостійні розділи та статті. Їх перелік слід зафіксувати у розпорядчому регламенті підприємства з організації обліку та облікової політики. Сукупність статей загальноінвестиційних витрат, можна об'єднати за такими окремими групами:

- витрати на управління підрозділами, що безпосередньо (господарським способом) виконують роботи з капітального інвестування. До них належать видатки на оплату праці, обов'язкове державне соціальне страхування, відрядження тощо управлінського персоналу (начальників підрозділів, їхніх заступників, майстрів, економістів, нормувальників і ін.);

- витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування, задіяних в інвестиційних процесах Це витрати з оплати праці та обов'язкового соціального страхування персоналу, зайнятого на роботах з обслуговування машин і устаткування, їх ремонтів, суми нарахованої амортизації тощо;

- витрати на обслуговування діяльності інвестиційних підрозділів. Це, зокрема, видатки на утримання обслуговуючого персоналу (контролерів, транспортувальників, прибиральників тощо), приміщень (освітлення, опалення, водопостачання, водовідведення, ремонт і ін.), сторожової та пожежної охорони, витрати на охорону праці та збереження довкілля, загальнодержавні та місцеві податки, передбачені ПКУ [1] тощо.

Формуючи бюджет загальногосподарських інвестиційних витрат слід передбачити видатки на утримання управлінського персоналу (апарату заступника керівника підприємства з капітального інвестування, відділу капітальних інвестицій і ін.), а також загальногосподарських служб (складів інвестиційних матеріалів, транспортної дільниці, проектного бюро тощо).

Бюджети непрямих витрат мають використовуватись в якості важливіших із інформаційних джерел для встановлення нормативів загальноінвестиційних та загальногосподарських витрат і контролю використання інвестиційних ресурсів підприємства. Тобто,

нормативні ставки можна визначити діленням річної бюджетної величини непрямих витрат на передбачуваний обсяг інвестиційних витрат кожного із підрозділів. Наявність цих нормативів є важливою передумовою об'єктивного формування облікової вартості створюваних об'єктів необоротних активів.

Отже, бюджети непрямих витрат діяльності підприємства з капітального інвестування мають стати важливішою із складових у системі фінансових інструментів, що використовують в системі контролю використання інвестиційних ресурсів.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.

УДК 657

**Сажинець Степан,
Долошицький Микола,**

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОНЯТТЯ, СКЛАД ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні нормативні регламенти з організації бухгалтерського обліку на підприємствах України не передбачають системного формування облікової-звітної інформації про трансакційні витрати підприємств. Але, оскільки їх обсяги на підприємствах України мають стійку тенденцію до зростання – вони вимагають належного управління, зокрема, адекватної організації обліку та контролю. З цієї метою, насамперед, необхідно чітко сформулювати сутність трансакційних витрат та визначити їхні структурні складові.

В економічній літературі наводять різні визначення цієї категорії. Проте, більшість з них зводяться до того, що трансакційні витрати – це «витрати (крім ціни), які несе особа, котра здійснює угоду купівлі-продажу товару чи послуги» [1, 103].

З метою організації бухгалтерського обліку трансакційних витрат, враховуючи наведене вище визначення, їх доцільно, насамперед, поділяти на самостійні групи за такими ознаками:

- за видами діяльності підприємства (трансакційні витрати операційні, інвестиційні та фінансові);

- за видами господарських процесів – трансакційні витрати процесу постачання (придбання) та трансакційні витрати процесу реалізації (продажу, збуту) продукції, товарів, робіт та послуг.

Для обліку трансакційних витрат доцільно використовувати окремий транзитний рахунок, наприклад, 99 «Трансакційні витрати». У його складі, використовуючи групування, запропоноване Пальчук О.В. та Очеретяна О.О. [2], можна виділити такі субрахунки:

- 991 «Трансакційні витрати на пошук і збір інформації». Тут підлягають обліку витрати на пошук партнерів, отримання інформації про потенційних постачальників, підрядників, покупців, участь у виставках, ярмарках тощо;

- 992 «Трансакційні витрати на ведення переговорів та укладення договорів». На цьому субрахунку підлягають обліку представницькі витрати, витрати щодо послуг нотаріусів, юрисконсультів, державне мито за операціями з укладання договорів, витрати на відрядження та ін;

- 993 «Трансакційні витрати на вимірювання». Тут доцільно обліковувати витрати щодо здійснення вхідного контролю якості отримуваних матеріальних цінностей, витрати на гарантійний ремонт та гарантійне обслуговування тощо;

- 994 «Трансакційні витрати захисту прав власності». Субрахунок передбачається використовувати для нагромадження витрат щодо поточного обслуговування і захисту прав на використання придбаних патентів, ліцензій, «ноу-хау», інших прав інтелектуальної власності, витрат на боротьбу з боржниками і ін.;

- 995 «Трансакційні витрати протидії опортуністичній поведінці». Аналітичними статтями цього субрахунку можуть бути витрати на інформаційну безпеку, протидію рейдерським атакам, попереджувальні заходи конкурентної боротьби, страхування і ін.

За дебетом наведених субрахунків кожного місяця належить нагромаджувати аналітичну інформацію, а за кредитом її списання на дебет різних рахунків (залежно від змісту цих витрат):

- 15 «Капітальні інвестиції» – в частині витрат, які підлягають включенню до первісної вартості необоротних активів;

- обліку виробничих запасів – для належного формування їхньої облікової вартості та транспортно-заготівельних витрат;

- 39 «Витрати майбутніх періодів», щодо витрат з підготовки та освоєння виробництва нової продукції;

- обліку непрямих витрат (загальновиробничих, адміністративних, збутових та інших операційних витрат).

Охарактеризована схема організації обліку трансакційних витрат не забезпечить їх повного формування. Тому необхідні подальші наукові дослідження, удосконалення нормативних регламентів та іншого обліково-аналітичного забезпечення.

Література:

1. Фінансово-економічний словник / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.

2. Пальчук О.В. Проблеми формування інформаційного забезпечення управління трансакційними витратами в системі бухгалтерського обліку / О.В. Пальчук, О.О. Очеретяна // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012, вип. 22, ч. II. – С. 428-433.

УДК 336.22

Сидоренко Роман

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ПОДАТОК» НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Джерелом формування фінансових ресурсів держави, для виконання нею своїх функцій, є податки, що сплачуються фізичними і юридичними особами до бюджетів різних рівнів.

Відповідно до Податкового кодексу України податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до законодавчих норм.

Науковці акцентують увагу ще на кількох обов'язкових характеристиках податків: вони встановлюються тільки державою і сплачуються юридичними та фізичними особами в процесі перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Будь-який податок складається з наступних елементів:

- платники податку;
- об'єкт оподаткування;
- база оподаткування;

- ставка оподаткування;
- порядок обчислення податку;
- податковий період;
- строк та порядок сплати податку;
- строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

В процесі свого розвитку податки з категорії економічної починають переходити в суспільно-соціальну площину, що чітко прослідковується в акцентуванні на одній із функцій податків в процесі економічного розвитку країн.

У податків, у різних інтерпретаціях, виділяють наступні основні функції:

- фінскальна – дотримання плану надходжень податкових внесків до бюджету з метою забезпечення виконання своїх функцій державою. Основним завданням цієї функції податків є забезпечення надходжень до бюджету стабільно і постійно. Це дасть змогу створити власне сам бюджет, оскільки буде можливість отримати чітко встановлену суму надходжень в зазначені терміни, що є однією з головних передумов ефективного планування;

- регулююча – вилучаючи за допомогою податків певну частку доходів окремих категорій суб'єктів господарювання (збільшуючи або зменшуючи ставки певних податків для певних категорій платників) держава може стимулювати діяльність одних груп економічних суб'єктів або стримувати інші;

- розподільча (її ще називають соціальною) – перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту між державою та її суб'єктами;

- стимулююча (її ще інколи називають підфункцією регулюючої функції) – надання пільг і звільнень щодо сплати певних видів податків задля зацікавлення і стимулювання розвитку діяльності суб'єктів господарювання у певному напрямку. Інколи дану функцію розглядають як комплексне поєднання як стимулюючих, так і дестимулюючих факторів. Тобто вона може як сприяти розвитку деяких секторів економіки, так і уповільнювати його, якщо таке буде рішення державних управлінців.

- контролююча – перевірка державою своєчасності і повноти сплати податків до бюджету платниками.

Фіскальна функція є найстарішою функцією податків. В країнах, які розвиваються, або які ще здійснюють трансформацію своєї економіки під сучасні ринкові умови, вона і досі виступає головною функцією податкової системи – акцент робиться на наповненні бюджету.

Розвинуті країни головний акцент в оподаткуванні роблять на регулюючій функції, таким чином вони можуть регулювати соціально-економічні процеси в країні.

Деякі дослідники висловлюють думку, що на сучасному етапі ринкових відносин в розвинутих країнах, регулююча і розподільча функції настільки тісно пов'язані одна з одною, що їх ефективне існування можливе лише у постійній взаємодії. Тому, функцію вже називають об'єднаною і комплексною – розподільчо-регулюючою.

Також, для теперішніх умов діяльності, характерно виділення в функціях податків нової окремої підфункції – відтворювальної, яка призначена для накопичення коштів на відновлення використовуваних ресурсів (плата за воду, плата за використання надр і сировинних баз тощо).

УДК 336.22

**Сидоренко Роман,
Дмитрук Юлія**

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ДОХІД»

Поняття дохід є надзвичайно розповсюдженим і широко застосовуваним у теорії та практиці ведення бізнесу. У різні періоди розвитку економічної думки категорія «доходу» була об'єктом ґрунтовного вивчення та розглядалася як на мікро-, так і на макрорівнях. Потреба у дослідженні сутності цієї категорії зумовлена розвитком сучасної парадигми управління економічними процесами, спрямованим на стратегічні цілі, що забезпечує необхідність перегляду основних характеристик «доходу», його сутності та напрямів формування і, як наслідок, появою якісно нових підходів до його обліку, аналізу, контролю. Цьому також сприяє процес впровадження міжнародних стандартів фінансової

звітності (МСФЗ), що підсилює необхідність термінологічної та концептуальної узгодженості категорій з аналогічними, які застосовуються в міжнародному просторі.

З точки зору економічної теорії, поняття “дохід” не є простим. На складність цієї категорії вказували багато економістів. Одним з перших на цю особливість доходу ще на початку XX ст. звернув увагу видатний американський економіст, прихильник неокласичних теорій ціни, капіталу та економічної рівноваги Ф. Х. Найт, який підкреслював, що дохід підприємця має явно складний характер, і зв’язки між елементами, які його складають, важко розгледіти. Цієї самої думки дотримувався також інший представник неокласичної доктрини, відомий англійський економіст і розробник теорії динамічної рівноваги Дж. Р. Хікс. Він зазначав, що, з точки зору економіста-теоретика, дохід – це дуже небезпечне поняття, яке слід уникати. На його думку, загальну теорію економічної динаміки можна розробити, не використовуючи цього поняття. “Щоб жити відповідно до коштів”, немає потреби мати точне визначення доходу; для цього цілком придатне досить грубе визначення, яке відповідає даній практичній заповіді, – констатує Дж. Р. Хікс.

У розумінні сутності доходу Дж. М. Кейнсом важливу роль відігравала різниця в мікро- та макроекономічному підходах. Залежно від цих підходів він розрізняв поняття “дохід підприємця” та “сукупний дохід”. Перевищення вартості виробленої продукції над факторіальними витратами та витратами користування складає прибуток, який Дж. М. Кейнс пропонував показувати як дохід підприємця. Те, що для підприємця є факторіальними витратами, з точки зору факторів виробництва, є його власним доходом. На думку Дж. М. Кейнса, факторіальні витрати та підприємницький прибуток разом утворюють сукупний дохід, одержуваний при даному рівні зайнятості. Інакше кажучи, для вираження доходу на рівні макроекономіки він застосовував термін “сукупний дохід”, а для позначення результату підприємницької діяльності на рівні мікроекономіки – поняття “підприємницький прибуток” і “дохід підприємця” як синоніми. Вчений визначав дохід підприємця як перевищення цінності готової продукції, проданої протягом певного періоду, над первинними витратами виробництва.

Як засвідчив проведений аналіз, відсутність чіткого

розмежування економістами категорій “дохід” і “прибуток” зберігається і дотепер. Багато вчених і практиків ще й сьогодні ототожнюють ці поняття, не проводячи між ними відмінностей. В економічній літературі можна зустріти багато різноманітних визначень понять “дохід” і “прибуток”, для позначення яких у науковому обороті використовується широкий спектр термінів: “дохід”, “сукупний дохід”, “чистий дохід”, “дохід підприємця”, “дохід на капітал”, “фінансовий результат”, “чистий прибуток”, “балансовий прибуток”, “прибуток” тощо.

Сучасне трактування категорії «дохід», на нашу думку, значно модифікувалося, проте до цього часу не набуло стійкого значення, оскільки в економічній літературі, довідникових видання, нормативних документах відсутня єдність підходів до його тлумачення.

Так, у довідниковій літературі трактування доходу, сформовано з урахуванням різних підходів. Їх можна узагальнити наступним чином, дохід – це: грошові та інші цінності, одержані в результаті певної діяльності; результат виробничо-господарської діяльності, отриманий як різниця між вартістю реалізованої продукції й послуг та витратами; сплачувані власникам дивіденди або проценти, виражені у відсотках від поточної ціни цінних паперів.

Поняття «дохід» неодноразово використовується у нормативно-правових документах. Так, у Господарському Кодексі України «дохід» розглядається у тісному взаємозв’язку з прибутком, визначаючи його основною метою діяльності підприємства, а у Цивільному Кодексі України зазначено порядок визначення доходу при укладанні договорів цивільно-правового характеру, що є важливим для здійснення господарської діяльності. У бухгалтерському обліку методологічні засади формування інформації про доходи та її розкриття у фінансовій звітності підприємства визначає П(С)БО15 «Дохід». Фахівці з обліку тлумачать його офіційне визначення відповідно до наведеного у П(С)БО: «...збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов’язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період». Це не суперечить більш узагальненому тлумаченню, зазначеному у МСФЗ18 «Дохід», а

саме як валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, при відповідному збільшенні власного капіталу в результаті такого надходження, а не в результаті внесків учасників».

УДК 336.1

**Слободянюк Наталія,
Тузова Крістіна**
ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановсько

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

На сьогодні бюджетний дефіцит є характерним для державних фінансів більшості країн. Бюджетний дефіцит спричиняє кризу у сфері державних фінансів, грошової та податкової систем, посилює інфляційні процеси, послаблює мотивацію до праці, що призводить до погіршення соціально-економічного стану в суспільстві. Саме тому доречним та актуальним залишається дослідження бюджетного дефіциту та шляхів його подолання.

Проблематика бюджетного дефіциту висвітлена в наукових роботах таких вчених, як: Опарін В., Чугунов І., Федосов В., Львовчкін С., Вахненко Т., Федосов В., Лютий І., Ковальчук С., Форкун І., Базилевич В., Кодацький В., Вагнер А., Шумпетер Й..

Бюджетний дефіцит, як у вітчизняній так у зарубіжній літературі, розглядується як перевищення видатків над доходами. Окремі науковці більш детально характеризують цю фінансову категорію. На думку С. Ковальчук та І. Форкун, бюджетний дефіцит - це «перевищення видатків над постійними доходами бюджету, якими є податки і обов'язкові платежі, що згідно з бюджетною класифікацією віднесені до доходів бюджету [1]. На переконання В. Кодацького: «Бюджетний дефіцит - фінансове явище, яке є величиною перевищення витрат над його доходами» [2].

Одним з дієвих методів боротьби з бюджетним дефіцитом є застосування спеціальних фіскальних правил, які використовуються у більшості країн світу. У різних країнах фіскальні правила мають свої особливості, тому ці правила об'єднують у певні групи.

Правила збалансованого бюджету, серед яких центральне місце займає "золоте правило" державних фінансів, що передбачає збалансованість поточних бюджетних доходів і видатків (застосовується у Німеччині, Японії, щодо місцевих бюджетів у США), циклічний бюджетний баланс (Нідерланди, Швейцарія), встановлення граничних розмірів частки бюджетного дефіциту у ВВП (країни Європейського Співтовариства).

Правила запозичень, щодо обмежень або заборони використання окремих джерел державних запозичень. Серед цих правил можна виділити: заборону внутрішніх державних запозичень (використовується у країнах з недостатньо розвинутими фінансовими ринками, наприклад в Індонезії), заборону державних запозичень у центрального банку (країни ЄС, США, Японія, Канада, Аргентина, Угорщина) або обмеження їхнього розміру у відсотках до минулорічних доходів чи видатків уряду (Бразилія, Єгипет, Марокко).

Боргові та резервні правила, які полягають у встановленні лімітів щодо акумулювання валового (або чистого) державного боргу у відсотках до ВВП (країни ЄС), а також пов'язані з формуванням спеціальних резервних фондів для запобігання фінансової кризи у несприятливі періоди, коли виникає необхідність підтримувати соціальні виплати на фоні зменшення доходів [3].

Таким чином, бюджетний дефіцит - економічний стан державних фінансів, який характеризується перевищенням видатків над постійними доходами. Він має неоднозначний вплив на національну економіку, тому треба враховувати економічні особливості країни її політичну стабільність та потенціал, економічний стан у світі. Щодо методів боротьби з бюджетним дефіцитом, то кожна країна повинна обирати сама ці методи в залежності від рівня економіки і зовнішньо-економічних зв'язків, ефективності податкової системи, розвиненості фінансових ринків та міжбюджетних відносин, обґрунтованості та відповідності законодавчої бази.

Література:

1. Єфименко Т.І. Економічне зростання – основа підвищення добробуту громадян / Т.І. Єфименко // Фінанси України. - 2011. - № 8. - С. 3-12.

2. Кодацький В. П. Зниження бюджетного дефіциту в умовах ринку: общественно-полит. л-ра/ В. П. Кодацький // Економіка. Фінанси. Право. - 2005. - №6. - С. 16-18.

3. Дем'янишин, В. Г. Бюджет. Бюджетна система [Текст] / В. Г. Дем'янишин // Фінанси : підручник / С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексєєнко, В. Г. Дем'янишин ; за ред. С. І. Юрія., В. М. Федосова. - К. : Знання, 2012. - С. 153-210.

УДК 657

Сорока Любомир

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ОЗНАЧЕННЯ МЕЖ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЕКОНОМІЧНОГО СУБ'ЄКТА

Ефективний розвиток національного господарства значною мірою залежить від рівня забезпеченості його інформаційної безпеки, оскільки лише за такої умови може проводитись незалежна зовнішня і внутрішня політика, яка відповідає національним інтересам. Інформаційна безпека держави є складною багаторівневою системою, яка неодмінно потребує захисту всіх її компонентів на різних рівнях ієрархії управління економікою: держави, регіону, галузі, сектора економіки, окремого підприємства, особи.

Формування сприятливого та передбачуваного правового поля для розвитку підприємництва і реалізації права на підприємницьку діяльність є невід'ємною компонентою розвитку інформаційної безпеки України, пріоритетною функцією органів державного управління в умовах ринкової економіки, реалізація якої необхідна для демократизації суспільства, забезпечення добробуту громадян, формування цивілізованого конкурентного середовища. Належний рівень інформаційної безпеки бізнесу є запорукою соціального та економічного розвитку держави, особливо в умовах прискорення процесів інтеграції України до міжнародних економічних організацій.

Актуальність проблеми забезпечення інформаційної безпеки підприємництва в Україні набуває також особливої гостроти внаслідок існування таких причин: недостатньо керованих з боку держави процесів формування сектора малого бізнесу та ділової

активності населення загалом у період ринкової трансформації економіки і суспільного життя; недосконалого конкурентного середовища, бюрократичних та обтяжливих процедур державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності; проявів концентрації (монополізації) товарних ринків та механізму доступу до обмежених господарських ресурсів і прав діяльності; існування штучних бар'єрів у започаткуванні (здійсненні) роботи підприємств, корупції у відносинах «бізнес-влада»; надмірного рівня криміналізації і тінізації економіки; недостатнього рівня соціальної відповідальності бізнесу, не сформованості у суспільстві такого важливого менталітету як повага до інтелектуальної власності тощо.

Зазвичай в науковому полі проводяться дослідження питань економічної безпеки. Проте, практичне бізнес-середовище загострює увагу на вивченні питань саме не економічної, а інформаційної безпеки. Недобросовісне використання чужих технологій виробництва, управління чи обліку, прикриття чужими торговими марками, знаками, які мають визнання у суспільстві – неповний перелік витоків інформації.

Поняття «безпека», яке з'явилося наприкінці XII століття і трактувалось як стан відсутності або нейтралізації загроз, небезпеки, а також створення умов та соціальних інститутів, що його забезпечують. Історичним документом, який засвідчує вживання цього терміну, є словник Робера, який датується 1190 роком. У цьому документі безпека розумілась як «спокійний стан духу людини, захищеність від будь-якої небезпеки». У слов'янському суспільстві категорія «безпека» з'явилася в середині XV ст. як реакція на загарбницькі посягання Золотої Орди. У XVII ст. це поняття вже відносять до державних і загальноновизнаних.

На сучасному етапі розвитку економічних відносин термін «інформаційна безпека» розуміється як складне поняття, що містить різні його тлумачення. Одне з них вважаємо більш дотичним до висвітлення нашої тематики, зокрема, як властивість будь-якої системи, що виражається у здатності предмета, явища чи процесу зберігати свої основні характеристики, сутнісні параметри під час патологічних, руйнівних впливів. У працях багатьох вчених, насамперед, категорія безпека ототожнюється із поняттям захищеності.

Означення меж інформаційної безпеки економічного суб'єкта – одне з найскладніших питань, яке намагається розв'язати і наука і практика. Проблема в тому, що вони це роблять відокремлено, і як результат – відсутність можливостей. Для означення меж потребується глибинне дослідження категорійного апарату, його взаємозв'язок з іншими близько дотичними. На наш погляд, інформаційна безпека як комплексне поняття, включає системи інформаційно-аналітичного моніторингу, системи відстеження, попередження та профілактики поточних та прогнозованих заходів з аналізом можливості нейтралізації негативних наслідків.

УДК 657

**Сушко Таиса,
Таланова Ирина**

Могилевский государственный университет продовольствия

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ МСФО И НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ

В современных условиях хозяйствования важной является достоверная информация, необходимая для оценки финансового положения организации и результатов ее деятельности. Отчетность, составленная в соответствии с требованиями национальных законодательных актов, по мнению многих пользователей отчетности, недостаточно полно обеспечивает их достоверной информацией. А выход предприятий Республики Беларусь на мировой рынок и привлечение иностранного капитала вызвал необходимость составления бухгалтерской отчетности в соответствии с требованиями Международных стандартов финансовой отчетности (МСФО).

Методика учета основных средств оказывает влияние на финансовые результаты организации.

Так, согласно МСФО (IAS) 16 срок полезной службы объекта основных средств – это период, в течение которого ожидается использование амортизируемого актива, либо количество изделий,

которое компания предполагает произвести с использованием актива. Таким образом, по МСФО (IAS) 16 срок полезной службы основных средств определяется компанией самостоятельно оценочным путем на основе опыта работы с аналогичными активами и иными объективными факторами.

В Республике Беларусь срок полезного использования основных средств устанавливается по усмотрению комиссии по амортизационной политике, созданной в организации, в пределах между нижней и верхней границами диапазонов по группам амортизируемых объектов основных средств исходя из нормативных сроков службы, установленных Инструкцией № 37/18/6.

Следует отметить, что срок полезного использования должен периодически пересматриваться: в сторону увеличения, если производятся затраты, улучшающие состояние основного средства сверх первоначально установленных нормативов или становится более эффективной политика компании в области ремонта и обслуживания; в сторону сокращения, в случае неблагоприятных изменений технологии или ситуации на рынке.

МСФО (IAS) 16 не устанавливает закрытый перечень методов амортизации основных средств. Главное требование состоит в том, чтобы применяемый метод амортизации отражал схему, по которой компания потребляет экономические выгоды, получаемые от актива.

Таким образом, способы и методы начисления амортизации в белорусском бухгалтерском учете в основном не противоречат МСФО. Однако в организациях наиболее распространен линейный способ. Его популярность обусловлена простотой применения.

В Республике Беларусь при расчете амортизируемой стоимости основных средств не определяют ликвидационную стоимость. Это приводит к завышению суммы начисленной амортизации, а, следовательно, и к необоснованному завышению себестоимости продукции (работ, услуг) и, как следствие, занижению конечного финансового результата деятельности организации на сумму возвратных материалов при выбытии объектов основных средств.

Исходя из этого, целесообразно было бы на практике шире применять ликвидационную стоимость, что будет соответствовать

МСФО 16 «Основные средства». Использование методики определения амортизационной стоимости объектов основных средств с учетом их ликвидационной стоимости приблизит отечественный учет к Международным стандартам статистической и финансовой отчетности, а также позволит получать более достоверную величину амортизационных отчислений основных средств, что будет способствовать снижению себестоимости продукции (работ, услуг).

Трудности, стоящие на пути внедрения МСФО в Беларуси, во многом совпадают с проблемами, с которыми сталкиваются государства, переходящие к использованию международных стандартов вместо национальных или пытающиеся изменить национальные стандарты учета таким образом, чтобы различия с МСФО были минимальными и объяснялись объективными причинами. Основные выгоды от использования МСФО – это возможность привлечения заемного или собственного капитала для организаций Республики Беларусь от зарубежных инвесторов.

УДК 657

Талах Тетяна

Луцький національний технічний університет

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ГАЛУЗІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У міжнародній практиці господарювання для аналізу та прогнозування діяльності підприємства в системі економічної безпеки дуже часто використовують моделі оцінювання схильності підприємства до банкрутства.

Для цього здебільшого застосовують чотири основні підходи до оцінювання та прогнозування ймовірності банкрутства підприємства: експертні методи; економіко-математичні методи; методи штучного інтелекту; методи оцінювання фінансового стану.

Фінансову складову економічної безпеки підприємства пропонується досліджувати на основі оцінки та аналізу його фінансової стійкості, тобто визначення ступеня достатності власних

чи позичених оборотних засобів для виконання виробничо-збутової діяльності.

Аналіз ринкової складової економічної безпеки в цій методиці пропонується визначати на основі оцінки ступеня відповідності внутрішніх можливостей розвитку підприємства зовнішнім факторам, що складаються у ринковому середовищі. Аналогічно з методиками SWOT-аналізу фактори зовнішнього середовища поділяють на можливості та загрози, а внутрішнього – на сильні та слабкі сторони діяльності підприємства

Вплив кожного з факторів на ринкову безпеку підприємства має бути оцінений експертами за допомогою коефіцієнтів впевненості за шкалою від -1 до +1. Значення коефіцієнтів висловлюють ступінь впевненості експертів у тому, що вплив окремого фактора збільшує або зменшує ринкову безпеку підприємства. У якості експертів можуть виступати керівники та провідні фахівці підприємства зокрема, ті, які займаються маркетинговими дослідженнями.

Рівень інтерфейсної складової тобто надійності контрагентів підприємства за методикою Ілляшенко С. Н. також оцінюють експертним методом. Оцінка надійності економічних контрагентів підприємства, таких як постачальники, торгові та збутові посередники, інвестори, споживачі, проводиться за допомогою комплексу критеріїв, таких як імідж, досвід роботи, фінансовий стан, обов'язковість виконання контрактів, тенденції розвитку, економічний потенціал тощо. Оцінки можна проставляти за допомогою цифрових відміток (наприклад «1»).

Усі виставлені оцінки після проведення комплексного аналізу всіх контрагентів потрібно перерахувати у відносні кількісні величини. Комплексну оцінку надійності всіх контрагентів підприємства можна розраховувати як середньоарифметичну або середньозважену величину.

Рівень інтелектуальної безпеки підприємства можна розрахувати за допомогою таких коефіцієнтів : плінність робітників високої кваліфікації, питома вага інженерно-технічних та наукових робітників, показник винахідницької (раціоналізаторської) активності, показник освітнього рівня

Після розрахунку значення всіх показників зводяться до інтегрального показника. При розрахунку рівня інтелектуальної

безпеки підприємства враховується середнє значення показників за декілька років (або для кількох розглянутих підприємств). Висновок про рівень економічної інтелектуальної безпеки можна зробити лише в динамічному аспекті, так як така складова не формується за один рік на підприємстві. Частіше всього порівняння показників здійснюють з середнім значенням, якщо вище середнього, то рівень високий, якщо нижче – низький рівень економічної інтелектуальної безпеки підприємства.

За такою ж формулою, яка дозволяє врахувати розмежування показників стимуляторів та дестимуляторів, розраховується:

- рівень кадрової складової (коефіцієнт плинності кадрів, середній вік працюючих на підприємстві, коефіцієнт загального кваліфікаційного рівня, суміщення посад та виконуваних обов'язків);

- рівень технологічної безпеки (рівень прогресивності технологій, рівень прогресивності продукції, рівень технологічного потенціалу);

- визначення правової безпеки (співвідношення втрат підприємства внаслідок порушення правових норм та загального розміру втрат, яким юридична служба змогла запобігти);

- рівень екологічної безпеки (рівень викидів в атмосферу, ґрунти);

- інформаційної безпеки (коефіцієнт повноти інформації, коефіцієнт точності інформації, коефіцієнт протирічності інформації);

- силової безпеки (аналіз імовірності загроз підприємству, тобто фізичного та морального впливу на окремих осіб, особливо керівництво та провідних спеціалістів, несанкціонований доступ на територію підприємства).

Загальний рівень економічної безпеки, на думку Ілляшенко С.Н., розраховується як інтегральний показник, який повинен враховувати вагові коефіцієнти, що розраховуються за допомогою евристичних методів.

Досліджений методичний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємства, безумовно, є досить деталізованим та комплексним.

Таким чином, складові економічної безпеки підприємства оцінюються за окремою методикою, кожна з яких передбачає

детальний розгляд показників, що характеризують окрему складову економічної безпеки підприємства; врахування показників стимуляторів та дестимуляторів; оцінка складових економічної безпеки підприємства в сукупності.

УДК 657

**Талах Тетяна,
Львова Ольга**

Луцький національний технічний університет

РІВЕНЬ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Заробітна плата є одним з головних економічних чинників, який поєднує інтереси працівників, підприємців та держави і безпосередньо впливає на рівень життя населення. Одна з найгостріших проблем, яка до цього часу не розв'язана в Україні є розмір мінімальної заробітної плати.

Істотний внесок у вирішення проблем пов'язаних з організацією праці та заробітною платою внесли такі видатні вчені-науковці, як А.В. Базилюк, М.Т. Білуха, Д.П. Богиня, Н.Б. Болотіна, В.М. Божко, А.В. Калина, А.М. Колот, А.М. Кузьмінський, А.М. Лушніков, М.В. Лушнікова, А.Д. Нуртдінова, Ю.П. Орловський, М.Я. Остап'юк, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, О.М. Уманський та інші.

Згідно Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена переважно в грошовому вимірі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу. Згідно із ст. 3 Закон України «Про оплату праці» та ст. 95 Кодексу законів про працю України, «мінімальна заробітна плата» – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може проводитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт).

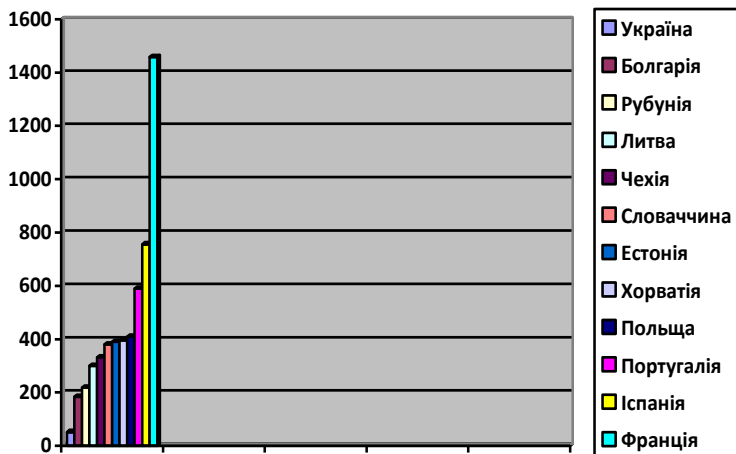
Як ми бачим рівень мінімальної заробітної плати в порівнянні з 2015 роком зріс. Однак наразі інфляція така велика, що підвищення мінімальної заробітної плати на 50, 100 чи більше гривень ніякого позитивного ефекту не дасть.

Мінімальна зарплата в Україні 2015-2016 р.

місяць	2015 рік Сума у грн.	2016 рік Сума у грн.	місяць	2015 рік Сума у грн.	2016 рік Сума у грн.
1. Січень	1218	1378	7. Липень	1218	1450
2. Лютий	1218	1378	8. Серпень	1218	1450
3. Березень	1218	1378	9. Вересень	1378	1450
4. Квітень	1218	1378	10. Жовтень	1378	1450
5. Травень	1218	1450	11. Листопад	1378	1450
6. Червень	1218	1450	12. Грудень	1378	1600

Найнища мінімальна заробітна плата в країнах Європи є в Болгарії і становить вона приблизно 184 євро. А в Україні мінімальна зарплата становить 1450 гривень, тобто 52 євро (за сьогоднішнім курсом). Відповідно мінімальна заробітна плата майже в 4 менша від найнижчої в ЄС.

Порівняння мінімальної заробітної плати в країнах Європейського союзу і України (євро)

Отже, рівень мінімальної заробітної плати в Україні є доволі низьким. Питання мінімальної заробітної плати є актуальним в даний час і потребує контролю і вирішення з боку держави.

УДК 657

**Талах Тетяна,
Оксенчук Павло**

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПРИ ПРИЙНЯТТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ

У кожному конкретному випадку оцінка інвестиційного рішення пов'язана з необхідністю врахування умов внутрішнього та зовнішнього середовища, що впливають на його прийняття. При цьому одні особливості є типовими для прийняття рішень в управлінні, інші – зумовлені специфікою самих рішень (у конкретних ситуаціях рішень). Для обґрунтування вимог до методики фінансового аналізу необхідно виходити із сучасного стану, умов діяльності підприємств галузі та особливостей прийняття управлінських рішень. Отже, аналітичне забезпечення повинно бути адекватним системі, в якій воно застосовується.

Оцінка фінансового стану є тільки частиною внутрішньої оцінки інвестиційної привабливості підприємства, оскільки оцінка інвестиційної привабливості повинна ґрунтуватися на оцінці внутрішніх і зовнішніх показників привабливості підприємства.

Існуючі методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства характеризують тільки систему внутрішніх показників підприємства, не розглядаючи інвестиційну привабливість підприємства в порівнянні з іншими підприємствами галузі, регіону. Оцінка тільки внутрішніх показників діяльності обмежує можливість правильного ухвалення рішення щодо інвестиційної привабливості підприємства. Окрім цього відсутня система показників, що характеризують оцінку проекту з точки зору соціальної корисності.

Враховуючи вищевикладене, можна запропонувати проводити оцінку та фінансовий аналіз інвестиційної привабливості підприємств і організацій, яка включає всі основні сфери діяльності усередині підприємства (операційна, інвестиційна, фінансова) та оцінку зовнішніх показників, які дозволяють порівнювати

досліджуване підприємство з іншими підприємствами галузі, регіону.

Ця методика включає два етапи оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Перший етап характеризується оцінкою внутрішніх показників підприємства, виходячи з основних видів його діяльності.

Потенційному інвестору важливо володіти об'єктивною інформацією про реальне положення справ в даній сфері діяльності та про подальші перспективи розвитку. З цією метою, необхідно розглянути показники оцінки операційної діяльності підприємства, які характеризують майновий стан підприємства, ефективність виробничої діяльності.

Вибір і характеристика даних показників ґрунтується на методиці, запропонованій в роботі Крилова Е.І. та інших авторів [1].

Перший етап оцінки інвестиційної привабливості підприємства також включає показники, що характеризують інвестиційну та інноваційну діяльність всередині підприємства (коефіцієнт оновлення основних засобів, частка довгострокових фінансових інвестицій в активі підприємства, коефіцієнт реінвестування, коефіцієнт рентабельності капітальних вкладень, направлених на створення, виробництво та використання нововведення).

Показники оцінки фінансової діяльності підприємства характеризують його фінансовий стан. Оцінка фінансового стану виконує важливу роль в комплексній системі оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Вона дозволяє інвесторам, кредиторам і партнерам визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, а також напрямки його подальшого розвитку.

Наступним етапом є зведення одержаних даних в таблицю з метою подальшого аналізу показників. Таким чином, здійснюється оцінка інвестиційної привабливості підприємства виходячи з його виробничого, фінансового стану.

Другий етап комплексної системи оцінки інвестиційної привабливості підприємства включає зовнішні показники діяльності підприємства, такі як: показники інвестиційно-інноваційної активності підприємства; показники соціальної корисності.

Метою запропонованої методики є комплексний фінансовий аналіз інвестиційної привабливості підприємства, з метою залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для прискорення реалізації сучасних, ефективних проектів, що відповідають потребам розвитку суспільства.

Наступним етапом комплексної системи фінансового аналізу ефективності інвестиційних проектів є відбір і оцінка інвестиційно привабливих проектів з урахуванням інтегрального коефіцієнта інвестиційної привабливості проекту. Інтегральний коефіцієнт інвестиційної привабливості проекту визначається за формулою:

$$K_{intIII} = \sqrt[4]{K_{п.п.} \times K_{м.з.} \times K_{б.в.} \times K_{е.б.}},$$

де $K_{п.п.}$ - коефіцієнт прибутковості впроваджуваного інвестиційного і інноваційного проекту;

$K_{м.з.}$ - коефіцієнт матеріальної зацікавленості працівників підприємства;

$K_{б.в.}$ - коефіцієнт бюджетного впливу;

$K_{е.б.}$ - коефіцієнт екологічної безпеки.

Якщо $K_{intIII} \leq 0$ - проект не є привабливим для усіх його учасників;

Якщо $0 < K_{intIII} \leq 1$ - проект менш привабливий і вимагає коректування окремих елементів;

Якщо $1 < K_{intIII} \leq 1,5$ - проект привабливіший для усіх його учасників.

Інтегральний коефіцієнт інвестиційної привабливості проекту показує: чим більший цей коефіцієнт, тим більш привабливим є інвестиційний проект для кожного з його учасників (підприємства, працівників, держави (регіону)).

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства і проекту, дозволяє перейти до оцінки ефективності проекту в цілому. Ефективність проекту в цілому оцінюється з метою визначення потенційної привабливості проекту для можливих учасників і пошуків джерел його фінансування. Вона здійснюється на основі суспільної (соціально-економічної) та комерційної ефективності проекту. Специфіка підходу полягає у більшому акценті не на

абсолютних показниках, а на показниках динаміки, на виявленні тенденцій. Запропонована методика враховує системний підхід, при якому досягнення проміжних цілей інвестування розглядається як передумова досягнення кінцевих. Перевагою запропонованого показника є зручність інтерпретації, особливо для випадку збитковості.

Література:

1. Крылов Э.И. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия: учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. / Крылов Э.И., Власова В.М., Журавкова И.В. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608 с.: ил.

УДК 657

Ткачук Ірина

Луцький національний технічний університет

РОЛЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Сучасна податкова система за останні десятиліття зазнала ряд істотних змін, що викликані необхідністю створення податкової системи, яка найбільш повно відповідатиме ринковим відносинам і представлятиме собою можливість кожного самостійно формувати дохідну частину свого бюджету виходячи з власних податкових, регулюючих податків і неподаткових надходжень.

Важливим механізмом забезпечення повного та своєчасного надходження податкових платежів до бюджетів різних рівнів є податковий контроль. І як зауважують Мельник М.І., Лешух І.В., важливою передумовою забезпечення належної організації процесу податкового контролю є створення середовища для партнерських відносин між контролюючими податковими органами та суб'єктами господарювання [2, с.59].

Відповідно до ст. 61 п. 1. Податкового кодексу України (далі – ПКУ), податковий контроль – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій,

патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [3].

Податковий контроль як важливий елемент системи державного управління є необхідною умовою досягнення ефективності податкових відносин. А результати податкового контролю є відправною точкою розподільчих відносин по формуванню та стійкості бюджету, що досягається за рахунок стабільного приросту грошових коштів держави.

В даному випадку не можна не погодитись з думкою Реві Д.В., який розглядає податковий контроль одним із видів фінансового контролю, що здійснюється у сфері державного управління оподаткуванням і становить собою діяльність уповноважених державою суб'єктів із встановлення стану виконання вимог чинного податкового законодавства особами, на яких покладено обов'язок щодо обчислення, сплати, утримання та перерахування податків, зборів (обов'язкових платежів), виявлення відхилень у їх діяльності від встановлених вимог, їх припинення й усунення, а також із відновлення порушених прав держави та територіальних громад на своєчасне і повне одержання відповідних сум податкових платежів і недопущенню таких порушень у майбутньому [1].

В умовах ринкових трансформацій контроль розглядається в якості однієї з форм управлінської діяльності, тобто як самостійна функція управління, що має цільову спрямованість та певний зміст. Не є виключенням в даному випадку і податковий контроль. Зокрема, ефективність податкового контролю, як функції управління, може бути забезпечена в умовах взаємної відповідальності платника податків і держави, та з узгодженням їх інтересів, з безумовним дотриманням базових принципів оподаткування.

Підсумовуючи вище зазначене варто зауважити, про необхідність формування цілісної і гнучкою системи податкового контролю, як важливої складової успішного функціонування вітчизняної податкової системи. Адже, головне призначення податкового контролю, як однієї з важливих функцій державного управління, вивчати та виявляти фактичний стан справ, з метою визначення обґрунтованості прийнятих управлінських рішень в інтересах держави, суб'єктів господарювання та суспільства.

Література:

1. Рева Д. В. Правове регулювання податкового контролю в Україні: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Д.В. Рева. – Харків : НЮАУ, 2005.–20 с.
2. Мельник М.І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія / М.І. Мельник, І.В. Лещух. – Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. – 330 с.
3. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступ: <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК: 657

**Ткачук Ірина,
Андрощук Інна**

Луцький національний технічний університет

ЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ»

Теорія людського капіталу нагромадила достатній науковий інструментарій для чіткого визначення сутності, змісту, видів, способів оцінки і регулювання даної активної частини капіталу будь-якого підприємства. Актуальність питання людського капіталу зумовлена широким обговоренням в наукових та практичних дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених.

Людський капітал як економічна категорія висвітлюється через призму людських інтересів і діє через економічні процеси. В економічній науці дефініція «людський капітал» знаходить своє відображення через склад продуктивних сил і капіталу, освіту і розподіл доходів, економічне зростання і національне багатство.

Дефініцію «капітал» зазвичай відносять до предметів праці, які підлягають використанню у виробничому процесі. Зокрема, процес формування капіталу є складовою інвестування. Інвестування продукує для людини – збільшення своїх можливостей шляхом вкладання коштів в знання, а для підприємства – збільшення доходу за рахунок спрямування коштів на створення людського капіталу. Головною складовою таких інвестицій є те, що витрачені кошти будуть виправданими коли

зможуть окупитися за рахунок збільшення продуктивності праці і доходу.

Людський капітал – явище багатогранне і не постійне. Оскільки дослідники акцентують увагу на різних аспектах людського капіталу, що і обумовлює відмінність підходів у визначенні його сутності і змісту.

Варто зауважити, що людський капітал є мірою втілення в людині здібностей приносити дохід, оскільки між стабільністю, фінансовою стійкістю підприємства і знаннями, досвідом і здібностями персоналу існує нерозривний зв'язок. Людський капітал відіграє першочергову і фундаментальну роль в системі факторів виробництва, а отже його формування і використання займають важливе місце в обліковій системі.

УДК: 657

**Ткачук Ірина,
Бодячук Катерина**
Луцький національний технічний університет

ОСНОВНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ СОЦІАЛЬНИХ ВИТРАТ

В умовах ринкових трансформацій на перетині соціальних та економічних інтересів формуються витрати на соціальний захист працівників. Відповідно, поступово зростає зацікавленість суб'єктів господарювання до даної категорії витрат, що в свою чергу провокує дослідження теоретичних та практичних питань організації контролю соціальних витрат підприємства, з метою оцінки напрямів вкладання капіталу задля досягнення максимального соціального ефекту.

Контроль соціальних витрат фіксує та відслідковує дотримання законодавчо-нормативних актів щодо ефективності витрат, а також забезпечує взаємозв'язок між об'єктом та суб'єктом контролю соціальних витрат щодо оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень.

Як відомо, контроль, зокрема і контроль соціальних витрат, тісно переплітається з плануванням, є основою для аналізу та пов'язаний з прийняттям рішень і здійсненням коригувальних

заходів. Тобто контроль присутній на будь-якому етапі управління підприємством, і питання ефективної організації контролю поширюється на всі сторони багатогранної соціальної діяльності підприємства.

Важливою складовою ефективного управління соціальними витратами є контроль, який повинен забезпечити попередження, виявлення та усунення відхилень, оптимізацію процесів соціальної діяльності та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Відповідно, значення та роль контролю соціальних витрат полягає у задоволенні потреб користувачів в інформації та забезпеченні ефективного здійснення соціальної діяльності підприємства. При цьому, інформація при контролі соціальних витрат повинна бути оперативною, своєчасною, зрозумілою персоналу управління.

УДК: 657

**Ткачук Ірина,
Ліщук Тетяна**

Луцький національний технічний університет

СУТНІСТЬ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА

В Україні одним із основних видів господарської діяльності більшості сільськогосподарських підприємств є виробництво продукції тваринництва. При цьому, особливістю даної галузі є використання біологічних активів, які здатні до біологічної трансформації та відтворення.

Згідно з Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку біологічних активів [3], біологічний актив визнається активом, якщо:

- підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на біологічний актив;
- підприємство здійснює управління біологічним активом та контроль за його використанням;
- є впевненість, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням у сільськогосподарській діяльності;

– вартість біологічного активу може бути достовірно визначена.

Економічні вигоди від використання біологічного активу визначаються виходячи із стану його фізичних якостей.

Відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи» під біологічними активами тваринництва варто розуміти тварин, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди [4].

З точки зору Клименко О.П. біологічні активи тваринництва – це біологічні ресурси, достовірно оцінені та контрольовані підприємством, які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди [2, с.54].

Сук Л.К. та Сук П.Л. визначають біологічні активи тваринництва, як «явище життя», тобто живі тварини, які здатні до біологічної трансформації. Вони можуть забезпечувати процес виробництва нових неживих продуктів, наприклад, корови дають молоко; процес відтворення живих тварин, наприклад, корови народжують телят. З ходом часу біологічні активи можуть поліпшувати свої якості (відбувається ріст телят тощо), або їх погіршувати (телята зменшують свою вагу тощо) [5, с.129].

Виходячи з визначення представленого Жуком В.М., біологічні активи тваринництва – це живі організми (тварини), які вирощуються підприємством з метою отримання сільськогосподарської продукції або утримуються ним з метою отримання інших вигод [1, с.385].

Варто відзначити, що біологічні активи тваринництва в порівнянні з іншими активами підприємства є частиною живої природи, а тому вимагають особливих підходів до формування їх сутності. Специфіка використання даних активів залежить від сучасних умов, у яких провадять свою діяльність підприємства аграрного сектору.

Література:

1. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки [монографія] / В.М. Жук. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 648 с.

2. Клименко О.П. Біологічні активи: поняття та класифікація / О.П. Клименко // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 квітня 2010 р. – Тернопіль: Крок, 2010. – С.53-55.

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 131. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/metodichni-rekomendacii-z-buhgalterskogo-obliku-biologichnih-aktiviv.html>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790П(С)БО 30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Сук Л.К. Облік біологічних активів / Л.К. Сук, П.Л. Сук // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 9-10. – С. 128-134.

УДК 657

Тлучкевич Наталія
Луцький національний технічний університет

ГАЛУЗЕВІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ

Облік у галузях економіки України має певні особливості, які в першу чергу пов'язані із технологією виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг. Галузева специфіка визначає структуру і зміст статей витрат. В межах однієї галузі займаються виробництвом різноманітних видів продукції (робіт, послуг), облік яких має свої особливості. Тому, галузеві особливості визначають класифікацію витрат, методи обліку і калькулювання собівартості продукції, період розрахунку калькуляцій, елементи аналізу, планування, і тим самим, впливають на організацію поточного та стратегічного обліку. У той же час, вони впливають і на структуру виробничих витрат, методи оперативного економічного аналізу та контролю, що потребує проведення особливих заходів щодо покращання якісних показників роботи економічних суб'єктів, дотримання суворого контролю на всіх ділянках виробництва та рівнях управління.

Загальним для галузей економіки є поділ витрат за видами діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна) та елементами витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати).

Відмінним є склад виробничих витрат, порядок формування собівартості продукції (робіт, послуг), методи обліку витрат і калькулювання собівартості, об'єкти обліку і калькулювання, калькуляційні одиниці, особливості розподілу загальноновиробничих витрат.

Загальноприйнятими методами обліку витрат є: позамовний, попроцесний та нормативний метод. Виділяють методи калькулювання, які залежать від технології виготовлення продукції: спосіб нагромадження або сумування витрат; спосіб розподілу витрат; спосіб виключення витрат застосовується; спосіб прямого розрахунку; коефіцієнтний.

Галузева методика обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) визначена методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг).

Отже, у всіх галузях економіки застосовуються єдині методи і принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Однак, методика обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) залежить від технологічних особливостей кожної галузі. Тому, належне відображення та формування витрат і собівартості в обліку впливає на правомірність відображення господарських операцій, формування цінової політики та фінансові результати в цілому.

Література:

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

УДК 657

**Тлущкевич Наталія,
Балюк Наталія**

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Фермерське господарство - це діяльність в сфері сільського господарства, і в порівнянні з іншими галузями, найбільше пов'язана з ризиком, який залежить не тільки від матеріально-технічного забезпечення, досвідченості фермера, впливу ринку, а ще й природних умов.

При веденні бухгалтерського обліку на фермерському господарстві є три основні особливості.

По-перше, як правило, бухгалтерський облік у фермерських господарствах веде його голова чи один з членів господарства, але зазначені особи не досить добре розуміються на обліку. Тому облік має бути максимально спрощеним.

По-друге, для фермерського господарства властиве здійснення окремих специфічних господарських операцій, які на інших підприємствах проводяться не часто: членам господарства виплачується як заробітна плата, так і певна частка з отриманого господарством доходу.

По-третє, фермерське господарство займається сільськогосподарською діяльністю, тому при веденні бухгалтерського обліку господарство повинно враховувати всю облікову сільськогосподарську специфіку.

Фермерські господарства самостійно вибирають форми ведення бухгалтерського обліку. Важливою умовою обліку в фермерських господарств є галузеві особливості. У сільському господарстві головним і незмінним засобом виробництва є земля, яка має істотну особливість збереження і використання у сільськогосподарському процесі.

До основних галузей фермерського господарства відносять рослинництво і тваринництво, технологічні особливості яких впливають на облік витрат. Облік витрат виробництва в рослинництві побудовано так, щоб мати можливість щомісяця узагальнювати витрати на окремі види робіт за культурними або однорідними групами.

Фермерське господарство, повинне з моменту його реєстрації вести бухгалтерський облік результатів діяльності, складати і подавати фінансову, статистичну та інші види звітності, керуючись при цьому Методичними рекомендаціями з організації і ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах» [6].

Сьогодні фермерське господарство має низку переваг серед інших суб'єктів господарювання. Це можливість використання спеціального податкового режиму, сімейний характер бізнесу, можливість безоплатної приватизації членами господарства земель отриманих у користування, можливість поза конкурентного без проведення земельних торгів отримання земельних ділянок у власність чи оренду із земель державної та комунальної власності, істотно нижчі законодавчі ризики пов'язані з площею земель господарства.

Основними обліковими документами, що акумулюють інформацію про витрати та доходи фермерського господарства за простою формою є Книга обліку доходів та витрат, а за спрощеною - Журнал реєстрації господарських операцій і Відомість обліку витрат. Записи до цих реєстрів здійснюються на підставі первинних документів без відображення зв'язку засобів та джерел їх утворення.

Доходом є всі грошові надходження протягом звітного періоду (виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), інші операційні доходи, тощо).

Фінансовий результат на фермерських господарствах розраховують як різницю між доходом (виручкою) від реалізації продукції, робіт і послуг на сторону та іншими доходами та витратами.

Основна увага в обліку фермерських господарств приділяється витратам. Витрати на фермерських господарствах виникають в процесі формування та використання ресурсів для досягнення певної мети. Виробничі витрати є головними складовими господарства в цілому. Витрати, які несе господарство у процесі виробництва своєї продукції, і є витратами виробництва.

До основних завдань обліку виробничих витрат на фермерських господарства відносяться:

- 1) спостереження і контроль за фактичним рівнем витрат відповідно до їх нормативів і планових розмірів з метою виявлення відхилень та запобігання їх у майбутньому;

2) достовірний облік виходу продукції за її видами з урахуванням якості;

3) обчислення собівартості виготовленої продукції для процесу її ціноутворення і розрахунку фінансових результатів;

4) систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності для здійснення маржинального аналізу та прийняття рішень, які мають довгостроковий характер.

Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку П(С)БО 16 «Витрати» витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [6].

Класифікація витрат передбачає групування витрат у відповідні групи, які складаються з однорідних за своїм змістом або близьких між собою витрат. Детальний склад класифікації витрат за видами діяльності передбачено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [5].

Залежно від ролі, яку вони відіграють у процесі відтворення, їх поділяють на три групи:

- Витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства. Це витрати на виробництво або реалізацію продукції, так звані поточні витрати, які відшкодовують за рахунок виручки від реалізації продукції (послуг).

- Витрати, пов'язані з інвестиційною діяльністю, тобто на розширення та оновлення виробництва. Одноразові витрати на просте та розширене відтворення основних фондів, приріст обігових коштів і формування допоміжної робочої сили для нового виробництва. Джерелами фінансування цих витрат є амортизаційні відрахування, прибуток, емісія цінних паперів, кредити тощо.

- Витрати на соціальний розвиток колективу (соціально-культурні, оздоровчі, житлово-побутові та інші потреби). Ці витрати не пов'язані з процесом виробництва, а тому джерелом їхнього фінансування є прибуток [1].

Структура витрат залежить від виробничої спеціалізації, особливості сільськогосподарського виробництва та рівня устаткування і організації виробництва.

На практиці в фермерських господарствах витрати класифікують: за видами витрат (матеріали, праця, накладні витрати); за розподілом (прямі й непрямі); за призначенням (на виробництво, управління, збут); за реакцією на зміни в обсягах виробництва (постійні й змінні); за способом відшкодування (готівкові та безготівкові)[2].

Собівартість продукції рослинництва та тваринництва формується з різних за економічним змістом статей витрат, які характеризують її структуру. Так, витрати в рослинництві та тваринництві обліковують за статтями, які включають витрати на: оплату праці; відрахування на соціальні заходи; насіння і посадковий матеріал; добрива; засоби захисту рослин; роботи та послуги; утримання основних засобів; інші витрати; витрати на організацію виробництва й управління; корми; паливо і мастильні матеріали; сировину та матеріали (без зворотних відходів).

Склад витрат, які включаються у собівартість, є незмінними, але якщо повинні бути детальніше відображенні у собівартості дійсні витрати на виробництво продукції рослинництва та тваринництва, то їх перелік може змінюватися.

Облік витрат і виходу продукції на фермерських господарствах здійснюють у розрізі окремих об'єктів: виробництв, видів або груп культур чи тварин, продукції переробної промисловості тощо. Аналітичний облік витрат і виходу продукції рослинництва та тваринництва ведуть у виробничих звітах. Їх складає кожен структурний підрозділ щомісяця на підставі даних первинних і накопичувальних документів. Дані у Виробничих звітах групують у такому розрізі, який потім дає змогу зробити записи за аналітичними рахунками відповідних синтетичних рахунків. При цьому витрати систематизують за рахунками й статтями витрат.

Разом з тим, досягнення високих результатів роботи фермерських господарств неможливе без якісного управління виробничими витратами, і відповідно, собівартістю. При цьому, основними елементами управління собівартістю продукції є нормування витрат, облік і калькулювання, аналіз і контроль за собівартістю, прогнозування й планування.

Отже, важливою умовою успішної діяльності фермерських господарств є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентноздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання господарств. Надійність фінансового стану господарств, результативність і привабливість їх діяльності для інвесторів залежать від ефективності використання виробничих ресурсів, від правильності формування собівартості продукції. Саме ці показники є вирішальними при формуванні прибутку і, найголовніше, залежними від раціональної та розумної системи обліку і управління витратами. Разом з тим, бути привабливим, конкурентоздатним, фермерство може за умови аналізу та планування результатів господарської діяльності, що можливо за умови чіткого обліку доходів та витрат діяльності.

Література:

1. Беренда Н. Загальновиробничі витрати як складова операційних витрат, сутність та особливості їх розподілу / Н. Беренда, А. Коваль // *Ukrainian food journal*. - 2013. - Vol. 2, Issue 2. - С. 245-252. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UFJ_2013_2_2_16.
2. Гнатенко Є.П. Основні підходи щодо розуміння сутності поняття «витрати»/ Є.П.Гнатенко, Т.А.Бурова // *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки.*- 2014.-Вип.5.2.-С.33-36
3. Кривоконь О.С. Організація обліку та контролю діяльності фермерських господарств [Монографія] / Кривоконь О.С. - Вінниця: 2008.-183с.
4. Методичні рекомендації з організації і ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах: Наказ Мінагрополітики від 02.07.2001 року № 189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
7. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 року № 973-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 657

**Тлущкевич Наталія,
Ковальчук Андрій**

Луцький національний технічний університет

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Витрати, пов'язані з якістю - це витрати, що виникають при забезпеченні та гарантуванні задовільної якості, а також витрати, пов'язані з втратами в тому випадку, коли не досягнуто задовільну якість [2].

Обліковим аспектам якості продукції присвятили свої праці І.В. Малова, Т.Д. Попова, О.В. Фоміна, Ж.А. Чеснокова [1,3,4,6]. Усі дотримуються різних підходів щодо удосконалення синтетичного обліку витрат на якість.

Проблемам удосконалення діючої системи управлінського обліку витрат на якість продукції присвячені праці К.А.Ягмур. Автор пропонує побудову обліково – аналітичної системи, що акумулює інформацію про витрати на якість як собівартості продукції і тим самим впливає на ціну та пропонує процесний підхід до обліку витрат на якість [5]. Для забезпечення системного обліку витрат на якість Т.Д. Попова пропонує ввести в План рахунків бухгалтерського обліку окремий збірно-розподільний рахунок «Витрати на якість». По дебету його протягом місяця будуть відображатися всі витрати, пов'язані з якістю, а після закінчення місяця з його кредиту вони будуть списані на рахунки «Основне виробництво», «Загальноновиробничі витрати», «Загальногосподарські витрати», «Брак виробництва», «Витрати майбутніх періодів» і ін. [4]

Однак, облік якості продукції потребує і належного документального забезпечення, а саме в системі управлінського обліку виробничих підприємств. Оскільки на сьогодні така інформація не відображається у звітності економічних суб'єктів (фінансова звітність, статистична звітність тощо) доцільно застосовувати форму внутрішньої звітності для обліку і контролю безпосередньо якості сировини і матеріалів, готової продукції та витрат на якість. Звіт відображає:

1. Надходження сировини для виробництва (переробки): дата і час надходження продукції і субпродуктів на підприємство – переробника, гатунок і вага сировини та відповідність санітарним нормам.

2. Передавання сировини безпосередньо на виробничі лінії: дата передачі і вага сировини.

3. Передавання готової продукції (виробів) на склад: дата передачі, сорт і вага продукції (виробів), відповідність санітарним нормам.

Звіт слід подавати за кварталний період. За порушення ведення і подання даного звіту внутрішніми розпорядчими і нормативними документами слід ввести штрафні санкції: за несвоєчасне подання звітності (фіксована сума) та за порушення санітарних норм передачі і зберігання сировини (за кожен натуральну одиницю сировини і продукції).

Література:

1. Малова И.В. Опыт внедрения системы учета и анализа затрат на качество / И.В. Малова // Сб. «Трехмерность управления. Экономика качества. Техническое регулирование». Серия «Все о качестве. Отечественные разработки». Выпуск 34. – М.: НТК «Трек», 2007.
2. Основи управління якістю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/150/10014.html>
3. Проблемы внедрения системы управления затратами на качество / А.В. Бондарец, Ж.А. Чеснокова, Н.П. Скосырева // Современные проблемы науки и образования. - 2008. - 3. – С. 177-179.
4. Попова Т.Д. Управленческий учет и контроль в системе обеспечения качества продукции. Экономический поиск. По страницам докторских диссертаций / Под ред. В.Ю. Наливайского, С.Р. Левиной. Ростов н/Д: Изд-во РГЭУ «РИНХ», 2000. – 115с.
5. Управлінський облік витрат на якість продукції: концептуальний підхід, теорія і практика / К.А. Ягмур, В.В. Коваленко, Донецький державний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=19116>
6. Фомина О.В. Учет и анализ затрат в системе обеспечения качества продукции молокоперерабатывающих организаций АПК: дис. канд. экон. наук: 08.00.12 Киев, 2008. – 260с.

УДК 657

Тлущкевич Наталія,

Сокол Олена

Луцький національний технічний університет

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИТРАТ

При розгляді класифікації екологічних витрат (витрат на охорону навколишнього середовища) існує значна проблема, така як відсутність методологічних засад класифікації екологічних витрат, проте підприємства підходять до класифікації екологічних витрат відповідно до специфіки їхньої діяльності та необхідності такого поділу.

В науковій літературі екологічні витрати класифікують за такими групами: поточні витрати підприємств на охорону навколишнього природного середовища; витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення; витрати на підготовку фахівців з екологічних спеціальностей; екологічні платежі і плата за землю та використання водних ресурсів; витрати на експертно-аудиторські послуги із сертифікації виробництва, ґрунтів, сировини та готової продукції щодо екологічної безпеки.

Т.О. Кірсанова у своїх працях пропонує наступні ознаки класифікації екологічних витрат: за видами витрат (за економічними елементами, за статтями калькуляції), за формами здійснення (поточна природоохоронна діяльність, природоохоронні заходи), ступінь впливу обсягу виробництва на рівень витрат (постійні і змінні).

Л.І. Максимів виділяє інші класифікаційні ознаки витрат, а саме: форми власності (державна; муніципальна; приватна; екологічні витрати населення; витрати інших об'єктів і суб'єктів), за міністерствами, відомствами, концернами тощо.

Найбільш змістовною є класифікація екологічних витрат Замули І.В. за такими ознаками: види діяльності та характер впливу на навколишнє природне середовище. За видами діяльності витрати поділяються на операційні (виникають у процесі звичайної діяльності підприємства і пов'язані з використанням природних ресурсів та/або їх охороною), інвестиційні (пов'язані зі створенням,

придбанням, реконструкцією, модернізацією, технічним переобладнанням, капітальним ремонтом основних засобів природоохоронного призначення) та фінансові (виникають у результаті обслуговування отриманих кредитів для здійснення екологічної діяльності). За характером впливу на навколишнє природне середовище витрати поділяються на експлуатаційні (витрати із забезпечення природними ресурсами; витрати з відновлення природних ресурсів; витрати з організації екологічної діяльності) та природоохоронні (витрати з попередження забруднення; витрати з компенсації негативних наслідків забруднення; витрати на переробку та/або утилізацію відходів виробництва)[5].

Згідно Р.І. Слюсарчук за еколого-економічною природою екологічні витрати неоднорідні. За суспільним визнанням екологічні витрати поділяються на суспільно-неминучі і суспільно-невизнані. Суспільно-неминучі екологічні витрати – це частина загальних екологічних витрат, яка на сучасному етапі розвитку науки, техніки та економіки є неминучою. Такі екологічні витрати повинні включатися у собівартість, а відповідно, і в ціну продукції. Суспільно-невизнані екологічні витрати – це витрати суспільства, що пов'язані із понадлімітним використанням природних ресурсів і забрудненням довкілля. За еколого-економічним походженням екологічні витрати виробництва поділяють на поточні, минулі та майбутні.

Науковці до складу екологічних витрат відносять витрати пов'язані з:

- попередженням і ліквідацією наслідків забруднення в ході звичайної діяльності (Бешуля І.В., Гавривлюк А.В., Замула І.В., Максимів Л.І., Палій В.Ф. та Палій В.В., Туниця Ю.Ю.);

- охороною навколишнього природного середовища: витрати на знешкодження викидів та скидів, на попередження впливу, на переробку та/або утилізацію відходів виробництва, тощо (Дьоміна Т.А., Замула І.В., Кірсанова Т.О., Кондратюк О.М., Манкуєв О.О., Морозова О.В., Палій В.Ф. та Палій В.В., Сухіна О.М.);

- підтримкою якості навколишнього природного середовища, природо-ресурсного потенціалу; відновленням природних ресурсів (Гавривлюк А.В., Замула І.В., Кондратюк О.М., Макар С.В., Сухіна О.М.);

- сферою природокористування (Кірсанова Т.О., Лапін Є.В., Палій В.Ф. та Палій В.В., Туниця Ю.Ю.);
- організацією екологічної діяльності (Замула І.В., Манкуєв О.О.);
- оплатою негативного впливу на навколишнє природне середовище, екологічними зобов'язаннями у вигляді екологічних платежів (Бешуля І.В., Кондратюк О.М., Морозова О.В., Сухіна О.М.);
- обслуговуванням отриманих кредитів для здійснення екологічної діяльності (Замула І.В.);
- фінансовими і натуральними витратами держави на охорону, раціональне використання та відновлення природних ресурсів (Потапенко Н.Є.) [3].

Отже, не існує єдиного підходу до класифікації екологічних витрат, тому їх необхідно класифікувати, виходячи із специфіки діяльності економічного суб'єкта. Найбільш поширеною ознакою поділу є характер впливу на навколишнє природне середовище, а саме: природоохоронні витрати, витрати на переробку та/або утилізацію відходів виробництва.

В практиці обліку економічних суб'єктів екологічні витрати доцільно поділяти за групами, наприклад: витрати на підготовку кадрів з питань охорони навколишнього середовища, витрати на охорону середовища, витрати із відновлення природних ресурсів та інші.

Залежно від впливу на навколишнє природне середовище екологічні витрати, які виникають у виробничому процесі слід поділяти на виробничі (пов'язані із забезпеченням виробничого процесу природними ресурсами, їх експлуатацією та відновленням) і невиробничі (природоохоронні - пов'язані із заходами щодо охорони навколишнього природного середовища від забруднення).

Література:

1. Арбузов В.В. Економіка природокористування та природоохоронної діяльності: Навчальний посібник / В.В. Арбузов, Д.П.Грузін, В.І.Сімакін.- Пенза. - 2004. - 251с.
2. Замула І.В. Екологічні доходи та зобов'язання в системі бухгалтерського обліку / І.В.Замула // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – Вип. 1. – С. 52–54.

3. Кірсанова Т.О. Екологічний контролінг в системі управління підприємством: Автореф. дис... канд. екон. наук / Т.О. Кірсанова; Сум. держ. ун-т. – Суми, 2004. –20 с.

4. Кондратюк О.М. Облік і аналіз екологічних витрат промислових підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук /О.М. Кондратюк; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". – К., 2008. – 20 с.

5. Малюга Н. Екологічні витрати: класифікація та бухгалтерське відображення / Малюга Н., Замула І. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №5. – с. 35-41.

6. П(С)БО 16 “Витрати”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 №318. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

УДК 657

**Фролов Александр,
Короткова Светлана**

Ставропольский государственный аграрный университет

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СУБЪКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА В РОССИИ

В рыночной экономике значение малого предпринимательства, так как показывает мировая практика, малый бизнес является основой экономики, на его долю приходится около 60% ВВП. В России другая ситуация, поэтому для развития необходима государственная поддержка и регулирование. Ведь малый бизнес является своеобразным фактором повышения гибкости всей экономической системы, так как именно малые предприятия чутко и быстро реагируют на экономические изменения в стране. Система налогообложения выступает одной из форм государственного воздействия на предпринимательство, в частности, стимулирования к развитию. В этой связи необходимо рассмотреть основные тенденции развития налогообложения малого предпринимательства в РФ в плане его оптимизации для целей развития.

Основы налоговой политики РФ были заложены еще в 90-х годах прошлого столетия. На данный момент каждая организация, осуществляющая работу, связанную с обязательными

отчислениями в бюджет, имеет возможность выбрать один из видов систем налогообложения в РФ, в зависимости от сферы своей деятельности. По состоянию на 2016 год для российских индивидуальных предпринимателей и организаций предусмотрено 5 режимов налогообложения (УСН, ЕСХН, ЕНВД, ПСН). Какой режим налогообложения лучше всего выбрать?

Для оптимального налогового планирования организации необходимо высчитывать налоговую нагрузку на свою деятельность, что позволяет принять решение об оптимизации налогообложения с использованием предусмотренных законодательством льгот.

Так, сельскохозяйственные предприятия, выбравшие специальный налоговый режим, освобождаются от уплаты налога на прибыль, налога на добавленную стоимость, налога на имущество организаций и страховых взносов в государственные внебюджетные фонды.

УСН- самый распространенный из специальных режимов налогообложения, что обусловлено его направленностью на уменьшение размера уплачиваемых налогов и упрощение ведения отчетности. Существуют 2 варианта применения УСН, различием между которыми служит объект налогообложения. При объекте налогообложения «доходы» ставка составляет 6%, а при объекте «доходы минус расходы», ставка оставляет 15%.

Для применения упрощенной системы налогообложения необходимо, чтобы размер совокупного дохода за год не превышал 60 млн. руб., а среднесписочная численность сотрудников была бы не более 100. Также как в ЕНВД не уплачивается налог на прибыль, НДС (кроме ставок 9% и 35%), имущественный налог, НДС не начисляется (за исключением импортных товаров). Уплачивается налог в размере 6% ли 15% от дохода с вычетом суммы расходов [3].

С 1 января 2013 года УСН для ИП на основе патента заменяется на патентную систему налогообложения. Данная система согласно главе 26.5 налогового кодекса РФ в обязательном порядке распространяется на 47 видов деятельности, их перечень оговаривается в региональном законе. Кроме того, региональные власти могут расширять перечень видов деятельности по бытовым услугам для населения. С 2013 года возможен добровольный

переход на систему ЕНВД. Считается, что с 2018 года ЕНВД будет отменен, так как расширится сфера применения патентной системы налогообложения.

Вся сумма налоговых платежей при патентной системе идет в бюджеты муниципальных образований. Введение такой справедливой системы налогообложения должно положительно отразиться на развитии малого предпринимательства и экономике страны в целом.

Литература:

1. Мичурина О. Ю., Карлина Е. П. Механизмы и формы создания интегрированных структур // Вестн. ИНЖЕКОНа. Сер.: Экономика. - 2010. - № 2 (37). - С. 118-124.

2. Постановление Правительства РФ от 9 февраля 2013 г. N 101 "О предельных значениях выручки от реализации товаров (работ, услуг) для каждой категории субъектов малого и среднего предпринимательства" [Электронный-ресурс] – Режим доступа: http://base.garant.ru/70313430/#block_1#ixzz3LIraZa4I - 27.05.2016

3. Упрощенная система налогообложения / Центр управления финансами [Офиц. сайт] [Электронный-ресурс] Режим доступа - <http://center-yf.ru/data/ip/Uproshennaya-sistema-nalogooblozheniya.php> -27.05.2016

УДК 657

Хомин Петро
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

ШКІЦІ ДО ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ “МОВИ БІЗНЕСУ” – БУХГАЛТЕРЬКОГО ОБЛІКУ

Зрозуміло, що процес глобалізації світової економіки не може оминати бухгалтерського обліку – ”мови бізнесу”, адже він виконує стосовно неї сервісну функцію . Тому логічно вважати необхідним паралельне впровадження т. зв. міжнародних стандартів бухгалтерського обліку й звітності. От тільки це спонукає альянзи стосовно ілюзії ”світової революції”, яка виношувалася в марксистській теорії й була *idée fixe* більшовиків. У них навіть виникли наміри латинізувати російський алфавіт, мовляв, гасло ”Пролетарии всех стран, соединяйтесь!” написано

латинськими буквами: "Proletarii wsech stran, sojediniajtes!" буде дохідливішим для світового пролетаріату й розпочали активну кампанію з утілення цих намірів паралельно, апробовуючи їх передусім на заміні тюркської абетки та мов народностей Крайньої Півночі й декларуючи наступну щодо російської.

Та історія 30-40 років XX ст. засвідчує, що мовна "глобалізація" тих часів так само в більшій мірі відповідаєда сентенції "один пишемо, два в умі", як і нинішнє реформування системи бухгалтерського обліку. Приміром, спочатку вчені-лінгвісти "науково" доводили переваги переходу корінного населення на латинське написання слів рідної мови, й одразу з'явилися навіть звітні статистичні підтвердження зростання завдяки цьому в рази кількості письмовних у порівнянні з колишньою неписьменністю та "економічне обґрунтування", мовляв, якщо й російську переревести на цей шрифт, то тільки за рахунок економії на букві "и", що писатиметься як "і", будуть захмарні скорочення витрат на типографську фарбу. Правда, ці "обґрунтування" стосовно букв "ч", "ш" й ін. не наводилися, а тим більш не враховувалася думка самих піддослідних народів.

Та як тільки ейфорія з приводу експорту революцій закінчилася через банальну причину – неможливість їхнього фінансування більшовиками, які самі добивалися валютних кредитів у Великобританії, а без цього пролетарі всіх країн чогось схильності до "світової революції" не проявляли, виникла "теорія" про можливість будівництва соціалізму в одній, причому, теж усупереч марксистському постулату, не найрозвинутішій країні, з властивою більшовикам "послідовністю" у мовній політиці стався розворот на 180 градусів. Причому моментально появились антиподичні звітні статистичні показники, що ілюстрували труднощі в засвоєнні латиномовного алфавіту, а газети зар'ясніли гнівними дописами про відривання від "єдиної сім'ї народів" тих, кому перед тим нав'язали латинізацію правопису.

На цьому тлі мало що бракувало в 2013 році, аби під претекстом антисвроінтеграції, яка теж спонукає аналогії, скажімо, з НЕПом, адже він мав бути впроваджений "всерйоз і надовго", відмовитися від стандартизації бухгалтерського обліку й звітності, котра йшла майже тими самими темпами, як і латинізація алфавіту колись. Тим паче, що стосовно стандартів, котрі виглядають як

викладені латинкою¹, адже скопійовані за подвійним комп'ютерним перекладом з англійської на російську, потім – українську мову, газетні дописи мали з'явитися хутко, бо дехто задовго до 2013 року вимагав від нинішніх реформаторів бухгалтерського обліку "покаятися перед суспільством за злочин, який вони вчинили ... в угоду інтересів ... вчорашнього вірогідного противника".

Отож чи псевдореформування бухгалтерського обліку та звітності не з розряду тих же провокацій, що культивувалися, аби виявляти наївних, які повірили в політику "українізації", чи "коренізації", а потім у "сорокові роки" безутішно каляся. Бо дивним чином воно йшло "ноздря в ноздю" з російським. Приміром, як підрахував О. Малишкін[Малишкін, с. 99], вітчизняна "Податкова декларація з податку на прибуток" разом із додатками до неї займає 25 аркушів паперу формату А4, в Росії – 23, а в Польщі всього 3 таких аркуші!

Втім, ми не настоюємо на цій версії, позаяк не належимо до прихильників конспірології, отож полишаємо подальші дослідження іншим ученим.

Література:

1. Малишкін О. І. Порівняльний аналіз показників декларації з податку на прибуток підприємств Росії та України / О. І. Малишкін // Облік і фінанси, 2014. – № 3. – С. 96-101.

УДК 35.073.526

Черненко Ксенія

Полтавська державна аграрна академія

АУДИТ: НЕРІВНІ УМОВИ КОНКУРЕНЦІЇ

Відповідно до Програми дій Уряду України, ухваленої Верховною Радою, нова політика управління державною власністю передбачає залучення міжнародних аудиторських компаній до

¹ Добре, що до цього не залучали "істориків", заодно й поліглотів-перекладачів штибу таких, які плутають терміни: "Книга К. І. Арнольда ... стала підґрунтям живої бухгалтерії, а друга – історичним паритетом".

аудиту ключових державних установ. Постає питання, як саме це може вплинути на український аудит і що можна очікувати учасникам ринку від запропонованих змін [1].

На сьогодні в Україні право на здійснення аудиторської діяльності мають біля 1,5 тис. суб'єктів аудиторської діяльності, чинний сертифікат аудитора мають 2,8 тис. осіб, а загалом в аудиторському бізнесі зайнято понад 8 тис. працівників. Попри всі перешкоди, аудит в Україні розвивався орієнтуючись на європейський досвід. Упродовж більше ніж 20-річної історії розвитку аудиторської діяльності в Україні виникли великі вітчизняні фірми та з'явилися фахівців високого рівня. Всі ці компанії створюють робочі місця та забезпечують надходження податків до державного бюджету.

В даний час відбувається неправомірне обмеження конкуренції у сфері аудиторської діяльності всупереч вимогам Конституції України. Йдеться саме про проведення аудиту ключових державних підприємств лише міжнародні компанії. В той же час, коли йдеться про міжнародні компанії, насправді маються на увазі суб'єкти аудиторської діяльності, що були засновані громадянами України, які на підставі договорів використовують у найменуваннях іноземні бренди. Таким чином, встановлення в програмі діяльності Уряду переваг одним українським суб'єктам підприємницької діяльності над іншими порушує Конституцію нашої держави.

В даному випадку, якщо маються на увазі іноземні аудиторські компанії, то, відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність», висновок аудитора іноземної держави при офіційному його поданні установі, організації або суб'єкту господарювання України підлягає підтвердженню аудитором України, якщо інше не встановлено міжнародним договором України.

Безумовно, така процедура ускладнить процес перевірок та призведе до витрачання державних коштів. Коли ж говорять про міжнародні аудиторські компанії, то мають на увазі так звану «велику четвірку» — PWC, Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst&Young та KPMG.

Беручи до уваги діяльність дійсно іноземних компаній, про які йдеться мова вище, варто зазначити, що вони, як правило,

здійснюють не аудит фінансової звітності, а надають аудиторські послуги у вигляді консультацій з юридичних та фінансових питань, а також аналіз фінансової та господарської діяльності, тобто обслуговують бізнес транснаціональних компаній, а також компаній, що мають на меті розміщення своїх акцій на відомих світових біржах. Для надання таких послуг не обов'язково виконавцем має бути аудиторська фірма, зареєстрована в Україні та включена до Реєстру аудиторських фірм, який веде Аудиторська палата України. Щодо нинішніх учасників аудиторського ринку, то вони, звісно, дуже песимістично коментують урядові ініціативи. Так спілка аудиторів відзначає, що за двадцять років становлення аудиторської діяльності в Україні сформувались великі національні аудиторські компанії, які мають у своєму штаті професійних фахівців в галузі аудиту, економіки, фінансів та контролю, спроможних надавати аудиторські послуги на високопрофесійному рівні. Надаючи переваги лише міжнародним фахівцям, українські залишаються без роботи, а більшість вітчизняних компаній будуть змушені піти з ринку.

Аудиторська діяльність виникла в Україні зі становленням ринкової економіки як наслідок боротьби нового зі старим. На сьогодні аудит в Україні вже набув чітких ознак невід'ємного елемента інфраструктури ринкової економіки [2].

Література:

1. Газарян А.В., Соболева Г.В. Практика організації процесу аудиту. - М.: Бухгалтерський облік, 2014.
2. Ендовицкий С.В. Аудит. - М.: ІнФоліо, 2012.

УДК 657

**Чудовець Віталій,
Слодзік Діана**

Луцький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ В МОЛОЧНОМУ ТВАРИННИЦТВІ

Оцінка теперішнього стану та обґрунтування напрямків підвищення розвитку галузі молочного скотарства в Україні

зумовлює необхідність створення такої інформаційної системи, яка б забезпечувала надходження достовірної й оперативної інформації для прийняття своєчасних управлінських рішень керівництвом з метою підвищення ефективності виробництва й реалізації молока в сільськогосподарських підприємствах. У цих умовах управлінський облік є важливим інструментом управління агробізнесом і підвищення його якості.

Продуктивність сільськогосподарських тварин – кількість і якість продукції, яку одержують за певний період (добу, місяць, рік, протягом життя) від тварини, або здатність робочої худоби виконувати певну роботу.

Аналіз стану галузі молочного скотарства показав щорічне зменшення поголів'я великої рогатої худоби, в тому числі корів і відповідно валове виробництво молока, що призводить до зменшення споживання молока і молочних продуктів населенням. Стан тваринництва є важливим індикатором розвитку соціально-економічної системи. Його функціонування пов'язане з багатьма галузями національної економіки, які впливають на нього в частині ресурс забезпечення і розвитку споживчого ринку.

Удосконалення методики управлінського обліку в молочному скотарстві пов'язане з класифікацією витрат, здійснюваних у межах цієї галузі. На даний момент застосування традиційних методів обліку витрат і калькуляції собівартості сільськогосподарської продукції не повною мірою відповідає сучасним вимогам ринку та не сприяє достовірності її розрахунку. Щоб підвищити оперативність управління виробництвом в молочному скотарстві, слід віднести удосконалення системи бюджетування та контролю витрат, створення взаємозв'язку між показниками внутрішньої та статистичної звітності, а також даних бухгалтерського обліку.

На нашу думку, для узгодження та розрахунку показників, що дозволяють аналізувати продуктивність виробництва молока в тваринництві, побудови відповідної управлінської звітності можна використати наступні форми державних статистичних спостережень:

- №50-сг «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств»;
- №24 «Стан тваринництва за 200 _ рік (річна)»;

- №24-сг «Стан тваринництва на «_»_____200_ року (місячна)».

В цих формах зокрема відображається: середньорічне поголів'я великої рогатої худоби, уключаючи вибракуваних корів молочного напрямку валового надою молока включають молоко, одержане від корів основного молочного стада, що були на початок звітного року, так і корів, що надійшли до стада протягом року. Також уключають молоко, отримане від корів, вибракуваних з основного стада і поставлених на відгодівлю, до моменту їх вибраківки. Не відображається за даним кодом молоко, надоєне від корів м'ясного напрямку – воно вважається побічною продукцією та інше.

Важливою складовою продуктивності тваринництва є ефективне управління доходами та витратами, що досягається за рахунок бюджетування. Бюджет являє собою оперативний фінансовий план короткострокового періоду, розроблений до одного року, що відображає витрати і надходження фінансових ресурсів у процесі здійснення конкретних видів господарської діяльності.

Можемо зробити висновок, що практика обліку на підприємствах молочного скотарства не повною мірою відповідає сучасним вимогам. Для удосконалення системи обліку рекомендуємо: будувати систему звітних показників на основі взаємозв'язку даних бухгалтерського обліку, внутрішньої та статистичної звітності, застосовувати систему формування витрат за місяцями їх виникнення, ввести в практику сільськогосподарських підприємств методiku обліку витрат з виявленням відхилень фактичних значень від нормативних; здійснювати бюджетування на підприємстві відповідно до виділених місць виникнення витрат.

УДК 657

**Чудовець Віталій,
Штогун Олена**

Луцький національний технічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

На сучасному етапі розвитку економіки для вітчизняних сільськогосподарських підприємств, основні засоби яких характеризуються значним рівнем зносу (до 70 %), актуалізується питання покращення управління амортизаційною політикою, особливо на рівні її облікового забезпечення. Дане питання є предметом дослідження у працях багатьох науковців, зокрема: С.Ф. Голова, М.Я. Дем'яненко, Я.В. Ошмаріна, Л.Г. Панченко, Н.С. Педченко, П.Я. Хоміна та ін.

Поняття “амортизаційна політика підприємства” в узагальненому вигляді включає планування, нарахування та використання амортизації.

У бухгалтерському обліку амортизаційні відрахування розглядаються як витрати, які нічим не відрізняються від інших видів витрат. Такий підхід витікає з принципу відповідності витрат та доходів, що дозволяє визначити фінансовий результат діяльності підприємства за визначений звітний період. Разом з тим, сучасна облікова концепція амортизації має недоліки, оскільки заснована на ряді припущень, які можуть бути помилковими. Суттєвим недоліком чинної амортизаційної системи є те, що вона не створює умов для оновлення основних засобів у важливих сферах економічної діяльності, зокрема такої як аграрний сектор [4, с. 74].

Вивчення зарубіжного досвіду [3] свідчить, що українська амортизаційна система суттєво відрізняється від амортизаційних систем розвинутих країн, у яких основні засоби прирівнюються до оборотних і витрати на їх придбання відносяться на витрати виробництва протягом одного року. Узагальнюючим результатом неефективності амортизаційної політики є низька частка амортизації у структурі ВВП.

Для подолання існуючих негативних тенденцій в амортизаційній політиці, підвищення ролі амортизації як джерела фінансування основних засобів сільськогосподарських підприємств, створення зацікавленості до впровадження та виробництва сучасних основних засобів і технологій державою реалізовано комплекс заходів, спрямованих на зближення податкового та бухгалтерського обліку амортизації. Так, у податковому обліку, як і в бухгалтерському, при введенні в дію Податкового кодексу України [1], нарахуванню амортизації підлягають основні засоби, які перебувають на балансі підприємства, в тому числі виробничі, невиробничі, безкоштовно отримані; нарахування амортизації проводиться щомісяця за кожним об'єктом окремо; амортизується первісна вартість основних засобів з урахуванням поліпшень, які призвели до зростання економічних вигід від використання об'єкта; використовується вибірково будь-який із 5 методів нарахування амортизації, визначених П(С)БО 7 “Основні засоби” [2]. Як бачимо, бухгалтерський і податковий облік амортизації основних засобів має багато спільного, що спростить роботу бухгалтерами при нарахуванні й обліку амортизації. А це, в свою чергу, дає змогу удосконалювати амортизаційну політику підприємства.

Потрібно також постійно проводити обґрунтовані перевірки, як елемент контролю щодо визначення недостовірності відображення в обліку сум зносу (амортизації), що призведе до покращення амортизаційної політики аграрних підприємств.

Отже, сучасна амортизаційна політика вітчизняних сільськогосподарських підприємств має удосконалюватись. При встановленні норм амортизаційних відрахувань слід виходити з економічно доцільних середніх строків функціонування засобів праці, необхідності забезпечення повного відшкодування вартості основних засобів та врахування їх техніко-економічного старіння.

Література:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Ошмарін Я.В. Облікове забезпечення амортизаційної політики підприємств АПК : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. економ. наук : спец. 08.06.04 “Бухгалтерський облік, аналіз і аудит” / Я.В. Ошмарін. – К., 2008. – 20 с.

4. Педченко Н.С. Амортизаційна політика підприємства в контексті реформування податкової системи / Н.С. Педченко, Л.А. Лугівська // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. – 2014. – № 6. – С. 74.

УДК 657.1

Щирба Маркіян

Тернопільський національний економічний університет

КОНТРОЛЬ – ФУНКЦІЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

У вітчизняній і зарубіжній економічній літературі функції менеджменту розкриті досить повно, хоча й існують різні підходи авторів щодо їх тлумачення. Однак найбільшого поширення набула точка зору, згідно з якою процес менеджменту поділяють на чотири взаємопов'язані функції - планування, організація, мотивація та контроль [1, с. 30; 2, с. 253].

Серед функцій менеджменту особливу роль відіграє функція контролю, яка включає окремі підсистеми обліку (фінансовий, управлінський, стратегічний), контролінг, різні види аналізу, ревізії, аудит, перевірки тощо. Контроль здійснюється за допомогою зіставлення планових (прогнозованих, бюджетних) та фактичних даних про факти господарської діяльності, бізнес-процеси, доходи, витрати, фінансові результати та ін. Виявлення відхилень й аналіз їхніх причин дозволяє розробити заходи щодо усунення негативних та закріплення позитивних факторів впливу досягнення визначених тактичних і стратегічних цілей.

Контроль, як функція менеджменту, поєднує види управлінської діяльності, які пов'язані з формуванням даних про стан та функціонування об'єкта господарювання (облік), вивченням інформації про результати діяльності (аналіз), а також проводить діагностику та оцінку процесів розвитку і досягнення цілей, ефективності стратегії, успіхів і прорахунків у використанні засобів і методів управління [3, с. 168].

Система обліку займає важливе місце у системі управління підприємством. Як зазначає Г.Г. Кірейцев: "Підсистема обліку в управлінні виробництвом покликана шляхом реалізації

інформаційної функції забезпечувати зворотній зв'язок між суб'єктами і об'єктами управління, взаємозв'язок між функціями управління і тим самим максимально сприяти розвитку інших підсистем, функцій і механізму управління в цілому, посилення його впливу на ефективність виробництва" [4, с. 8]. Без розвинутої системи обліку та отримання інформації про минулі, сучасні та майбутні події економічного життя підприємства неможливо приймати обґрунтовані управлінські рішення, що пов'язано з ризиком для бізнесу і втратою контролю за фінансово-господарською діяльністю. Система обліку призначена для відображення процесів виробництва, розподілу, обміну і споживання, повинна ґрунтуватися на вітчизняних і міжнародних стандартах, задовольняти потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів інформації, виявляти резерви підвищення ефективності виробництва і бути "мовою бізнесу". Будучи сервісним центром з генерування інформації для процесу управління система обліку дає важливу інформацію, яка дозволяє менеджерам контролювати поточну діяльність, планувати тактику і стратегію розвитку в майбутньому, раціонально використовувати обмежені виробничі ресурси і здійснювати оцінку результатів роботи підприємства і його структурних підрозділів. Керівництво і менеджери підприємства є основними внутрішніми користувачами облікової інформації, яка необхідна їм для планування, організації, мотивації та контролю усіх важливих сторін діяльності підприємства.

Функцію контролю в умовах діяльності вітчизняних підприємств можна оцінити як незадовільну, оскільки недооцінюються роль і значення системи обліку з боку керівників. Для нормального функціонування підприємств у ринковому середовищі нашої країни необхідно переорієнтувати систему обліку на задоволення внутрішніх потреб управління підприємством, необхідними інформаційними ресурсами на основі запровадження на вітчизняних підприємствах управлінського та стратегічного обліку. В Україні та країнах СНД, практично відсутній управлінський, а тим більше стратегічний облік як самостійні підсистеми господарського обліку. У той час, як за оцінками спеціалістів, в економічно розвинутих країнах фірми та компанії 90% робочого часу та ресурсів облікової служби витрачають на

постановку та ведення управлінського і стратегічного обліку, а на традиційний фінансовий облік витрачають лише залишкову частину [5, с. 8]. Щось подібне за обсягом і складом виконання облікових робіт можна побачити на вітчизняних підприємствах, але з точністю до навпаки. Такий стан справ можна пояснити тим, що не всі керівники та менеджери підприємств усвідомлюють переваги ведення управлінського обліку в реальному часі, а бухгалтери байдужі до проблеми задоволення інформаційними ресурсами працівників управління. Відомо, що метою фінансового обліку є підготовка даних для формування показників фінансової звітності підприємства, що характеризують роботу підприємства за минулий період за стандартним обмеженим набором економічних показників. Управлінський облік генерує оригінальну інформацію в реальному часі для менеджерів різних рівнів, яка необхідна їм для виконання поточної роботи (протягом зміни, доби, декади) та регулювання дій персоналу (окремих осіб, бригад, робочих змін тощо). Отже, управлінський облік обслуговує керівництво і менеджерів підприємства усіх рівнів управління, використовує інформацію для координації зусиль працівників на виконання календарних планів, аналізу, контролю, оцінки результатів діяльності.

Література:

1. Сердюк О.Д. Теорія та практика менеджменту: [навчальний посібник] / Сердюк О.Д. – К.: Професіонал, 2004. – 432с.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: [пер. с англ.] – М.: «Дело», 1992. – 702с.
3. Менеджмент (Современный российский менеджмент): [учебник / под ред. Ф.М. Русинова и М.Л. Разу]. – М.: ФБК-Пресс, 1998. – 504с.
4. Кирейцев Г.Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством. / Кирейцев Г.Г. – Киев: Изд-во УСХА, 1992. – 240с.
5. Керимов В.Э. Управленческий учет: [учебник] / Керимов В.Э. -[2-е изд., изм. и доп.] - М.: Издательско- торговая корпорация «Дашков и К^о» 2003.-416с.

УДК 657

Яремчук Наталія
Вінницький національний аграрний університет

ОЦІНКА НЕРУХОМОСТІ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових відносин в Україні суттєво змінив мету оцінки об'єктів нерухомості у поточному обліку та фінансовій звітності, оскільки від неї залежить корисність обліково-економічної інформації. М.Л. Леонтьєв зазначає, що оцінка є неодмінною умовою бухгалтерського обліку, без якої його ведення є неможливим, а в низці випадків вона може бути здійснена тільки у результаті обліку [1, с. 62].

Важливим в системі облікового процесу та оцінки елементів обліку є облікова політика, як основа організації та методики обліку.

Питанням розробки, організації та формування наказу про облікову політику присвячено праці багатьох науковців, зокрема Барановської Т.В., Житнього П.Є., Колос І.В., Кулик В.А., Мулик Т.О., Подолянчук О.А., Щирби М.Т. та інших.

Не зменшуючи значення наукових праць, питання оцінки об'єктів нерухомості та її відображення в обліковій політиці підприємств залишаються не висвітленими. Облікова політика підприємства є сукупністю принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [3].

Як зазначає Подолянчук О.А., в науково-методичній літературі зустрічаються різні тлумачення сутності облікової політики, проте всі вони наближені до чинного законодавства. Різноманітність точок зору науковців свідчить, з одного боку, про складність цього питання, з іншого про відсутність системного підходу до його розв'язання [2, с. 855].

Облікова політика знаходить відображення в Наказі про облікову політику, який є, в певному сенсі, нормативно-правовим документом для даного підприємства, що визначає організацію бухгалтерського обліку і, зокрема, об'єкти облікової оцінки. Згідно стандартів бухгалтерського обліку, методи і елементи облікової

політики та їх облікова оцінка обираються самостійно керівництвом підприємства. В такому випадку облікова оцінка застосовується лише для певних видів активів підприємства.

Проведене дослідження елементів облікової політики вибіркового сільськогосподарських підприємств Вінницької області свідчать про недостатню увагу з боку практикуючих бухгалтерів щодо даного питання (табл. 1).

За даними таблиці 1 можна зробити висновок, що найбільше в обліковій політиці висвітлюються питання оцінки запасів. Лише 3 з 10 досліджуваних підприємств відображає особливості оцінки та переоцінки об'єктів нерухомості, але в складі основних засобів.

З огляду на динамічні та стрімкі зміни в економіці країни, валютні коливання та інші фактори впливу, існує необхідність відображення в Наказі про облікову політику облікової оцінки об'єктів нерухомості.

Таблиця 1

Оцінка в обліковій політиці підприємств

Підприємства	Елементи облікової політики щодо оцінки						
	Основні засоби	Запаси	Дебіторська заборгованість	Біологічні активи	Зем. ельні ділянки	Інвестиц. нерух.	Операц. нерух.
ПП АФ «Батьківщина»	-	+	-	-	-	-	-
ДП ДГ «Бохоницьке»	+	+	-	-	-	-	-
ДП ДГ «Корделівське»	+	+	+	+	-	-	-
ТОВ «Селищанське»	-	+	+	+	-	-	-
ТОВ «Агро-Астра»	-	+	-	-	-	-	-
ТОВ «Обрій»	-	+	-	-	-	-	-
ТОВ «Агро-Майдан»	-	+	+	-	-	-	-
ФГ ВГВ «Фавор»	-	-	+	-	-	-	-
ЗАТ «Зернопродукт МХП»	+	+	-	+	-	-	-

З метою відображення об'єктивної інформації про об'єкти нерухомості запропоновано суб'єктивний підхід до оцінки об'єктів нерухомості за справедливою вартістю, що дасть змогу адаптувати звітність до потреб учасників ринку [4, с. 169].

Зміст наказу залежить від специфіки роботи підприємства, але, оскільки, об'єкти нерухомості є неодмінною складовою активів будь-якого господарства, то дане питання потребує врегулювання та практичного впровадження. Зміни та перегляд облікової оцінки різних об'єктів нерухомості та їх зазначення в наказі неодмінно позначиться на результатах відображення фінансового стану та стану активів підприємства у фінансовій звітності.

Література:

1. Леонтьев Н.А. Теория бухгалтерского учета / Н.А. Леонтьев. – М.: Министерство культуры СССР, 1953. – 62 с.
2. Подолянчук О.А. Облікова політика підприємства – об'єкт чи джерело інформації аудиту / О.А. Подолянчук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №7. – С. 855-859
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №96–XIV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
4. Яремчук Н.Ф. Облік та контроль об'єктів операційної та інвестиційної нерухомості сільськогосподарських підприємств: дис.. ...кандидата экон. наук: 08.00.09 / Яремчук Наталя Федорівна. – Київ, 2014. – 169 с.

Сучасні кризові явища в економіці і проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством

ДЛЯ НОТАТОК

*VIII Міжнародна науково-практична конференція
(м. Луцьк, 24-25 червня 2016 р.)*

ДЛЯ НОТАТОК

Комп'ютерний набір:

Риковська Л.О.

Верстка:

Риковська Л.О.

Підп. До друку 24.05.16 р.

Формат 60х84 1/16. Папір офс.

Ум. друк. арк. 8,4. Тираж 300 прим. Зам. 415

Редакційно-видавничий відділ

Луцького національного технічного університету

Луцьк, 43018, вул. Львівська, 75

Друк – РВВ ЛНТУ